

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
DOKUMENTACIJA

poročevalec

DRŽAVNEGA ZBORA REPUBLIKE SLOVENIJE

Ljubljana, 25. maj 1993

Letnik XIX

št. 12

UPRAVLJANJE PODJETIJ

Predlog zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju – EPA 71 2

OBVEZNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE

Predlog za izdajo zakona o poračunavanju obveznosti republike do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije z osnutkom zakona – EPA 215 14

Predlog zakona o obveznostih republike za uresničevanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja pod ugodnejšimi pogoji – EPA 210 19

MEDNARODNE LISTINE

Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Čile o ukinitvi vizumov – EPA 213 21

BANKE

Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1992 in finančni načrt Banke Slovenije za leto 1993 – EPA 211 23

VPRAŠANJA POSLANCEV 50

POBUDE POSLANCEV 59

Predlog zakona o SODELOVANJU DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU

– EPA 71

Vlada Republike Slovenije je na 26. seji dne 13. maja 1993 določila besedilo:

– PREDLOGA ZAKONA O SODELOVANJU DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU,

ki vam ga pošiljamo v obravnavo in sprejem na podlagi prve alineje 215. člena, 266. in 267. člena poslovnika skupščine Republike Slovenije ter 1. člena začasnega poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 65. člena poslov-

nika Vlade Republike Slovenije in na podlagi 220. in 221. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije ter 1. člena začasnega poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije določila, da bosta kot njeni predstavnici pri delu delovnih teles Državnega zbora Republike Slovenije sodelovali:

– Jožica PUHAR, ministrica za delo, družino in socialne zadeve,

– Nataša BELOPAVLOVIČ, državna sekretarka v Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

PRELOG ZAKONA o sodelovanju delavcev pri upravljanju

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Ta zakon določa načine in pogoje za sodelovanje delavcev pri upravljanju gospodarskih družb, ne glede na obliko lastnine in zadrug (v nadaljnjem besedilu: družb).

Pravico do sodelovanja pri upravljanju uresničujejo delavci po določbah tega zakona tudi v podjetjih, ki opravljajo gospodarske javne službe, v bankah in v zavarovalnicah, če ni s posebnim zakonom drugače določeno.

Pravico do sodelovanja pri upravljanju v zavodih uresničujejo delavci kot posamezniki po določbah tega zakona, kolektivno pa v skladu s posebnim zakonom.

2. člen

Sodelovanje delavcev pri upravljanju se uresničuje na naslednje načine:

- s pravico do pobude in s pravico do odgovora na to pobudo,
- s pravico do obveščenosti,
- s pravico dajanja mnenj in predlogov in s pravico odgovora nanje,
- z možnostjo ali obveznostjo skupnih posvetovanj z delodajalcem,
- s pravico soodločanja,
- s pravico zadržanja odločitev delodajalca.

3. člen

Pravice v zvezi s sodelovanjem delavcev pri upravljanju uresničujejo delavci kot posamezniki ali kolektivno preko:

- sveta delavcev ali delavskega zaupnika,
- zbora delavcev,
- predstavnikov delavcev v organih družbe.

4. člen

Delavci imajo pravico do individualnega in kolektivnega sodelovanja pri upravljanju zlasti, če gre za soodločanje oziroma vplivanje na vsebino in organizacijo dela ter na določitev in izvajanje aktivnosti, namenjenih izboljševanju delovnih razmer oziroma humanizaciji delovnega okolja in doseganju uspešnega poslovanja družbe.

5. člen

Poleg načinov sodelovanja delavcev pri upravljanju, določenih z 2. členom tega zakona, se lahko z dogovorom med svetom delavcev in delodajalcem določijo tudi drugi načini sodelovanja delavcev pri upravljanju.

S pisnim dogovorom med svetom delavcev in delodajalcem se lahko podrobneje uredi uresničevanje pravic iz tega zakona ter druga vprašanja, za katera je s tem zakonom tako določeno, lahko pa se dogovori tudi več soupravljalских pravic delavcev, kot jih določa ta zakon.

Sklep o sklenitvi dogovora sprejme na strani delodajalca organ upravljanja.

Delodajalec mora dogovor javno objaviti na način, ki je v družbi običajen.

Z dogovorom iz tega člena se ne določajo pravice iz delovnega razmerja, plače in tisti pogoji dela, ki se skladno s predpisi, urejajo s splošno veljavnimi kolektivnimi pogodbami.

Določbe dogovora med svetom delavcev in delodajalcem, ki niso v skladu s prejšnjim odstavkom, so nične.

6. člen

Dogovor iz prejšnjega člena se uporablja neposredno.

Dogovor izvršuje delodajalec, če v posameznih primerih ni določeno drugače.

Odstopanje delodajalca od zagotavljanja pravic, dogovorjenih z dogovorom je možno samo s soglasjem sveta delavcev.

Svet delavcev se s postopki, ki odstopajo od sprejetega dogovora, ne sme vmešavati v upravljanje družbe.

7. člen

S pravico do sodelovanja delavcev pri upravljanju se ne posega v pravice in obveznosti sindikatov in organizacij delodajalcev, da ščitijo interese svojih članov.

Svet delavcev se mora vzdržati kakršnekoli oblike sindikalnih bojov.

II. SVET DELAVCEV IN DELAVSKI ZAUPNIK

1. Oblikovanje, sestava, mandat in izvolitev sveta delavcev

8. člen

Delavci imajo pravico izvoliti svet delavcev v skladu s tem zakonom.

Svet delavcev se oblikuje, če je v družbi zaposlenih več kot 20 delavcev z aktivno volilno pravico.

9. člen

V družbah, v katerih je zaposlenih do 20 delavcev z aktivno volilno pravico, delavci sodelujejo pri upravljanju preko delavskega zaupnika.

Za izvolitev delavskega zaupnika se smiselno uporabljajo določbe tega zakona, ki se nanašajo na svet delavcev. Delavski zaupnik se s tajnim glasovanjem lahko izvoli tudi na zboru delavcev.

Delavskemu zaupniku se mora omogočiti način dela in zagotoviti pravice, ki se nanašajo na svet delavcev.

10. člen

Svet delavcev sestavlja naslednje število članov:

- v družbi z do 50 delavcev – trije člani;
- v družbi z več kot 50 do 100 delavcev – pet članov;
- v družbi z več kot 100 do 200 delavcev – sedem članov;
- v družbi z več kot 200 do 400 delavcev – devet članov;
- v družbi z več kot 400 do 600 delavcev – enajst članov;
- v družbi z več kot 600 do 1.000 delavcev – trinajst članov.

V družbah z več kot 1.000 delavcev se število članov sveta delavcev poveča za dva člana na vsakih dodatnih 1.000 delavcev.

Mandat članov sveta delavcev traja dve leti. Člani so lahko ponovno izvoljeni.

Število članov sveta delavcev se ne spremeni v času mandatne dobe, ne glede na spremembo števila delavcev z aktivno volilno pravico v družbi.

11. člen

Svet delavcev preneha z delom, če se število delavcev z aktivno volilno pravico, zmanjša pod število, določeno v 8. členu tega zakona, razen če ni v dogovoru drugače določeno.

12. člen

Pravico voliti predstavnike v svet delavcev imajo vsi delavci, ki delajo v družbi nepretrgoma najmanj šest mesecev (aktivna volilna pravica).

Direktor, delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi ter prokuristi (v nadaljnjem besedilu: vodilno osebje) nimajo pravice voliti predstavnikov v svet delavcev.

Družinski člani vodilnega osebja nimajo pravice voliti predstavnikov v svet delavcev. Za družinske člane po tem zakonu se štejejo zakonec, otroci (zakonski ali nezakonski, posvojenci in pastorki), vnuki, starši (oče, mati, očim in mačeha), posvojitelji ter bratje in sestre.

13. člen

Pravico biti izvoljeni v svet delavcev imajo vsi delavci, ki imajo aktivno volilno pravico po tem zakonu in so zaposleni v družbi nepretrgoma najmanj 12 mesecev (pasivna volilna pravica).

14. člen

V novoustanovljenih družbah imajo aktivno in pasivno volilno pravico vsi delavci iz prvega odstavka 12. člena in iz 13. člena tega zakona, ne glede na dobo zaposlitve.

15. člen

Člani sveta delavcev se volijo s tajnim in neposrednim glasovanjem.

Vsak delavec ima en glas.

Delavci glasujejo osebno.

16. člen

Svet delavcev mora objaviti sklep o razpisu volitev največ 90 in najmanj 60 dni pred iztekom mandatne dobe članom sveta delavcev.

V sklepu o razpisu volitev mora biti določen dan volitev in število članov sveta, ki se volijo. Število članov sveta, ki se volijo, se določi glede na število delavcev v družbi na dan sprejetja sklepa o razpisu volitev.

S sklepom o razpisu volitev se imenuje tudi volilna komisija.

Sklep o razpisu volitev se mora na način, dostopen vsem delavcem, objaviti v družbi.

17. člen

V novoustanovljenih družbah, lahko najmanj trije delavci ali v družbi zastopani reprezentativni sindikati skličejo zbor delavcev zaradi izvolitve sveta delavcev.

18. člen

V primeru iz prejšnjega člena se skliče zbor delavcev v delovnem času, v dogovoru z direktorjem družbe.

Na zboru delavcev se delavci z večino glasov delavcev z aktivno volilno pravico odločajo o oblikovanju sveta delavcev.

Če je sprejeta odločitev o oblikovanju sveta delavcev, zbor delavcev imenuje volilno komisijo in določi dan volitev v svet delavcev.

Člane volilne komisije lahko predlaga vsak delavec in v podjetju zastopani sindikati.

Izvoljeni so tisti kandidati za člane volilne komisije, ki dobijo največ glasov.

a) Volilni organi

19. člen

Postopek volitev in odpoklica članov sveta delavcev vodijo volilne komisije in volilni odbori (v nadaljnjem besedilu: volilni organi).

Volilne komisije se imenujejo za štiri leta, volilni odbori pa za vsake volitve članov sveta delavcev.

20. člen

Volilne organe sestavljajo predsednik in člani ter njihovi namestniki. Člani volilnih organov in njihovi namestniki so lahko le delavci, ki imajo aktivno volilno pravico.

Člani volilnih organov in njihovi namestniki ne morejo biti kandidati za člane sveta delavcev.

Članstvo v volilnih organih je prostovoljno. Pisni pristanek kandidata za člana volilnega organa je potrebno pridobiti pred sprejetjem sklepa o razpisu volitev.

21. člen

Volilni organ je sklepčen, če so navzoči vsi člani volilnega organa oziroma namestniki tistih članov, ki so odsotni.

Če tudi tako ni mogoče zagotoviti sklepčnosti volilnega organa, je volilni organ sklepčen, če so namesto odsotnih članov ali njihovih namestnikov navzoči namestniki prisotnih članov.

Predsednika volilne komisije lahko nadomešča samo njegov namestnik.

22. člen

Pri delu volilnih organov so lahko navzoči tudi predstavniki kandidatov in predstavniki sindikatov v družbi.

Predstavniki iz prejšnjega odstavka ne more biti sam kandidat.

23. člen

Volilno komisijo sestavljajo predsednik in dva člana ter njihovi namestniki.

24. člen

Volilna komisija:

- skrbi za zakonitost volitev članov sveta delavcev,
- ugotavlja ali so predlogi kandidatov za člane sveta delavcev v skladu s tem zakonom in jih objavi,
- določa volišča,
- določa seznam volilcev za celotno družbo in posamezna volišča,
- imenuje volilne odbore,
- ugotavlja rezultate izida glasovanja na voliščih in razglasi, kateri kandidati so izvoljeni v svet delavcev,
- vodi neposredno tehnično delo v zvezi z volitvami,
- opravlja druge naloge, ki jih določa ta zakon.

25. člen

Glasovanje na voliščih vodijo volilni odbori, ki skrbijo za pravilnost in tajnost glasovanja. Za vsako volišče se imenuje en volilni odbor.

Volilni odbor sestavljajo predsednik in parno število članov; vsak od njih ima namestnika.

26. člen

V družbah z do 50 delavci z aktivno volilno pravico ni potrebno imenovati namestnikov članov volilnih organov.

V primeru iz prejšnjega odstavka, se lahko naloge volilne komisije in volilnih odborov združijo in jih opravlja volilna komisija.

V primeru iz prvega odstavka se sme glasovati le na enem volišču.

b) Kandidiranje članov sveta

27. člen

Pravico predlagati kandidate za svet delavcev imajo:

- v družbah z več kot 20 do 50 delavci – najmanj trije delavci z aktivno volilno pravico;
- v družbah z več kot 50 do 300 delavci – najmanj 1/10 delavcev z aktivno volilno pravico;
- v družbah z nad 300 delavci – najmanj 1/10 delavcev z aktivno volilno pravico, vendar je v vsakem primeru veljaven predlog, ki ga poda najmanj 50 delavcev;
- vsak reprezentativni sindikat v družbi.

Predlogi kandidatov za svet delavcev, ki se predložijo volilni komisiji, morajo biti pisni. Predlogu kandidatov iz prvih treh alinej prejšnjega odstavka je potrebno priložiti podpise delavcev, ki predlagajo kandidata.

Predlogu kandidatov morajo biti priložene pisne izjave kandidatov, da se s kandidaturo strinjajo.

28. člen

Svet delavcev lahko s poslovnikom določi, da se kandidati predlagajo in volijo ločeno za posamezne posebne skupine delavcev (ženske, invalidi, mladi delavci in podobno), za posamezne organizacijske enote oziroma dele delovnega procesa ter za dele družbe, ki so izven sedeža družbe.

29. člen

Predloge kandidatov za svet delavcev je potrebno predložiti volilni komisiji v 21 dneh od objave sklepa o razpisu volitev.

30. člen

Ko volilna komisija prejme predloge kandidatov za svet delavcev, v treh dneh preizkusi, če so pripravljeni v skladu s tem zakonom, in če so bili pravočasno vloženi.

31. člen

Če volilna komisija ugotovi formalne pomanjkljivosti posameznih predlogov kandidatov za svet delavcev, zahteva od predlagatelja, da jih v treh dneh odpravi. Če so predlogi vloženi na podlagi zbranih podpisov, se zahteva javno objavo v družbi, rok za odpravo pomanjkljivosti pa začne teči z dnem javne objave.

Če volilna komisija ugotovi, da pomanjkljivosti ni mogoče odpraviti ali ugotovi, da je predlog kandidatov vложен prepozno, ga zavrne.

32. člen

Če je kandidatov za svet delavcev manj kot se jih voli, mora volilna komisija to takoj javno objaviti. Volilna komisija določa rok za prijavo dodatnih kandidatov, ki ne sme biti daljši od sedmih dni in začne teči z dnem javne objave.

Volilna komisija pomanjkljive in prepozne predloge kandidatov iz prejšnjega odstavka zavrne.

33. člen

V primerih iz drugega odstavka 31. člena in drugega odstavka 32. člena tega zakona odloča volilna komisija s sklepom, zoper katerega imajo predlagatelji in kandidati v roku osmih dni od javne objave sklepa pravico do pritožbe na pristojno sodišče.

34. člen

Če predlogi kandidatov za svet delavcev nimajo pomanjkljivosti oziroma so bile formalne pomanjkljivosti odpravljene, volilna komisija sprejme sklep o njihovi zakonitosti in jih objavi.

Sklep o zavrnitvi oziroma o ugotovitvi skladnosti z zakonom mora volilna komisija izdati najpozneje v treh dneh po tem, ko je bil predlog kandidatov vložen; če je bil predlog dan v dopolnitev, pa po preteku roka za dopolnitev.

Če tudi po preteku roka za dopolnitev predloga kandidatov oziroma roka za vložitev novih predlogov kandidatov, ni vloženih najmanj toliko veljavnih predlogov kot je vseh članov sveta delavcev, ki se volijo, se volitve ne morejo organizirati. V tem primeru se lahko volitve ponovno organizirajo šele po preteku šestih mesecev.

Če kandidat odstopi od kandidature, in vloženih predlogov kandidatov ni več toliko, kot je članov sveta delavcev, ki se volijo, se kandidacijski postopek za število manjkajočih članov ponovi.

c) Volitve članov sveta delavcev

35. člen

Volilna komisija obvesti volilce o dnevu volitev in o njihovem volišču.

Volitve morajo biti organizirane tako, da je zagotovljena tajnost glasovanja.

36. člen

Volilni odbor lahko v soglasju z volilno komisijo določi, da volilci, ki so na dan volitev odsotni, volijo pred tem dnevom.

Volilni odbor določi dan volitev iz prejšnjega odstavka. O delu volilnega odbora pri glasovanju se sestavi poseben zapisnik.

37. člen

Voli se z glasovnicami.

Na glasovnici se navedejo imena kandidatov za svet delavcev po abecednem redu priimkov, z navedbo, za koliko kandidatov se glasuje.

38. člen

Voli se tako, da se obkrožijo zaporedne številke pred imeni tistih kandidatov, za katere se želi glasovati.

39. člen

Neizpolnjena glasovnica in glasovnica, na kateri ni mogoče ugotoviti volje volilca, sta neveljavni.

Neveljavna je tudi glasovnica, če je volilec glasoval za več kandidatov, kot jih je potrebno izvoliti.

40. člen

Ko poteče čas volitev, ki je določen, začne volilni odbor takoj šteti glasove.

O delu volilnega odbora se sestavi zapisnik, v katerega se vpiše:

- dan volitev, čas in kraj volitev, sestava volilnega odbora ter imena oseb, navzočih v skladu z 22. členom tega zakona,
- koliko delavcev je imelo pravico voliti na volišču, – število oddanih glasovnic,
- število neveljavnih glasovnic,
- koliko glasov je dobil posamezen kandidat.

V zapisnik se vpišejo tudi morebitne pripombe predstavnikov iz 22. člena tega zakona.

Zapisnik, ki ga podpišejo vsi člani volilnega odbora, se najkasneje v 24 urah dostavi volilni komisiji, skupaj z volilnim gradivom.

41. člen

Volilna komisija ugotovi, koliko volilcev je imelo pravico voliti v družbi, koliko jih je volilo, koliko glasovnic je bilo neveljavnih in koliko glasov je dobil posamezni kandidat.

O delu volilne komisije se piše zapisnik, v katerega se vpišejo podatki iz prejšnjega člena, morebitne pripombe predstavnikov iz 22. člena tega zakona, pripombe članov volilne komisije ter osebni podatki izvoljenih kandidatov.

Zapisnik podpišejo vsi člani volilne komisije.

42. člen

Volitve so veljavne, če se jih je udeležila več kot polovica delavcev z aktivno volilno pravico. Če se je volitev udeležila polovica ali manj kot polovica delavcev, je mogoče nove volitve izvesti šele po šestih mesecih.

Izvoljenih je toliko kandidatov, kot je članov sveta delavcev, in sicer tisti, ki so dobili največje število glasov. Če sta dva kandidata dobila enako število glasov, je izvoljen tisti, ki ima daljšo delovno dobo v družbi.

43. člen

Če volilna komisija razveljavi volitve zaradi nepravilnosti, se opravijo ponovne volitve.

44. člen

V primerih iz prvega odstavka 42. člena in 43. člena tega zakona izda volilna komisija sklep o neveljavnosti volitev, zoper katerega je zagotovljena pravica do pritožbe v roku osmih dni od dneva javne objave na pristojno sodišče.

45. člen

Volitve v svet delavcev se opravijo najmanj 15 dni pred iztekom mandatne dobe članov sveta delavcev.

Volilne rezultate ugotovi in razglasi volilna komisija najkasneje v petih dneh po izvedbi volitev.

Po en izvod zapisnika o delu volilne komisije se vroči organu upravljanja in direktorju družbe ter drugim predstavnikom iz 22. člena tega zakona.

Zapisnik se javno objavi tako, da je dostopen vsem delavcem v družbi.

Z razglasitvijo volilnih izidov se šteje svet delavcev za izvoljenega, pravice in obveznosti pa izvršuje od dneva, ko staremu svetu delavcev preneha mandat.

č) Prenehanje članstva v svetu delavcev

46. člen

Delavcu preneha članstvo v svetu delavcev, če:

- umre,
- mu preteče mandat,
- izgubi pravico biti voljen v svet,
- je odpoklican,
- odstopi,
- mu preneha delovno razmerje v družbi.

Odstop je veljaven, ko svet delavcev sprejme pisno izjavo delavca o odstopu.

47. člen

Če delavcu preneha članstvo v svetu delavcev, postane član sveta delavcev za preostanek mandatne dobe tisti kandidat, ki je med neizvoljenimi kandidati dobil največ glasov vendar ne manj kot 5 % glasov tistih, ki so glasovali. Če sta dva kandidata dobila enako število glasov, postane član sveta tisti, ki ima daljšo delovno dobo v družbi.

Če pred potekom mandatne dobe iz kakršnegakoli razloga preneha mandat več kot 1/3 članov sveta delavcev in jih ni mogoče nadomestiti na način iz prejšnjega odstavka, se v 15 dneh od dneva ugotovitve o prenehanju mandata razpiše nadomestne volitve.

48. člen

Postopek za odpoklic člana sveta delavcev se začne na podlagi pisne zahteve najmanj 10 % delavcev z aktivno volilno pravico oziroma reprezentativnega sindikata v družbi, če gre za člana sveta, ki ga je kandidiral ta sindikat.

Če gre za odpoklic na podlagi zahteve delavcev morajo biti zahtevi priloženi podpisi delavcev iz prejšnjega odstavka.

V zahtevi se navedejo razlogi za odpoklic.

Zahteva se pošlje volilni komisiji.

Volilna komisija v postopku za odpoklic člana sveta delavcev ne presoja razlogov za odpoklic.

49. člen

Če volilna komisija zahteve za odpoklic ne zavrne, razpiše v 30 dneh glasovanje o odpoklicu člana sveta delavcev in določi dan glasovanja.

Za zavrnitev predloga za odpoklic kandidata se smiselno uporabljajo 30., 31., 33. in 34. člen tega zakona.

50. člen

Član sveta delavcev je odpoklican, če je za odpoklic glasovala večina delavcev, ki imajo aktivno volilno pravico v času glasovanja o odpoklicu.

51. člen

Za izvedbo glasovanja o odpoklicu se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o volitvah članov sveta delavcev.

2. Varstvo volilne pravice in stroški volitev

52. člen

Volilcu morata biti zagotovljeni svoboda in tajnost volitev.

Nihče ne sme ovirati volitev sveta delavcev.

Volitve morajo biti organizirane tako, da se jih lahko udeležijo vsi delavci.

Delodajalec ne sme v zvezi z volitvami delavcem obljubiti kakršnihkoli korist oziroma jim ne sme groziti z izgubo koristi in tako vplivati na glasovanje.

Delavci imajo pravico izraziti svoje mnenje o volitvah, volilnih organih in kandidatih in zato ne morejo biti disciplinsko odgovorni.

Nihče ne sme od delavca zahtevati, naj pove, kako je volil oziroma zakaj ni volil.

53. člen

V primeru bistvenih kršitev postopka volitev, ki so ali bi lahko vplivale na zakonitost in pravilnost volitev, predlagatelj kandidati lahko zahtevajo v roku 8 dni na pristojnem sodišču razveljavitev volitev.

Pristojno sodišče je sodišče pristojno po območju sedeža družbe.

54. člen

Nujne in potrebne stroške za tehnično izvedbo volitev krije družba.

Čas, porabljen za delo volilnih organov in volitve, se plača kot delo, da bi delavci delali.

Volitve se morajo izvesti v delovnem času tako, da je najmanj moten delovni proces.

3. Način dela sveta delavcev

55. člen

Svet delavcev izvoli predsednika in njegovega namestnika.

Predsednik zastopa in predstavlja svet delavcev.

Namestnik zastopa in predstavlja svet delavcev v odsotnosti predsednika.

56. člen

Člani sveta delavcev ne smejo biti ovirani oziroma jim ne sme biti onemogočeno opravljanje njihovih aktivnosti v svetu, kot tudi ne njihovo redno delo.

57. člen

Način dela sveta delavcev se uredi s poslovnikom.

S poslovnikom se uredijo zlasti naslednja vprašanja:

- način sklicevanja sej,
- sklepčnost,
- način sprejemanja odločitev,
- vodenje zapisnika,
- sodelovanje oseb iz 61. člena tega zakona,
- način konstituiranja odborov sveta delavcev.

58. člen

Svet delavcev lahko ustanovi odbore za obravnavo posameznih vprašanj iz svoje pristojnosti.

Odbori sveta delavcev se lahko ustanovijo tudi za obravnavo tistih vprašanj, ki so pomembna za posebne kategorije delavcev (ženske, invalidi, mladi delavci ipd.).

Svet delavcev lahko ustanovi odbore tudi za posamezne organizacijske enote družbe oziroma dele delovnega procesa te družbe, ki so izven sedeža družbe (v nadaljnjem besedilu: dislocirane enote), če je v dislocirani enoti najmanj deset delavcev z aktivno volilno pravico.

59. člen

Pristojnosti odborov določi svet delavcev s poslovnikom.

Največ 1/3 odbora je lahko sestavljena iz delavcev, ki niso člani sveta delavcev.

Organ upravljanja in direktorja družbe se obvesti o ustanovitvi odborov, njihovi sestavi in pristojnostih.

60. člen

Odbori iz 58. člena tega zakona obravnavajo vprašanja iz svoje pristojnosti in o svojih zaključkih ter predlogih obvestijo svet delavcev, ki o tem sprejme končno odločitev.

61. člen

Svet delavcev lahko povabi na svoje seje strokovnjake iz družbe ali izven nje, vodilno osebje, predstavnike reprezentativnih sindikatov in predstavnike združenj delodajalcev.

Osebam iz prejšnjega odstavka se pošlje gradivo in del zapisnika, ki se nanaša na njihovo prisotnost na seji sveta.

62. člen

Svet delavcev se praviloma sestaja v delovnem času, upošteva potrebe delovnega procesa. Družba mora zagotoviti članom sveta delavcev pravico do petih plačanih ur mesečno za udeležbo na sejah sveta delavcev.

Direktorju družbe je treba pravočasno sporočiti čas sestanka. Če je sestanek izven delovnega časa, ker potrebe delovnega procesa ne dopuščajo drugače, se šteje ta čas za delovni čas in je plačan v okviru ur določenih s prejšnjim odstavkom.

63. člen

Člani sveta delavcev imajo pravico do treh plačanih ur na mesec za posvetovanje z delavci in pravico do osmih plačanih ur na leto za izobraževanje, potrebno za učinkovito delo sveta delavcev.

Z dogovorom med delodajalcem in svetom delavcev se lahko določi večje število ur za delo članov sveta delavcev, daljša odsotnost z nadomestilom ali brez nadomestila plače zaradi izobraževanja, potrebnega za učinkovito delo sveta delavcev, večje število ur v okviru delovnega časa, namenjenih posvetovanju članov sveta delavcev z delavci, ter druge ugodnosti, povezane z delom sveta delavcev.

Družba mora zagotoviti članom sveta delavcev za čas posvetovanja enako plačo, kot če bi delali.

Čas in kraj posvetovanja se sporazumno določita med direktorjem in svetom delavcev, upoštevaje potrebe delovnega procesa.

64. člen

družbah z večjim številom delavcev se določi število članov sveta delavcev, ki opravljajo svojo funkcijo s polovičnim delovnim časom in sicer:

- v družbi s 300 do 600 zaposlenimi – en član,
- v družbi s 600 do 1.000 zaposlenimi – dva člana,
- na vsakih dodatnih 1.000 zaposlenih pa še po en član.

65. člen

Delodajalec krije nujne stroške za delo sveta delavcev.

Stroške oseb iz 61. člena tega zakona krije družba le, če je bilo tako predhodno dogovorjeno z delodajalcem in v obsegu, ki je bil dogovorjen.

Z dogovorom med delodajalcem in svetom delavcev se lahko določi fiksni znesek sredstev za delo sveta v določenem časovnem obdobju.

Svet delavcev uporablja ta sredstva po lastni presoji, vendar le za financiranje svojega dela.

66. člen

Če svet delavcev in delodajalec ne dosežeta sporazuma glede vprašanj iz 63. in 65. člena tega zakona, lahko vsak od njiju zahteva, da o njih odloči arbitraž.

Arbitraž upošteva pri svoji odločitvi ekonomski položaj družbe in potrebe sveta delavcev.

67. člen

Članov sveta delavcev ni mogoče v času opravljanja njihove funkcije, zaradi dejavnosti po tem zakonu in dogovoru, brez soglasja sveta delavcev:

- prerazporediti na drugo delovno mesto ali k drugemu delodajalcu,
- uvrstiti med presežke delavcev,

Članu sveta delavcev ni mogoče zaradi dejavnosti po tem zakonu in dogovoru znižati plače, proti njemu začeti disciplinskega ali odškodninskega postopka ali ga kako drugače postavljati v manj ugoden oziroma podrejen položaj.

68. člen

Člani sveta delavcev in osebe iz 61. člena tega zakona morajo varovati poslovno skrivnost družbe.

III. ZBOR DELAVCEV DRUŽBE

69. člen

Svet delavcev lahko skliče zbor delavcev, ki ga sestavljajo vsi zaposleni v družbi, razen vodilnega osebja. Možen je tudi sklic po posameznih organizacijskih enotah ali delih delovnega procesa v družbi.

Zbor delavcev dislocirane enote lahko skliče tudi odbor sveta delavcev dislocirane enote.

Na zboru delavcev se lahko obravnavajo vprašanja iz pristojnosti sveta delavcev oziroma njegovega odbora. Zbor delavcev ne more odločati o vprašanjih, ki so v pristojnosti sveta delavcev oziroma njegovega odbora.

70. člen

Svet delavcev oziroma odbor delavcev lahko povabi na zbor delavcev osebe iz 61. člena tega zakona.

Direktorja družbe je potrebno obvestiti o sklicu zbora delavcev. Predstavniki družbe ima pravico sodelovati na zboru delavcev.

71. člen

Svet delavcev oziroma njegov odbor mora sklicati zbor delavcev, če tako zahteva direktor družbe in uvrstiti na dnevni red vprašanja, ki jih direktor predlaga.

72. člen

Zbor delavcev se lahko skliče, upoštevaje potrebe delovnega procesa, enkrat letno med delovnim časom.

Zbor delavcev se praviloma skliče izven delovnega časa, razen če ni drugače dogovorjeno in v primeru iz prejšnjega člena.

Način sklica in delo zbora delavcev se podrobneje uredita s poslovníkom sveta delavcev.

IV. SVET DELAVCEV, KAPITALSKO POVEZANIH DRUŽB

73. člen

Kapitalsko povezane družbe ustanovijo svet delavcev kapitalsko povezanih družb, če tako sklenejo sveti delavcev družb, v katerih je zaposlenih najmanj 2/3 delavcev kapitalsko povezane družbe.

V svetu delavcev kapitalsko povezanih družb sodelujejo predstavniki vseh kapitalsko povezanih družb.

74. člen

Člane sveta delavcev kapitalsko povezanih družb imenujejo sveti delavcev povezanih družb, skupno število članov in število članov, ki jih imenuje svet delavcev posamezne družbe pa določijo z dogovorom, skladno z velikostjo in številom članov sveta delavcev te družbe.

Člani sveta delavcev kapitalsko povezanih družb so lahko le člani svetov delavcev povezanih družb.

75. člen

Svet delavcev kapitalsko povezanih družb je pristojen za obravnavanje vprašanj, ki se nanašajo na delavce v vseh kapitalsko povezanih družbah. S sporazumom med sveti kapitalsko povezanih družb se lahko natančneje opredelijo pristojnosti sveta in vprašanja, ki sodijo v delovno področje sveta delavcev kapitalsko povezanih družb.

76. člen

Za način dela sveta delavcev kapitalsko povezanih družb se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o načinu dela sveta delavcev.

77. člen

Mandat članov sveta delavcev kapitalsko povezanih družb se veže na mandat v svetu delavcev družb, iz katerih so imenovani.

V. SODELOVANJE DELAVCEV V ORGANIH DRUŽBE

78. člen

Sodelovanje delavcev pri upravljanju v organih družbe se uresničuje preko predstavnikov delavcev v nadzornem svetu družbe oziroma v nadzornem odboru zadruga (v nadaljnjem besedilu: nadzorni svet), lahko pa tudi preko predstavnika delavcev v upravi družbe (v nadaljnjem besedilu: delavski direktor).

79. člen

Število predstavnikov delavcev v nadzornem svetu se določi s statutom družbe.

Predstavnike delavcev, ki so člani nadzornega sveta, izvoli in odpokliče svet delavcev in s tem seznani skupščino družbe.

Način izvolitve in odpoklica članov nadzornega sveta, ki so predstavniki delavcev, se podrobneje določi s poslovníkom sveta delavcev.

80. člen

Člani nadzornega sveta, ki so predstavniki delavcev, zastopajo interese vseh delavcev v okviru pooblastil, ki jih imenuje nadzorni svet, v skladu s posebnim zakonom in statutom družbe.

81. člen

V družbah, kjer je zaposlenih več kot 1.000 delavcev in nimajo nadzornega sveta, ima svet delavcev pravico predlagati delavskega direktorja v upravo družbe.

V družbah, kjer je zaposlenih manjše število delavcev, lahko imenuje delavskega direktorja, če je tako določeno z dogovorom med svetom delavcev in delodajalcem.

82. člen

Delavskega direktorja kot člana uprave družbe imenuje skupščina oziroma drug organ lastnikov družbe v skladu s posebnim zakonom.

Pristojni organ imenuje delavskega direktorja z večino glasov prisotnih članov.

83. člen

Če delavski direktor ni imenovan v skladu s prejšnjim členom, mora odbor skupščine v enem mesecu po glasovanju skupščine, predlagati skupščini skupnega kandidata. Kandidat imenovan za delavskega direktorja, če dobi večino glasov prisotnih članov skupščine.

Odbor skupščine iz prejšnjega odstavka je sestavljen iz predsednika skupščine ter enakega števila predstavnikov lastnikov imenovanih izmed članov skupščine in predstavnikov delavcev – članov sveta delavcev.

Če delavski direktor tudi v skladu s prvim odstavkom tega člena ni imenovan, lahko svet delavcev zahteva, da ga imenuje pristojno sodišče.

84. člen

V okviru splošnih pravic in obveznosti, ki pripadajo vsakemu članu uprave družbe v skladu s posebnim zakonom in statutom družbe, delavski direktor zastopa in predstavlja interese delavcev glede kadrovskih in socialnih vprašanj.

VI. SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU DRUŽBE

85. člen

Sodelovanje delavcev pri upravljanju družbe se uresničuje tako, da so delavci:

- neposredno obveščeni in da lahko neposredno dajejo predloge in mnenja,
- obveščeni preko delavskega zaupnika ali sveta delavcev, ter da preko njega dajejo predloge in mnenja, zahtevajo skupno posvetovanje z delodajalcem, sodelujejo o posameznih, s tem zakonom določenih vprašanjih in zahtevajo zadržanje posameznih odločitev delodajalca do sprejema končnih odločitev na pristojnem organu.

86. člen

Delodajalec in svet delavcev ali njegov odbor se sestajata zahtevno delodajalca ali sveta delavcev. Praviloma enkrat mesečno se sestajata zaradi uresničevanja pravic in obveznosti, ki jih imata po tem zakonu.

87. člen

Svet delavcev ima predvsem naslednje naloge:

- skrbi za to, da se izvajajo zakoni in drugi predpisi, sprejete kolektivne pogodbe ter doseženi dogovori med svetom delavcev in delodajalcem;
- predlaga ukrepe, ki so v korist delavcev;
- sprejema predloge in pobude delavcev in jih v primeru, da so upravičeni, upošteva pri dogovarjanju z delodajalcem;
- pomaga pri vključevanju v delo invalidom, starejšim in drugim delavcem, ki jim je zagotovljeno posebno varstvo.

88. člen

Delodajalec mora delavcu kot posamezniku omogočiti sodelovanje pri upravljanju.

Delavec kot posameznik ima pravico:

- do pobude in odgovorov na to pobudo, če se nanašajo na njegovo delovno mesto ali na njegovo delovno oziroma organizacijsko enoto,
- biti pravočasno obveščen o spremembah na svojem delovnem področju,
- povedati svoje mnenje o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na organizacijo njegovega delovnega mesta in delovni proces,
- zahtevati, da mu delodajalec oziroma od njega pooblaščen delavec pojasni vprašanja s področja plač in z drugih področij delovnih razmerij ter iz vsebine tega zakona.

Delodajalec mora odgovoriti na pobudo iz prve alinee ter na vprašanja iz četrte alinee prejšnjega odstavka najkasneje v 30 dneh.

a) Obveščanje

89. člen

Delodajalec mora obveščati svet delavcev predvsem o vprašanjih, ki se nanašajo na:

- gospodarski položaj družbe,
- razvojne cilje družbe,
- stanje proizvodnje in prodaje,
- splošni gospodarski položaj panoge,
- spremembo dejavnosti,
- zmanjšanje gospodarske dejavnosti,
- spremembe v organizaciji proizvodnje,
- spremembe tehnologije,
- letni obračun in letno poročilo,
- druga vprašanja na podlagi medsebojnega dogovora iz drugega odstavka 5. člena tega zakona.

Na zahtevo sveta delavcev mora delodajalec omogočiti vpogled v dokumentacijo, ki je nujna za obveščenost o zadevah iz prejšnjega odstavka.

90. člen

Delodajalec mora o vprašanjih iz pete, šeste, sedme, osme in devete alinee prvega odstavka prejšnjega člena obveščati svet delavcev pred sprejemom dokončne odločitve.

b) Skupno posvetovanje

91. člen

Delodajalec mora pred sprejemom obveščati svet delavcev in zahtevati skupno posvetovanje glede statusnih in kadrovskih vprašanj družbe.

Potrebne informacije mora delodajalec posredovati svetu delavcev najmanj 30 dni pred sprejemom odločitve, rok za

predlagano skupno posvetovanje pa mora biti najmanj 15 dni pred sprejemom odločitev.

92. člen

Skupno posvetovanje med svetom delavcev in delodajalcem predstavlja dolžnost delodajalca, da seznani svet delavcev o predvidenih odločitvah glede statusnih in kadrovskih vprašanj, se z njim posvetuje in si prizadeva za usklajevanje stališč.

93. člen

Za statusna vprašanja družbe iz 91. člena tega zakona se štejejo:

- statusne spremembe,
- prodaja družbe ali njenega bistvenega dela,
- zaprtje družbe ali njenega bistvenega dela,
- bistvene spremembe lastništva.

94. člen

Za kadrovska vprašanja družbe iz 91. člena tega zakona se štejejo:

- potrebe po novih delavcih (število in profili),
- sistemizacija delovnih mest,
- razporejanje večjega števila delavcev izven družbe,
- razporejanje večjega števila delavcev iz kraja v kraj,
- sprejemanje aktov s področja dodatnega pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja,
- zmanjšanje števila delavcev,
- sprejem splošnih pravil o disciplinski odgovornosti.

Za večje število delavcev se šteje 10 % vseh delavcev družbe.

c) Soodločanje

95. člen

Delodajalec mora predložiti v soglasje svetu delavcev predloge odločitev v zvezi z:

- organizacijo in izvajanjem ukrepov varnosti pri delu, če gre za odločitve, ki niso predpisane z zakonom, drugimi predpisi ali dogovorjene s kolektivnimi pogodbami,
- določitvi ukrepov za preprečevanje poškodb pri delu in obolenj v zvezi z delom, kot tudi za varstvo zdravja delavcev, če gre za odločitve, ki niso predpisane z zakonom, drugimi predpisi ali dogovorjene s kolektivnimi pogodbami,
- osnovami za odločanje o izrabi letnega dopusta in odločanje o drugih odsotnostih z dela,
- merili za ocenjevanje delovne uspešnosti delavcev,
- kriteriji za nagrajevanje inovacijske dejavnosti v družbi,
- razpolaganjem s stanovanjskim skladom, počitniškimi zmogljivostmi in drugimi objekti standarda delavcev,
- kriteriji za napredovanje delavcev.

Svet delavcev mora predloge iz prejšnjega odstavka obravnavati in se do njih opredeliti v 8 dneh od predložitve v soglasje.

Če se svet delavcev ne opredeli do predlogov v roku iz prejšnjega odstavka, se šteje da z njimi soglaša.

Soglasje, sprejeto na svetu delavcev in v pisni obliki podano delodajalcu k njegovemu predlogu, se šteje kot dogovor med svetom delavcev in delodajalcem.

96. člen

Delodajalec mora v roku 8 dni pridobiti soglasje sveta delavcev tudi v primeru, če imajo odločitve iz pete do osme alinee 89. člena ter prve in druge alinee 93. člena tega zakona za posledico povečanje ali zmanjšanje števila delavcev, če gre za večje število delavcev, po predpisih o delovnih razmerjih.

Svet delavcev lahko zavrne soglasje iz prejšnjega odstavka, samo v primeru, če predlog odločitev o zmanjšanju števila delavcev ne vsebuje predloga programa o razreševanju presežnih delavcev po predpisih o delovnih razmerjih.

Če svet delavcev zavrne soglasje v nasprotju s prejšnjim odstavkom, ta zavrnitev nima učinka na pravilnost in zakonitost odločitve delodajalca.

97. člen

Delodajalec ne sme sprejeti odločitev, če je v roku 8 dni svet delavcev zavrnil soglasje.

č) Pravica zadržanja odločitve delodajalca

98. člen

Svet delavcev ima pravico s sklepom zadržati posamezne odločitve delodajalca in istočasno sprožiti postopek za razreševanje medsebojnega spora:

- če delodajalec o vprašanjih iz pete, šeste, sedme in osme alineje 89. člena tega zakona predhodno ne obvešča sveta delavcev pred sprejemom dokončne odločitve – v roku 8 dni od dneva, ko je bil obveščen o sprejemu odločitve delodajalca,
- če delodajalec ne seznani sveta delavcev, ne spoštuje rokov iz 91. člena in ne zahteva skupnega posvetovanja s svetom delavcev glede statusnih in kadrovskih vprašanj iz 93. in 94. člena tega zakona – v roku 8 dni od dneva, ko je bil obveščen o sprejemu odločitve delodajalca.

V primerih iz prejšnjega odstavka delodajalec ne sme izvršiti odločitve, vse do dokončne odločitve pristojnega organa.

VII. RAZREŠEVANJE MEDSEBOJNIH SPOROV

99. člen

Spore med svetom delavcev in delodajalcem razrešuje arbitraža.

Arbitraža je sestavljena iz enakega števila članov, imenovanih s strani sveta delavcev in delodajalca, ter enega nevtralnega predsedujočega, z imenovanjem katerega se strinjata obe strani.

100. člen

Z dogovorom med svetom delavcev in delodajalcem se lahko v družbi ustanovi stalna arbitraža.

Če je v družbi ustanovljena stalna arbitraža, svet delavcev in delodajalec imenujeta listo arbitrov, ki sodelujejo v posameznih arbitražah. Vsakokrat, ko se sproži arbitražni postopek, imenujeta svet delavcev in delodajalec svoje arbitre s te liste.

Če je v družbi ustanovljena stalna arbitraža, mora dogovor med svetom delavcev in delodajalcem določati tudi število članov arbitraže, začetek arbitražnega postopka in postopek pred arbitražo.

101. člen

Minister, pristojen za delo, določi listo arbitrov na predlog reprezentativnih sindikatov in združenj delodajalcev.

Z liste arbitrov se imenujejo arbitri tedaj, ko v družbi ni ustanovljena stalna arbitraža.

102. člen

S predlogom o začetku arbitražnega postopka mora tisti, ki je sprožil postopek, imenovati tudi svojega arbitra. Če druga stran v roku 15 dni po začetku postopka ne imenuje svojega arbitra, lahko predlagatelj zahteva, da arbitra postavi pristojno sodišče.

Arbitri, ki so jih imenovalе stranke, skupaj imenujejo predsednika arbitraže z liste arbitrov, s katere so bili sami imenovani. Če se o predsedniku ne morejo sporazumeti, lahko vsaka stranka predlaga pristojnemu sodišču, da imenuje predsednika arbitraže.

Pristojno sodišče imenuje arbitre oziroma predsednika arbitraže v primeru stalne arbitraže z liste, določene v družbi, sicer pa z liste arbitrov, ki jo je določil minister, pristojen za delo.

103. člen

Arbitraža odloča, po opravljeni ustni obravnavi in izvedbi dokazov, z večino glasov.

Predsednik arbitraže vodi obravnavo, posvetovanje in glasovanje. Njegova dolžnost je skrbeti, da se vsa vprašanja vestransko in popolno proučijo. Predsednik arbitraže glasuje zadnji.

O obravnavi in glasovanju se vodi zapisnik. Zapisnik o glasovanju se zapečati in se priloži zapisniku o ustni obravnavi.

O odločitvi izda arbitraža odločbo, ki mora biti pisna in podpisana s strani predsednika arbitraže.

Arbitražna odločba se vroči obema strankama.

104. člen

Arbitraža s svojo odločitvijo nadomesti dogovor med svetom delavcev in delodajalcem.

Odločba arbitraže je v družbi dokončna. Stranki lahko izpodbijata arbitražno odločbo pred pristojnim sodiščem iz razlogov in po postopku, ki je določen s posebnim zakonom.

105. člen

Če z dogovorom med svetom delavcev in delodajalcem postopek pred arbitražo ni podrobneje določen, se za arbitražni postopek uporabljajo določila zakona o pravdnem postopku, kolikor s tem zakonom ni drugače določeno.

106. člen

a pristojno sodišče po tem zakonu se šteje sodišče, pristojno za delovne spore.

VIII. KAZENSKÉ DOLOČBE

107. člen

Pravna oseba se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo najmanj 250.000 tolarjev:

1. če ne objavi na v družbi običajen način dogovorov s svetom delavcev (četrti odstavek 5. člena);
2. če ne izvršuje dogovorov s svetom delavcev (drugi odstavek 6. člena);
3. če ne omogoči dela in pravic delavskemu zaupniku (četrti odstavek 9. člena);
4. če ne organizira volitev tako, da se jih lahko udeležijo vsi delavci (tretji odstavek 52. člena)

5. če obljublja delavcem koristi oziroma jim grozi z izgubo koristi v zvezi z volitvami in tako vpliva na glasovanje (četrti odstavek 52. člena);

6. če ne zagotovi kritja nujnih in potrebnih stroškov za tehnično izvedbo volitev (prvi odstavek 54. člena);

7. če ne zagotovi plačila delavcem za čas, porabljen za delo volilnih organov ali za čas, porabljen za glasovanje (drugi odstavek 54. člena);

8. če ovira ali onemogoča opravljanje aktivnosti članov sveta delavcev ali njihovo redno delo (56. člen);

9. če ne zagotovi plačila članom sveta za udeležbo na sejah sveta delavcev (drugi odstavek 62. člena);

10. če ne zagotovi plačila članom sveta delavcev za čas posvetovanja z delodajalcem (tretji odstavek 63. člena);

11. če ne krije nujnih stroškov za delo sveta delavcev (prvi odstavek 65. člena);

12. če ne omogoči članu sveta delavcev posebnega varstva zaradi njihove aktivnosti (67. člen);

13. če delavcu, kot posamezniku, ne omogoči pravice do sodelovanja pri upravljanju (prvi odstavek 88. člena);

14. če v roku 30 dni ne odgovori delavcu na pobudo, ki se nanaša na njegovo delovno mesto ali njegovo delovno ali organizacijsko enoto (drugi odstavek 88. člena);

15. če ne obvešča sveta delavcev v skladu z 90. členom tega zakona;

16. če ne zahteva skupnega posvetovanja glede statusnih in kadrovskih vprašanj v roku 15 dni pred sprejemom odločitve (drugi odstavek 91. člena);

17. če ne predloži v soglasje svetu delavcev predlogov odločitev, ki jih je dolžan predložiti v skladu s 95. in 96. členom tega zakona;

18. če sprejme odločitev kljub temu, da je svet delavcev v roku 8 dni zavrnil soglasje (97. člen);

19. če izvrši odločitev pred dokončnostjo odločitve pristojnega organa (drugi odstavek v zvezi s prvim odstavkom 98. člena).

Z denarno kaznijo najmanj 25.000 tolarjev se kaznuje za prekršek odgovorna oseba v pravni osebi, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

IX. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

108. člen

V družbi, v kateri še ni oblikovan svet delavcev, se ta oblikuje skladno s 17. in 18. členom tega zakona.

109. člen

V delniških družbah in družbah z omejeno odgovornostjo, ki so v družbeni lasti in kjer se konstituira svet delavcev, se ne oblikuje delavski svet. Če je v takšnih družbah poleg organov upravljanja družbe z dnem pričetka veljavnosti tega zakona že oblikovan delavski svet, ima pristojnosti sveta delavcev po tem zakonu.

110. člen

Ne glede na določbo tretjega odstavka 1. člena tega zakona se, do uveljavitve zakona o kolektivnem dogovarjanju oziroma posebnega zakona, pravica do sodelovanja delavcev pri upravljanju v zavodih lahko ureja s kolektivno pogodbo.

111. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

I. UVOD

Državni zbor Republike Slovenije je na 4. seji, dne 26.2.1993 obravnaval in sprejel osnutek zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju. Državni zbor Republike Slovenije je Vladi Republike Slovenije, kot predlagatelju, naložil naj pripravi predlog zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju in pri tem prouči in upošteva mnenje in stališča začasnega delovnega telesa ter stališča, pripombe in predloge iz razprave poslancev na seji zbora.

Predlagatelj je pri pripravi zakonskega predloga proučil vsa stališča, pripombe in predloge podane na seji Državnega zbora Republike Slovenije, prav tako stališča Državnega sveta Republike Slovenije k osnutku zakona ter pripombe in predloge začasnega delovnega telesa za delo in socialne zadeve. Predlagatelj je ob navedenem upošteval tudi stališča posebne delovne skupine za pripravo zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju, ustanovljene pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve in sestavljene iz strokovnjakov z različnih institucij (Inštituta za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Sodišča združenega dela Republike Slovenije, Druženega pravobranilca samoupravljanja Republike Slovenije, Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo) ter predstavnikov Gospodarske zbornice in Svobodnih sindikatov Slovenije ter Neodvisnosti, KNSS. Vsa navedena stališča, pripombe in predloge je predlagatelj upošteval tako, da je ustrezno spremenil in dopolnil posamezne določbe osnutka zakona, kar bo natančneje obrazloženo v nadaljevanju obrazložitve k pred-

logu zakona. Stališča, pripombe in predlogi, ki jih predlagatelj po proučitvi ni mogel upoštevati iz različnih razlogov pa so posebej obrazloženi.

II. REŠITVE, KI SE RAZLIKUJEJO OD OSNUTKA ZAKONA

Prva novost, na katero je treba opozoriti, je razširitev veljavnosti zakona na sodelovanje delavcev zaposlenih v zadrugi pri upravljanju zadruga. Zakon o zadrugah (Uradni list RS, št. 13/92) v delu, ki govori o organih zadruga namreč ne predvideva sodelovanja delavcev v nadzornem odboru, čeprav bi bilo smotno, da se vpliv sodelovanja delavcev v tem organu zagotovi. Zato je predlagatelj ustrezno razširil prvi odstavek 1. člena.

Po proučitvi opozoril na samo sistematiko zakona je predlagatelj nekoliko zamenjal vrstni red členov zakona tako, da je splošne določbe razširil še z določbami o dogovoru med svetom delavcev in delodajalcem, s katerim se lahko določijo tudi drugi načini sodelovanja delavcev pri upravljanju ter več soupravljalских pravic kot jih daje že sam zakon. V tem členu (5. člen) je tako tudi upoštevano stališče začasnega delovnega telesa za delo in socialne zadeve in sicer, da se z zakonom zagotovi širše možnosti dogovarjanja delavcev še o drugih načinih sodelovanja pri upravljanju. S tako rešitvijo intenzivnostne stopnje sodelovanja delavcev pri upravljanju niso več zakonsko omejene, ampak je možno načine sodelovanja delavcev pri upravljanju določiti z dogovorom med svetom delavcev in delodajalcem.

Poleg tega je ob omenjenem členu začasno delovno telo za delo in socialne zadeve podprlo rešitev, ki omogoča možnost dogovarjanja tudi o več soupravljaljskih pravicah delavcev, kot jih določa sam zakon, kar je predlagatelj upošteval.

K zadnjima odstavkoma je bilo dano več pripomb (Državni zbor, začasno delovno telo za delo in socialne zadeve) in sicer v smeri, da bi bilo potrebno jasneje urediti odnos med kolektivnimi pogodbami in dogovori med svetom delavcev in delodajalcem. Predlagatelj je na podlagi pripomb k temu členu opredelil, da se z dogovorom ne določajo pravice iz delovnega razmerja, plače in tisti pogoji dela, ki se skladno s predpisi urejajo s splošno veljavnimi kolektivnimi pogodbami. Obravnavani zakon v celoti obravnava s sodelovanje delavcev pri upravljanju. Z dogovorom med svetom delavcev in delodajalcem je možno dogovoriti načine sodelovanja delavcev pri upravljanju, uresničevanje teh pravic in določanje dodatnih soupravljaljskih pravic delavcev kot jih določa sam zakon. Ni pa možno z dogovorom dogovoriti pravic delavcev, ki izhajajo iz delovnega razmerja, plač in tistih pogojev dela, ki se skladno s predpisi urejajo s splošno veljavnimi kolektivnimi pogodbami.

Predlagatelj želi s to rešitvijo zagotoviti, da se materija dogovarjanja ne bi podvajala. Da ne bi prišlo do situacije, ko bi se o isti stvari dogovarjali na dveh nivojih, različni partnerji in na različne načine. S to rešitvijo je razmejena vsebina dogovarjanja med svetom delavcev in delodajalcem od kolektivnih pogodb, ki jih sklepajo drugi partnerji, pri čemer bo zakon o kolektivnem dogovarjanju, katerega uveljavitev se predvideva koncem letošnjega leta, opredelil vsebino kolektivnih pogodb.

V 9. členu je predlagatelj upošteval pripombo delovne skupine, da naj delavci sodelujejo pri upravljanju preko delavskega zaupnika v vseh primerih, ko je v družbah zaposlenih do 20 delavcev z aktivno volilno pravico. Črtana je rešitev, da bi se delavskega zaupnika volilo šele v družbah z nad pet zaposlenimi.

Ob upoštevanju predloga začasnega delovnega telesa za delo in socialne zadeve je predlagatelj v 22. členu črtal predstavnike družb kot navzoče pri delu volilnih organov.

Predlagatelj je 28. člen predloga zakona v smislu pripomb dopolnil tako, da lahko svet delavcev s poslovnikom določi, da se kandidati predlagajo in volijo ločeno tudi za posamezne organizacijske enote oziroma dele delovnega procesa ter za dele družbe, ki so izven sedeža družbe.

Upošteva pripombe in predloge strokovnjakov v delovni skupini za pripravo zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju in sicer, da je potrebno omogočiti sodno varstvo v primeru, da volilna komisija s sklepom zavrne predlog kandidatov je predlagatelj dodal nov 33. člen, ki določa, da imajo predlagatelji in kandidati zoper sklep volilne komisije v roku 8 dni od javne objave pravico do pritožbe na pristojno sodišče.

V 34. členu predloga zakona je predlagatelj sledil stališču začasnega delovnega telesa za delo in socialne zadeve ter mnenju delovne skupine in opredelil, da se kandidacijski postopek v kolikor kandidat za svet delavcev odstopi od kandidature in vloženih predlogov kandidatov ni več toliko kot je članov sveta delavcev, ki se volijo, ponovi in sicer za število manjkajočih članov.

Predlagatelj je sledil tudi pripombam strokovnjakov delovne skupine, da naj se možnost sodnega varstva zagotovi tudi v primeru, če volilna komisija izda sklep o neveljavnosti volitev. Tako je oblikovan nov 44. člen, ki daje v roku 8 dni pravico do pritožbe na pristojno sodišče. V tem primeru je to kolektivni spor.

Predlagatelj je delno upošteval pripombo začasnega delovnega telesa, da bi bilo treba jasneje opredeliti način in razloge za odpoklic člana sveta delavcev. V tem smislu je dopolnil 48. člen predloga zakona, kjer je dodano, da volilna komisija

v postopku za odpoklic člana sveta delavcev ne presoja razlogov za njegov odpoklic.

Na podlagi opozoril predstavnikov sindikatov v delovni skupini, da so možna oviranja volitev s strani delodajalca, je predlagatelj dopolnil 52. člen predloga zakona tako, da je izrecno opredelil, da morajo biti volitve sveta delavcev organizirane tako, da se jih lahko udeležijo vsi delavci.

Upošteva pripombe strokovnjakov v delovni skupini je predlagatelj dopolnil 53. člen v tej smeri, da je opredelil aktivno legitimacijo v primeru bistvenih kršitev postopka volitev za vse predlagatelje in kandidate, poleg tega pa je dodan še rok v katerem je možno zahtevati razveljavitev volitev na pristojnem sodišču in sicer je to 8 dni.

Iz razloga jasnejše opredelitve možnih odborov sveta delavcev je predlagatelj združil vse odbore v enem členu (58.), in tako na enem mestu opredelil, da svet delavcev lahko ustanovi odbore za obravnavo posameznih vprašanj iz svoje pristojnosti, za obravnavo vprašanj, ki so pomembna za posamezne kategorije delavcev, in za posamezne dele delovnega procesa ter za dislocirane enote. 60. člen predloga zakona pa je predlagatelj dopolnil v tej smeri, da prej navedeni odbori delavskega sveta obravnavajo vprašanja iz svoje pristojnosti in o svojih zaključkih ter predlogih obvestijo svet delavcev, ki nato sprejme končno odločitev.

Na podlagi opozorila začasnega delovnega telesa za delo in socialne zadeve je predlagatelj zaradi uskladitve z ustavo Republike Slovenije črtal »gospodarsko zbornico« in obdržal formulacijo »predstavniki združenj delodajalcev«.

Na celotno poglavje »Način dela sveta delavcev« je bilo podano več pripomb in sicer načelno v smeri, da je pomanjkljivo opredeljen, ter da je potrebno dati večjo možnost delovanju organom soupravljanja (Državni zbor Republike Slovenije). Začasno delovno telo za delo in socialne zadeve je predlagalo natančno opredelitev števila članov sveta delavcev, ki opravljajo svojo funkcijo s polovičnim delovnim časom. Predlogi delovne skupine pa so bili v smeri, da je potrebno določiti minimum plačanih ur, do katerih imajo člani sveta delavcev pravico. Upošteva vse navedene pripombe je predlagatelj določil, da mora družba zagotoviti članom sveta delavcev pet plačanih ur mesečno za udeležbo na sejah sveta delavcev ter pravico do treh plačanih ur mesečno za posvetovanje z delavci, kar skupaj znaša en delovni dan. Poleg tega pa imajo člani sveta delavcev pravico še do osmih plačanih ur na leto za izobraževanje (62. in 63. člen). Upošteva pripombo je dodan nov 64. člen, ki določa koliko članov sveta delavcev opravlja svojo funkcijo s polovičnim delovnim časom. To pomeni, da tak član sveta delavcev polovico delovnega časa opravlja svoje redno delo, drugo polovico pa ima ravno tako plačano, s tem da v tem času profesionalno opravlja funkcijo člana sveta delavcev.

Predlagatelj je upošteval stališče začasnega delovnega telesa in v 72. členu določil, da se zbor delavcev lahko skliče, upoštevajoč potrebe delovnega procesa, enkrat letno med delovnim časom.

Pri 73. členu je predlagatelj upošteval stališče Državnega sveta Republike Slovenije in člen dopolnil tako, da v svetu delavcev kapitalsko povezanih družb sodelujejo predstavniki vseh kapitalsko povezanih družb.

Na predlog članov delovne skupine je predlagatelj ustrezno spremenil 75. člen tako, da je predmet konkretnega spora med sveti kapitalsko povezanih družb tudi opredelitev pristojnosti sveta delavcev kapitalsko povezanih družb.

Upošteva pripombe, da določanje števila predstavnikov delavcev v nadzornem svetu ter načina glasovanja v nadzornem svetu presega materijo tega zakona, saj posega v oblikovanje organa, ki je urejen z zakonom o gospodarskih družbah, ki pa konkretna vprašanja prepušča statutu družbe oziroma poslovniku nadzornega sveta, je predlagatelj opustil ta določila. S statutom družbe se tako določi tudi število predstavnikov delavcev v nadzornem svetu (79. člen).

Skladno s pripombo začasnega delovnega telesa je predlagatelj v 81. členu opredelil možnost imenovanja delavskega direktorja v družbah, kjer je zaposlenih več kot 1.000 delavcev in nimajo nadzornega sveta. Ob tem je predlagatelj upošteval tudi stališče začasnega delovnega telesa, da se delavski direktor imenuje z večino glasov prisotnih članov (82. člen).

Zaradi jasnejše opredelitve je predlagatelj upošteval pripombo začasnega delovnega telesa za delo in socialne zadeve in v 94. členu, ki opredeljuje kadrovska vprašanja določil, da se za večje število delavcev šteje 10 % delavcev.

Na podlagi mnenja začasnega delovnega telesa za delo in socialne zadeve je dodan nov 96. člen, ki določa še dodatne primere, ko mora delodajalec pridobiti soglasje sveta delavcev in sicer v primerih, ki imajo za posledico povečanje ali zmanjšanje števila delavcev, ko gre za večje število delavcev, po predpisih o delovnih razmerjih.

Poglavje o razreševanju medsebojnih sporov je predlagatelj na podlagi predlogov in opozoril dopolnil tako, da je sedaj natančneje opredeljena stalna arbitraža v družbi, poleg tega pa listo arbitrov določi tudi minister pristojen za delo s katere se imenujejo arbitri v primeru, da v družbi ni ustanovljena stalna arbitraža. Poleg tega pa je nekoliko natančneje določen sam postopek.

Predlagatelj je v poglavju »Kazenske določbe« ustrežno popravil višino denarne kazni predvidene za storjene prekrške, pri čemer je nova višina usklajena s spremembami zakona o prekrških (Ur. l. RS, št. 13/93), ki določa maksimum za pravne osebe 300.000 SIT, maksimum denarne kazni za odgovorne osebe v pravni osebi pa 30.000 SIT. Predlog zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju določa minimalno kazen za prekršek, ki ga stori pravna oseba 250.000 SIT, minimum denarne kazni za odgovorno osebo v pravni osebi pa znaša 25.000 SIT. Sama opredelitev prekrškov pa je še ustrezno dopolnjena na podlagi spremenjenih oziroma dodanih členov v zakonu.

V prehodnih in končnih določbah je dodan nov 110. člen, ki določa, da se do uveljavitve zakona o kolektivnem dogovarjanju oziroma posebnega zakona, pravica do sodelovanja delavcev pri upravljanju v zavodih lahko ureja s kolektivno pogodbo in sicer iz razloga ker se ne želi onemogočiti sodelovanja delavcev pri upravljanju v zavodih. V tem trenutku namreč posebni zakoni ne omogočajo te pravice za delavce v zavodih, veljavna kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji pa ureja nekaj vprašanj iz tega področja (obveščanje in dajanje mnenj).

Predlagatelj je upošteval tudi vse redakcijske pripombe dane na osnutek zakona.

III. PRIPOMBE IN PREDLOGI, KI NISO UPOŠTEVANI V PREDLOGU ZAKONA

Pri obravnavi predloga zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju na delovni skupini, se je v okviru razprave izpostavilo vprašanje kaj šteti v tem zakonu za pojem delodajalca in kaj pomeni pojem delavec. Predlagatelj je bil mnenja, da v sam zakon ni potrebno izrecno napisati, kdo se šteje za delodajalca oziroma kdo ga v konkretnem primeru predstavlja, saj je to odvisno od internih pravil same pravne osebe in ne bi bilo smiselno omejevati možnosti, kdo bo na strani delodajalca predstavljal partnerja svetu delavcev (lastnik, direktor, ...). V zvezi z izpostavljenjo nejasnostjo, koga šteti za delavca, pa predlagatelj meni, da je to popolnoma jasno, da so to vsi zaposleni v družbi, razen vodilnega osebja, ki je izrecno navedeno v 12. členu zakona.

K poglavju o prenehanju članstva v svetu delavcev je na pripombo začasnega delovnega telesa za delo in socialne zadeve predlagatelj nekoliko bolj opredelil delo volilne komisije, kar je bilo obrazloženo že v prejšnji točki obrazložitve, kar pa se tiče natančne opredelitve razlogov za odpoklic člana v svetu delavcev, predlagatelj meni, da bi zakon s preciziranjem razlogov posegel v pravico delavcev, da sami odločajo o svojih predstavnikih, tudi potem, ko so imenovani. Razlogi so polega tega lahko zelo različni in bi jih bilo nemogoče vse navesti v zakon. Predlagatelj meni, da je stvar samih delavcev oziroma reprezentativnega sindikata, ki je kandidiral člana sveta delavcev, da pretehtajo ali imajo razlogi tako težo, da predstavniku ne morejo več zaupati in ga na podlagi tega odpokličejo.

Glede samega načina odpoklica pa predlagatelj meni, da je postopek že dovolj jasen in razčlenjen v členih od 48. do 51. in ga ni več potrebno dopolnjevati.

Razprava na Državnem zboru Republike Slovenije je potekala tudi v smislu potrebnosti natančnejše razdelave pogojev dela organov soupravljanja oziroma zavezovanja delodajalcev za zagotavljanje materialnih pogojev za delo (finance, časovne in prostorske možnosti, ...). Predlagatelj je opravil nekaj sprememb zakona v tej smeri, saj je določil minimalno število ur za posvetovanje in izobraževanje ter določil število članov sveta delavcev, ki opravljajo svojo funkcijo s polovičnim delovnim časom. Predlagatelj meni, da so tako dani osnovni pogoji za delo sveta delavcev (opravljanje dela praviloma med delovnim časom in število plačanih ur za udeležbo na sejah sveta delavcev – 62/1 člen, število plačanih ur za posvetovanje in izobraževanje – 63. člen, profesionalno opravljanje funkcije – 64. člen, kritje nujnih stroškov dela sveta delavcev – 65. člen, ...), boljše pogoje pa bodo delavci uveljavljali oziroma delodajalci zagotavljali v skladu z medsebojnimi dogovori.

Predloga Državnega sveta o načelni enakopravnosti dela in kapitala v nadzornem svetu in o obveznosti, da je podpredsednik nadzornega sveta iz vrst delavcev predlagatelj ni mogel upoštevati, saj zakon o gospodarskih družbah, ki opredeljuje nadzorni svet ne predvideva podpredsednika temveč le predsednika in omenjeno ne more biti predlog tega zakona.

Državni svet je dal pripombo, da je potrebno vsebino sodelovanja delavcev pri upravljanju družbe podrobneje razčleniti za vsako pravico posebej in jih dopolniti. Predlagatelj v zvezi s to pripombo meni, da je vsebina sodelovanja delavcev pri upravljanju dovolj podrobno opredeljena, saj bi podrobnejše opredeljevanje vsebine lahko pomenilo poseganje tako v pravico delodajalca do upravljanja na eni strani, kot na pravico delavcev do sodelovanja pri upravljanju na drugi strani.

Glede pripombe podane ob razpravi na Državnem zboru Republike Slovenije, da bi bilo potrebno jasneje urediti odnos med sindikati in organi soupravljanja predlagatelj opozarja, da njegov namen pri pripravi zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju ni izpostavljati in protežirati sveta delavcev pred sindikati ali obratno, ampak zagotoviti vpliv delavcev pri soupravljanju. Izkušnje pri nas in po Evropskih državah kažejo, da vsi delavci niso organizirani vsindikate, ravno nasprotno, ponekod je v sindikate organiziran le majhen odstotek delavcev. Potrebno pa je, zagotoviti vpliv delavcev pri upravljanju ne glede na sindikalno organiziranost v družbi.

Intencija predlagatelja je bila tudi v tem, da se stvari ne bi podvajale (s kolektivnimi pogodbami na eni in dogovori na drugi strani).

Ne glede na to pa vpliv sindikata le ni popolnoma zanemaren, saj imajo reprezentativni sindikati pravico predlagati kandidate v svet delavcev in si določen vpliv zagotoviti preko takega predstavnika delavcev.

Predlog za izdajo zakona o PORAČUNAVANJU OBVEZNOSTI REPUBLIKE DO ZAVODA ZA POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE SLOVENIJE z osnutkom zakona – EPA 215

Vlada Republike Slovenije je na 26. seji dne 13. maja 1993 določila besedilo:

– PREDLOGA ZA IZDAJO ZAKONA O PORAČUNAVANJU OBVEZNOSTI REPUBLIKE DO ZAVODA ZA POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE SLOVENIJE Z OSNUTKOM ZAKONA,

ki vam ga pošiljamo v obravnavo in sprejem na podlagi prve alineje 215. člena; drugega odstavka 265. člena, 266. in 267. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije ter 1. člena začasnega poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 65. člena poslovnika Vlade Republike Slovenije in na podlagi 220. in 221. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije ter 1. člena začasnega poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije določila, da bosta kot njeni predstavnici pri delu delovnih teles Državnega zbora Republike Slovenije sodelovali:

– Jožica PUHAR, ministrica za delo, družino in socialne zadeve,

– Nataša BELOPAVLOVIČ, državna sekretarka v Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA o poračunavanju obveznosti republike do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

I. OPIS STANJA IN RAZLOGI ZA IZDAJO ZAKONA

1. Pravna podlaga za obračun obveznosti republike

1.1.

Po določbi 169. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 12/92 – v nadaljevanju: zakon) lahko posamezne kategorije zavarovancev v primerih in na način, določen v zakonu, izjemoma pridobivajo in uveljavljajo pravico do pokojnine pod ugodnejšimi pogoji.

Po 292. členu zakona se uživalcem pravic, ki so jih uveljavili po posebnih zakonih do 31. 3. 1992, te pravice še naprej zagotavljajo najmanj v obsegu, določenem s predpisi, ki so veljali do navedenega dne. Pridobljene pravice borcev NOV, vojaških invalidov, članov družin padlih borcev in vojaških upokojencev s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji ter borcev, vojaških invalidov in članov družin padlih borcev NOV Jugoslavije v Deželi Furlaniji–Juljski krajini v Republiki Italiji in v Deželi Koroški v Republiki Avstriji, so v obsegu in pod pogoji, ki so jih določali predpisi SFRJ, zagotovljene po 18. členu Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije.

Po izrecni določbi 50. člena Ustave Republike Slovenije je vojnim veteranom in žrtvam vojnega nasilja zagotovljeno posebno varstvo v skladu z zakonom.

1.2.

Po določbi 170. člena zakona Republika Slovenija iz proračuna zagotavlja sredstva za povečane obveznosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki nastajajo zaradi pridobivanja in uveljavljanja pravic do pokojnine pod posebnimi pogoji.

Ta sredstva se določijo v višini razlike med dajatvijo, priznano in odmerjeno po splošnih predpisih, ter dajatvijo, priznano in odmerjeno po posebnih oziroma ugodnejših pogojih; v to razliko se vštejejo tudi vsi prispevki od teh dajatev in sorazmerni del stroškov odmere in izplačevanja dajatev.

Kadar zavarovanec ne izpolnjuje pogojev za pridobitev pravice do pokojnine po splošnih predpisih, celotna sredstva za to pokojnino zagotavlja Republika Slovenija iz proračuna.

Po določbi drugega odstavka 227. člena zakona za zavarovance, ki so na podlagi posebnega zakona opravičeni plačila prispevkov delodajalcev, plača ta prispevek Republika Slovenija iz proračuna.

V 241. členu zakona je določeno, da Republika Slovenija iz proračuna zagotavlja sredstva za uresničevanje pravic, ki so jih pod ugodnejšimi pogoji, določenimi v drugih zakonih, uveljavili:

- delavci organov za notranje zadeve in zavodov za izvajanje kazenskih sankcij;
- uživalci izjemnih pokojnin;
- zavarovanci, upokojeni po posebnih predpisih;
- udeleženci NOV in drugih vojn;
- upokojenci brez pravice do odmere pokojnine od najnižje pokojninske osnove, ki jim je pokojnina odmerjena po tretjem odstavku 53. člena tega zakona.

Obveznost, da se sredstva za zagotavljanje posebnih pravic nekaterih skupin upravičencev zagotavljajo iz republiškega proračuna izhaja tudi iz posebnih predpisov o določitvi posebnih pravic upravičencem do vojaških pokojnin oziroma upravičencem do akontacij pokojnin ali dodatkov k pokojninam, ki so jih slovenski državljani s stalnim prebivališčem v domovini pridobili v drugih republikah nekdanje SFRJ.

2. Vrste pravic, ki jih določene skupine oseb pridobivajo pod posebnimi pogoji

2.1. Borci NOV

Po določbi 302. člena zakona se borcem NOV, ki so pridobili pravico do pokojnine po predpisih, ki so veljali do 31.3.1992, zagotavljajo pravice po predpisih, ki so veljali do navedenega dne, torej po Zakonu o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Ur. l. SFRJ, št. 23/82, 77/82, 75/85, 8/87, 65/87, 87/89 in 44/90) in po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. SRS, št. 27/83, 21/87, 48/87, 27/89 in Ur. l. RS, št. 14/90, 30/90, 44/90 in 10/91).

Osebe s statusom borca NOV ter drugi udeleženci NOV, ki imajo priznano posebno dobo, pripadniki zavezniških armad, udeleženci španske in grške revolucionarne in narodnoosvobodilne borbe in nekatere druge skupine oseb imajo na podlagi posebnih predpisov pravico do upokojitve z nižjo starostjo oziroma krajšo pokojninsko dobo, kot je določena po splošnih predpisih. Borcem NOV je zagotovljena odmera pokojnine v višjih odstotkih in od višjega zneska zajamčene pokojninske osnove oziroma do posebnih dodatkov k pokojninam.

Po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod) je 31. 12. 1992 uživalo pravico do pokojnine pri zavodu 64.789 borcev NOV. Med njimi je bilo 860 nosilcev Partizanske spomenice 41 ter z njimi

izenačenih španskih borcev, 4.338 borcev od 1941, 8.067 borcev od 1942, 20.165 borcev iz leta 1943 izpred 9.9.1943 in 2.334 borcev iz leta 1943, ki so vstopili v NOV po 9. 9. oziroma 13. 10. 1943, 20.248 borcev od 1944 in 6.966 borcev od 1945 leta. Pravico do pokojnine je uživalo tudi 71 vojnih ujetnikov s statusom borca in 1.740 kmetov-borcev.

2.2 Izjemne pokojnine

Do konca leta 1972 se je uporabljala določba 80. člena Zakona o pokojninskem zavarovanju (Ur. l. FLRJ, št. 51/57) po kateri je lahko Zvezni izvršni svet izjemno priznal pravico do pokojnine tudi posameznikom, ki niso izpolnjevali pogojev za priznanje pokojnine po splošnih predpisih oziroma je lahko pokojnino določil v višjem znesku kot bi šel upravičencu glede na njegove plače, zavarovalni razred oziroma kategorijo delovnega mesta in pokojninsko dobo.

Tudi republiški izvršni svet je lahko na podlagi posebnega republiškega zakona priznal osebam s posebnimi zaslugami na področju revolucionarne, politične, znanstvene, kulturne ali druge družbene dejavnosti pravico do izjemne starostne pokojnine ne glede na pogoje, ki so jih določali predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, oziroma jim je priznal višjo pokojnino kot bi jim šla po splošnih predpisih. Pravico do izjemne družinske pokojnine je lahko izvršni svet priznal družinskim članom oseb s posebnimi zaslugami. Večina od 771 ujemalcev izjemnih pokojnin je pravice pridobila na podlagi navedenih predpisov.

Po spremembi zakona iz leta 1990 ni več možno na novo pridobiti pravice do izjemne pokojnine na podlagi revolucionarne ali politične dejavnosti.

2.3 Delavci organov za notranje zadeve ter zavodov za izvajanje kazenskih sankcij

Po Zakonu o notranjih zadevah (Ur. l. SRS, št. 28/80, 38/88 in 27/89) se pooblaščenim uradnim osebam in delavcem na določenih dolžnostih organov za notranje zadeve odmerja starostna pokojnina od povprečnega mesečnega zneska osebnega dohodka, ki ga je delavec dobil v zadnjem (koledarskem) letu pred upokojitvijo (pokojninska osnova).

Starostna ali invalidska pokojnina, ki gre pooblaščenim uradnim osebam in delavcem na določenih dolžnostih organov za notranje zadeve, znaša za pokojninsko dobo 20 let za delavca 55 %, za delavko po 57,5 % pokojninske osnove in se nato poveča za 2,5 % pokojninske osnove za vsako nadaljnje celo leto do dopolnitve 30 za pokojnino vstetih let. Za vsako nadaljnje celo leto pokojninske dobe nad 30 let se pokojnina poveča za 0,5 % pokojninske osnove, tako da znaša pokojnina s polno pokojninsko dobo 85 % pokojninske osnove.

Na naveden način se odmeri starostna ali invalidska pokojnina tudi delavcu organa za notranje zadeve, ki ob uveljavitvi pravice do pokojnine ni pooblaščen uradna oseba ali delavec na določenih dolžnostih, če ima najmanj 20 za pokojnino vstetih let in je od tega najmanj 10 let dejansko opravljal dela in naloge pooblaščen uradne osebe ali delavca na določenih dolžnostih.

Na enak način se pokojnina odmeri tudi pooblaščenim delavcem organov za izvrševanje kazenskih sankcij. V letu 1992 je uživalo pokojnine, odmerjene na naveden način, 3.153 upokojenih delavcev organov notranjih zadev in organov za izvrševanje kazenskih sankcij.

Po spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, ki so bile sprejete v letu 1991 (Ur. l. RS, št. 19/91), ima delavec organov za notranje zadeve, ki mu na podlagi odločitve ministra za notranje zadeve preneha delovno razmerje, pravico do pokojnine v višini, kot bi jo imel za polno pokojninsko dobo (40 oziroma 35 let), če ima najmanj 25 let (moški) oziroma 20 let (ženska) pokojninske dobe, od tega najmanj 10 let na delovnem mestu pooblaščen uradne osebe organov za notranje zadeve, ali na določeni dolžnosti v organih za notranje zadeve. Navedeni delavec se lahko upokoji ne glede na

dopolnjeno starost. Doslej se je na ta način upokojilo 162 upravičencev.

Za izjemno ugodnost lahko štejemo tudi pravico osebe, ki se poškoduje ali poklicno oboli, ko opravlja naloge iz četrte ali pete alineje 22. člena zakona, da se ji pokojnina odmeri od pokojninske osnove najmanj v višini povprečne plače policista v prejšnjem koledarskem letu.

2.4 Vojaški upokojenci

Po razpadu bivše SFRJ nosilec pokojninskega in invalidskega zavarovanja vojaških zavarovancev upravičencem v Republiki Sloveniji ne izplačuje vojaških pokojnin. Glede na 14. in 18. člen ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije je Vlada Republike Slovenije poskrbela za socialno varnost teh oseb tako, da je z odlokom določila, da se upravičencem pod določenimi pogoji izplačujejo akontacije vojaških pokojnin. V tem odloku je določeno, da akontacije vojaških pokojnin izplačuje zavod s tem, da izdatke, ki pri tem nastanejo, refundira iz republiškega proračuna.

V letu 1992 je pravico do akontacij vojaških pokojnin uživalo v povprečju 4.961 upravičencev. Za izplačevanje njihovih akontacij in s tem povezanih datatev je zavod v letu 1992 porabil 2.562,5 milijonov SIT.

2.5 Uživalci najnižjih pokojnin

Po 53. členu zakona se pokojnina odmeri ne glede na dopolnjeno pokojninsko dobo in plače oziroma zavarovalne osnove najmanj v višini 35 % najnižje pokojninske osnove. Po izrecni določbi 241. člena zakona se sredstva za izplačilo razlike med navedenim zagotovljenim zneskom in pokojnino, kakršna bi bila odmerjena glede na dejansko pokojninsko osnovo in pokojninsko dobo zagotovijo iz republiškega proračuna. V letu 1992 je to pravico uživalo 8.078 upravičencev.

2.6 Žrtve dachauskih procesov

Po sklepu Izvršnega sveta Skupščine SRS z dne 28.2.1985 se zavodu iz republiškega proračuna povrnejo sredstva za izplačevanje dodatkov, ki se po navedenem sklepu zagotavljajo k pokojninam žrtev dachauskih procesov. V letu 1992 je zavod za izplačevanje teh dodatkov za 6 upravičenk porabil 1.3 mio SIT.

2.7 Administrativne upokojitve

Po spremembah in dopolnitvah Zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Ur. l. SFRJ, št. 44/90) so delavci v zveznih organih, ki jim je delovno razmerje prenehalo s pravico do upokojitve, pridobili pravico do starostne pokojnine, če so imeli vsaj 25 let pokojninske dobe, ne glede na starost. V teh primerih se je pokojnina odmerila tudi v nižjih odstotkih kot so določeni po splošnih predpisih.

Sredstva za razliko med pokojnino, ki bi upravičencu s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji pripadala po navedenih določbah in po splošnih predpisih, so se prvotno zagotavljala iz zveznega proračuna, po osamosvojitvi Republike Slovenije pa jih mora v skladu z ustavnim zakonom za izvedbo temeljen ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije zagotavljati Republika Slovenija iz proračuna.

V letu 1992 je zavod za zagotavljanje navedenih pravic za 62 upravičencev porabil 29,2 mio SIT.

2.8 Dodatki k pokojninam iz drugih republik bivše SFRJ

Skladno z zakonom se zavodu iz proračuna povrnejo sredstva za izplačevanje dodatkov po Zakonu o zagotavljanju socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnine iz drugih republik bivše SFRJ (Uradni list RS, št. 45/92).

V letu 1992 je pravice do navedenih dodatkov uživalo 1.410 upravičencev.

2.9. Pokojnine poslancev in določenih državnih funkcionarjev

Po zakonu o poslancih (Ur. l. RS, št. 48/92) se poslanec, ki mu preneha mandat, lahko upokoji ne glede na dopolnjeno starost, če ima 25 let skupne pokojninske dobe. Pokojnina se za 25 let pokojninske dobe odmeri v višini 70 % pokojninske osnove, za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe pa se poveča za po 2 % pokojninske osnove vendar največ do 85 % pokojninske osnove. Navedene ugodnosti lahko pridobijo tudi najnižji funkcionarji Državnega zbora oziroma Skupščine Republike Slovenije, ki jim je prenehal mandat po volitvah 1992. Na podlagi zakona o vladi (Ur. l. RS, št. 4/93) se lahko pod navedenimi ugodnejšimi pogoji upokojijo tudi člani vlade, generalni sekretar vlade ter državni sekretarji.

V letu 1992 so se po navedenih predpisih upokojili 3 upravičenci.

2.10. Plačilo prispevka delodajalca za posamezne skupine zavarovancev

Za posamezne skupine zavarovancev kot so kmetje, duhovniki, redovniki in druge osebe v verski službi, priznani kulturni delavci ipd., se lahko s posebnim zakonom določi, da so dolžni sami plačevati le prispevke, ki se obračunavajo in plačujejo iz plač delavcev oziroma zavarovalnih osnov, medtem ko se prispevek delodajalcev za njihovo zavarovanje plačuje iz republiškega proračuna. V tem členu ni opredeljeno, s katerim zakonom se določi ta olajšava. Praviloma bo to določeno v zakonu iz 245. člena tega zakona, lahko pa se uredi tudi z zakoni o opravljanju posameznih dejavnosti.

Doslej so prispevka delodajalca oproščeni le kmečki zavarovanci. V letu 1992 jih je bilo v povprečju 32.114.

II. PREDLOG REŠITEV V ZAKONU

V primerih, ko upravičenec po posebnem predpisu uživa pravico do pokojnine, ki je po splošnih predpisih ne bi mogel uveljaviti, ker še ni dopolnil določene starosti, se do dopolnitve te starosti obračuna kot obveznost republiškega proračuna celoten znesek izplačanih obrokov pokojnine.

V primerih, ko bi upravičenec lahko pridobil pravico do pokojnine po splošnih predpisih, se obveznost republike določi v višini razlike med pokojnino, priznano z upoštevanjem pokojninske dobe, višjega odstotka za odmero, ugodnejšega izračuna pokojninske osnove ter dodatkov, ki so določeni v posebnih predpisih in pokojnino, kakršna bi mu šla po splošnih predpisih.

Obveznost Republike Slovenije je tudi sorazmeren del prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje upokojencev, ki se plačujejo od pokojninskih prejemkov, sorazmeren del stroškov plačilnega in poštne prometa in stroški izvajanja zavarovanja za upravičence, ki po splošnih predpisih ne bi mogli pridobiti pravice do pokojnine.

Pravice, ki jih določene skupine oseb pridobijo pod ugodnejšimi pogoji oziroma v višjih zneskih kot zavarovanci po splošnih predpisih, ugotavlja, odmerja in izplačuje zavod. Zavod pripravlja obračun izdatkov za kritje teh pravic in ga predloži republiškemu organu, pristojnemu za finance. V zakonu so določeni roki za predložitev polletnih obračunov in letnega obračuna obveznosti in roki zapadlosti v plačilo.

Med letom republika plačuje obveznosti v obliki mesečnih akontacij. Znesek akontacij se v začetku leta določi na podlagi finančnega načrta zavoda. Po predložitvi polletnega obračuna obveznosti se izplača razlika med obračunano obveznostjo za pretekle mesece tekočega leta. Hkrati se določi nov znesek mesečnih akontacij obveznosti. V 30 dneh po roku, ki je določen za sprejetje zaključnega računa, mora zavod pripraviti dokončen obračun obveznosti za preteklo leto. Po sprejetju tega obračuna se izplača razlika med obračunano obveznostjo in že vplačanimi akontacijami.

Za nadzor nad obračunavanjem obveznosti Republike Slovenije do zavoda je pristojno Ministrstvo za delo, družino in

socialne zadeve. Pri tem mora opraviti revizijo vsakega obračuna obveznosti in ugotoviti, ali je opravljen skladno s tem zakonom in posebnimi zakoni, v katerih so opredeljene pravice oziroma olajšave, ki so podlaga za obračun obveznosti. Ministrstvo mora v dveh mesecih po uveljavitvi tega zakona pripraviti metodologijo za obračunavanje obveznosti, v kateri se določijo podatki in evidence za obračun obveznosti za vsakega upravičenca ter obrazci in dokumentacija, ki jo mora zavod predložiti ob vsakem obračunu obveznosti.

V prehodnih določbah je določen način plačila zapadlih obveznosti republike za čas pred uveljavitvijo tega zakona.

III. FINANČNE OBVEZNOSTI

1. Refundacija dajatev

Zavod je pripravil obračun obveznosti po tem predlogu zakona za leto 1992. Za posamezne skupine upravičencev iz druge točke tega predloga znašajo obveznosti republike:

- Obveznost republike za ugodnejše pokojnine borcev NOV, udeležencev španske narodnoosvobodilne in revolucionarne vojne in udeležencev narodnoosvobodilnega gibanja Grčije znaša za 43.306 upravičencev 3.469.078.396 SIT. K temu se prišteje še obveznost za dodatke 1.838 kmetom – borcem v skupnem znesku 178.231.709 SIT.
- Obveznost republike za izplačevanje 771 izjemnih pokojnin znaša 150.121.786 SIT.
- Obveznost republike za višje pokojnine delavcev organov notranjih zadev in organov za izvrševanje kazenskih sankcij znašajo za 3.153 upravičencev skupno 447.829.661 SIT. K temu je treba prišteti še 90.684.074 SIT za 162 administrativno upokojenih delavcev organov notranjih zadev.
- Obveznost republike za izplačevanje 4.961 akontacij vojaških pokojnin znaša 2.266.515.457 SIT.
- Obveznost republike za izplačevanje razlike do najnižje pokojnine za 8.078 upravičencev znaša 274.280.550 SIT.
- Obveznost republike za 7 vdov po žrtvah dahavskih procesov znaša 1.171.014 SIT.
- Obveznost republike za ugodnejše pokojnine 63 funkcionarjev oziroma delavcev v organih nekdanje federacije znaša 25.827.306 SIT.
- Obveznost republike za izplačevanje akontacij pokojnin iz drugih republik nekdanje SFRJ znaša 195.078.804 SIT za 759 upravičencev.
- Obveznosti republike za izplačevanje dodatkov k pokojninam slovenskih državljanov iz nekdanjih republik SFRJ znaša 77.256.968 SIT za 1.410 upravičencev (ta pravica je bila zagotovljena šele ob koncu leta 1992).
- Pravica poslancev in državnih funkcionarjev do ugodnejših pokojnin je bila uvedena šele ob koncu leta 1992 oziroma v začetku leta 1993 zato so jo do konca leta 1992 uveljavili le trije upravičenci.
- Obveznost republike za plačilo prispevka delodajalca za 32.000 kmečkih zavarovancev znaša 501.114.180 SIT.
- Znesek dodatka za rekreacijo 5.706 upravičencev v skupnem znesku 20.570.130 SIT.

2. Povračilo sorazmernega dela stroškov in prispevkov

Po dosedanjih predpisih se je sorazmerni del stroškov izvajanja zavarovanja in prispevkov, ki se plačujejo za pokojnine izračunal tako, da se je skupni znesek navedenih odhodkov deli s skupnim zneskom vseh pokojnin in varstvenih dodatkov, ki jih je zavod izplačal v določenem obdobju. V letu 1992 je delež teh prispevkov in stroškov znašal 13,48 %. Povračilo obveznosti republike na tej podlagi bi za leto 1992 znašalo 13,48 % od skupnega zneska obveznosti za izplačevanje pokojnin in drugih dajatev, ki znašajo 8.648 mio SIT. Skupen znesek obveznosti republike bi tako presegal 9.813 mio SIT.

V osnutku zakona je ta ureditev spremenjena tako, da bi se v obveznost republike šteli le stroški za obračunavanje in izplačevanje pokojnin, ki v celoti bremenijo republiko, sorazmerni del stroškov plačilnega in poštne prometa in prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje, ki nastajajo zaradi povečanega zneska pokojnin po posebnih predpisih in celo

ten znesek dodatka za rekreacijo upokojencev, katerih pokojnine v celoti bremenijo republiko.

3. Ocena obveznosti republike v finančnem načrtu zavoda za leto 1993

Za leto 1993 Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi izračuna za leto 1992 in predvidene inflacije v svojem finančnem načrtu predvideva obveznost republike v skupnem znesku 12.240 mio SIT.

4. Povračilo obveznosti NOV za leta 1989, 1990, 1991 in 1992

Nekdanja SFRJ je prenehala izplačevati obveznosti za pokojnine borcev NOV in za druge skupine upokojencev po posebnih predpisih v letu 1988, ko je bil sklenjen dogovor z Republiko Slovenijo, ki je sorazmerno znižala svoje obveznosti do proračuna takratne federacije. S tem je Republika Slovenija prevzela od zveznega proračuna vse obveznosti iz zveznih zakonov in drugih predpisov, ki so se nanašali na povračilo obveznosti nekdanje federacije za pokojnine borcev NOV in drugih skupin zavarovancev, ki so uživali pravice po posebnih zveznih predpisih.

Ob prevzemu obveznosti je znašal dolg federacije za leti 1989 in 1990 519.077.400 SIT. Republika Slovenija je za ta dolg v letu 1991 izdala republiške obveznice v znesku 518.300.000 SIT. Neporavnan dolg za ti dve leti je znašal še 777.400 SIT.

Za leto 1991 je obračun prevzetih obveznosti federacije znašal 967.000.000 SIT. K temu se prišteje še neplačana obveznost republike za akontacije vojaških pokojnin za leto 1991 v skupnem znesku 139.927.506 SIT in za akontacije pokojnine iz drugih republik nekdanje SFRJ v znesku 13.568.034 SIT.

Po obračunu, ki ga je pripravil zavod, bi znašala skupna obveznost republike za leto 1992 po tem zakonu 9.791.179.402 SIT. Glede na omejene finančne zmožnosti proračuna Republike Slovenije je v predlogu za izdajo zakona predvideno obročno odplačevanje obveznosti za leta 1990, 1991 in 1992 in razlike med obračunano in plačano obveznostjo za leto 1993 v obdobju od leta 1995 do leta 2005.

V osnutku je predvideno tudi obročno odplačilo obveznosti republike za leto 1993, ki izhaja iz razlike med dejanskimi obveznostmi po posebnih zakonih in zneskom za plačilo teh obveznosti, ki je določen v proračunu republike za leto 1993.

OSNUTEK ZAKONA o poračunavanju obveznosti republike do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

1. člen

S tem zakonom se ureja poravnavanje obveznosti Republike Slovenije do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zavod), ki nastajajo z uresničevanjem pravic, ki jih upravičenci uveljavljajo po posebnih predpisih.

2. člen

V okviru obveznosti iz prejšnjega člena poravnava Republika Slovenija Zavodu tudi:

- znesek dodatka za rekreacijo upokojencev, katerih pokojnine v celoti bremenijo republiko;
- del stroškov izvajanja zavarovanja, ki nastane z obračunom in izplačilom pokojnin, ki v celoti bremenijo republiko;
- sorazmerni del poštnih stroškov, stroškov plačilnega prometa in prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje.

3. člen

Obveznost Republike Slovenije za določeno pokojnino ali drugo dajatev traja dokler se ta pokojnina ali dajatev izplačuje v znesku, določenem po posebnih predpisih oziroma dokler niso izpolnjeni pogoji za pridobitev pokojnine ali druge dajatve po splošnih predpisih.

Izpolnitev pogojev po splošnih predpisih ugotovi Zavod po uradni dolžnosti.

4. člen

Obveznosti Republike Slovenije do Zavoda se poravnava mesečno v obliki akontacije, najpozneje do zadnjega dne v mesecu, za tekoči mesec.

Višina akontacije se določi na podlagi sprejetega letnega finančnega načrta Zavoda.

Poračun akontacije se opravlja polletno. Razlika med plačano akontacijo in polletnim obračunom se poravnava v 45 dneh po predložitvi obračuna Zavoda.

5. člen

Dokončno obveznost Republike Slovenije do Zavoda za posamezno leto se ugotovi na podlagi letnega obračuna obveznosti, ki ga Zavod predloži v 30 dneh po sprejetju zaključnega računa.

Razlika med dokončnim obračunom letne obveznosti in plačanimi akontacijami za isto leto se poravnava v 45 dneh po predložitvi obračuna.

6. člen

Če republiški proračun ne plača obveznosti v rokih iz 4. in 5. člena tega zakona, se obveznosti revalorizirajo z mesečno stopnjo rasti cen na drobno v Republiki Sloveniji po uradnih statističnih podatkih.

Zamudne obresti za zapadle obveznosti iz 4. in 5. člena tega zakona se obračunavajo po obrestni meri, določeni v posebnem zakonu.

7. člen

Nadzor nad izvajanjem tega zakona opravlja ministrstvo, pristojno za delo.

Minister, pristojen za delo, v roku 60 dni po uveljavitvi tega zakona predpiše metodologijo za obračun obveznosti Republike Slovenije do Zavoda.

8. člen

Republika Slovenija bo obveznosti za leta 1990, 1991 in 1992 poravnala v dvajsetih polletnih obrokih, z začetkom 10.3.1995.

Obveznosti iz prejšnjega odstavka za leti 1990 in 1991 se preračunajo v obračunsko enoto ECU po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan 28. 2. 1992, obveznost za leto 1992 pa na dan 28. 2. 1993.

Obveznosti se poravnava v tolarjih po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan zapadlosti.

Obveznosti za leto 1993 poravna Republika Slovenija v znesku, določenem s proračunom za leto 1993.

Razliko med končno ugotovljeno obveznostjo in plačanimi akontacijami za leto 1993 poravna Republika Slovenija v rokih in na način določen s prejšnjim členom, tako da se razlika preračuna v obračunsko enoto ECU po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan 28. 2. 1994.

Z dnem uveljavitve tega zakona prenehata veljati določba 7. člena Zakona o zagotavljanju socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz drugih republik nekdanje SFRJ (Uradni list RS, št. 45/92) in 9. člena Odloka o izplačevanju akontacij vojaških pokojnin (Uradni list RS, št. 4/92).

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Zakon o poračunavanju obveznosti republike do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je nujno sprejeti glede na določbo drugega odstavka 241. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 12/92). Podlaga za obračun obveznosti republike do zavoda so posebni predpisi, s katerimi je določeno, da mora zavod določenim skupinam oseb priznavati pravice pod ugodnejšimi pogoji in v višjih zneskih, kot so predvideni po splošnih predpisih. V teh predpisih je določeno, da mora republika zavodu povrniti vsa sredstva, ki jih je porabil za zagotavljanje teh pravic oziroma dodatkov k dajatvam po splošnih predpisih. Republika mora zavodu refundirati tudi prispevke, ki jih določene skupine zavarovancev skladno z zakonom ne plačujejo zavodu.

V zakonu o obračunavanju obveznosti republike do zavoda je postavljeno splošno načelo, da se znesek te obveznosti določi v višini razlike med dajatvijo, priznano po splošnih predpisih in dajatvijo, priznano in odmerjeno po posebnih oziroma ugodnejših pogojih. Kadar zavarovanec ne izpolnjuje pogojev za pridobitev pravice do pokojnine po splošnih predpisih, celotna sredstva za njegovo pokojnino zagotavlja republika.

Obveznost republike je tudi plačilo prispevkov delodajalca za zavarovance, ki so na podlagi posebnega zakona oproščeni plačevanja tega prispevka.

Obveznost republike so tudi dajatve, ki jih je morala prevzeti ob razdelitvi nekdanje SFRJ oziroma posredno izhajajo iz tega. Pri tem gre za izplačevanje akontacij vojaških pokojnin, ki bi jih moral plačevati nosilec pokojninskega in invalidskega zavarovanja nekdanje SFRJ. Republika mora zavodu povrniti tudi izdatke za izplačevanje akontacij oziroma dodatkov k pokojninam, ki so jih državljani Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v republiki pridobili v drugih republikah nekdanje SFRJ.

V osnutku zakona je predvideno, da je obveznost republike tudi sorazmeren del prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje poštinih stroškov in stroškov plačilnega prometa, ki se obračunava glede na izplačane zneske pokojnin in drugih dajatev.

Obveznost republike je tudi plačilo enkratnega zneska dodat-

kov za rekreacijo za upokojene, ki ne izpolnjujejo pogojev za priznanje pravice po splošnih predpisih.

V osnutku zakona je določen način obračunavanja obveznosti republike za pokojnine in druga dajatve. Obveznost obračuna zavod na podlagi podatkov matične evidence o zavarovancih in uživalcih pravic. Obračun se opravi polletno.

Med letom se zavodu izplačujejo mesečne akontacije obveznosti, ki se določijo na podlagi finančnega načrta zavoda. Ob polletnem obračunu obveznosti se zavodu izplača razlika med plačanimi akontacijami za tekoče leto in polletnim obračunom. Hkrati se določi znesek mesečne akontacije za naslednje polletje.

Dokončna obveznost republike za posamezno leto se ugotovi z letnim obračunom, ki ga zavod pripravi v roku 30 dni od sprejema zaključnega računa za preteklo leto.

Akontacije obveznosti se poravnava mesečno najpozneje do zadnjega dne v mesecu, za tekoči mesec. Razlika med zneskom izplačanih akontacij in zneskom polletnega oziroma dokončnega obračuna obveznosti za posamezno leto se poravna v 45 dneh od predložitve obračuna.

V osnutku zakona je predvideno, da bo za nadzorstvo nad izvajanjem tega zakona pristojno Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. To ministrstvo je dolžno v roku 60 dni od uveljavitve zakona predpisati metodologijo za obračun obveznosti, ki vsebuje tudi sezname in tabelarne pregledne obveznosti po posameznih podlagah.

Glede na dejstvo, da republika od leta 1990 dalje ni poravnala svojih obveznosti do zavoda, je v prehodnih določbah osnutka zakona predviden način plačila v dvajsetih polletnih obrokih, ki bodo zapadli v plačilo v obdobju 1995 – 2005. Realna vrednost obveznosti se delno ohranja z valutno klavzulo.

Za leto 1993 je predvideno poplačilo obveznosti republike do zneska zagotovljenega v proračunu. Ostanek obveznosti republike za leto 1993 naj bi se poplačal v dvajsetih polletnih obrokih, ki bodo zapadli v plačilo v obdobju od 28. 2. 1994 do 28. 2. 2005.

Predlog zakona o OBVEZNOSTIH REPUBLIKE ZA URESNIČEVANJE PRAVIC IZ POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA POD UGODNEJŠIMI POGOJI – EPA 210

Na podlagi 19. člena zakona o poslancih (Uradni list RS št. 48/92) Poslanska skupina Demokratov – Demokratske stranke vlaga:

PREDLOG ZAKONA O OBVEZNOSTIH REPUBLIKE ZA URESNIČEVANJE PRAVIC IZ POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA POD UGODNEJŠIMI POGOJI,

ki ga pošiljamo v obravnavo in sprejem na podlagi 266. in 267. in 314. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije (prečiščeno besedilo, Uradni list SRS št. 34/85) v zvezi s 1. členom začasnega poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS št. 62/92).

Državnemu zboru predlagajo, da predlog zakona obravnava in sprejme po **hitrem** postopku. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS št. 12/92) je v 241. členu določil, da bo vprašanje poračunavanja obveznosti med Republiko Slovenijo in Zavodom za

pokojninsko in invalidsko zavarovanje uredil poseben zakon. Vlada Republike Slovenije doslej zakona še ni predložila. To dejstvo je doslej že povzročilo motnje v izvrševanju zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in v veliki meri otežilo poslovanje Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (v letu 1992 republika sploh ni poravnala svojih obveznosti do Zavoda, ki izhajajo iz posebnih predpisov, zaradi česar njen dolg znaša preko 8.500 mio SIT). Neurejenost na področju poravnavanja obveznosti bi lahko tudi v letošnjem letu privedla do motenj pri izplačevanju pokojnin.

Sporočajo, da bosta pri delu delovnih teles in Državnega zbora Republike Slovenije v imenu poslanske skupine sodelovala:

Danica Simšič, l. r.
Tone Peršak, l. r.

PREDLOG ZAKONA o obveznostih republike za uresničevanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja pod ugodnejšimi pogoji – EPA 210

1. člen

S tem zakonom se ureja poravnavanje obveznosti Republike Slovenije do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju Zavod), ki so nastale z uresničevanjem pravic, ki so jih upravičenci uveljavili pod ugodnejšimi pogoji na osnovi zakonov in predpisov SFRJ in SRS.

Zakon ureja tudi poravnavanje obveznosti, ki so nastale zaradi sprememb omenjenih zakonov in predpisov, oziroma novih zakonov, ki urejajo to materijo in ki jih je sprejela Republika Slovenija po 26. juniju 1991.

2. člen

Poleg obveznosti iz prejšnjega člena poravnava Republika Slovenija Zavodu tudi:

1. Sorazmerni del stroškov izvajanja zavarovanja, ki nastane v zvezi z odmerjanjem in izplačevanjem teh obveznosti.
2. Sorazmerni del prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje.
3. Sorazmerni del stroškov plačilnega prometa in poštних stroškov vezanih na izplačilo teh obveznosti.
4. Znesek dodatka za rekreacijo upokojujencev, katerih pokojnine v celoti bremenijo republiko.

3. člen

Obveznost Republike Slovenije za določeno pokojnino ali drugo dajatev traja, dokler se ta pokojnina ali dajatev izplačuje v znesku, ki je določen po posebnih predpisih, oziroma dokler niso izpolnjeni pogoji za pridobitev pokojnine ali druge dajatve po splošnih predpisih.

Zavod po uradni dolžnosti ugotovi, kdaj so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka tega člena.

4. člen

Obveznosti Republike Slovenije do Zavoda se poravnava mesečno v obliki akontacije, najpozneje do predzadnjega dne v mesecu, oziroma en dan pred pričetkom izplačila pokojnin za tekoči mesec.

Višina mesečne akontacije se določa na podlagi sprejetega letnega finančnega načrta Zavoda.

Poračun akontacije se opravlja trimesečno. Razlika med plačano akontacijo in četrtletnim obračunom se poravnava v 30 dneh po predložitvi obračuna Zavoda.

Po opravljenem obračunu se določi višina mesečne akontacije za naslednje tromesečje.

5. člen

Dokončno obveznost Republike Slovenije do Zavoda za posamezno leto se ugotovi na podlagi letnega obračuna obveznosti, ki ga Zavod predloži v 30 dneh po sprejetju zaključnega računa.

Razliko med dokončnim obračunom letne obveznosti in plačanimi akontacijami za isto leto Republika Slovenija Zavodu poravnava v 30 dneh po predložitvi obračuna.

6. člen

Če republiški proračun Zavodu ne plača obveznosti v rokih iz 4. in 5. člena tega zakona, se obveznosti revalorizirajo z mesečno stopnjo rasti cen na drobno v Republiki Sloveniji na osnovi uradnih podatkov Zavoda Republike Slovenije za statistiko.

Zamudne obresti za zapadle obveznosti iz 4. in 5. člena tega zakona se obračunavajo po obrestni meri za zamudne obresti, ki jih v istem času zaračunava Ljubljanska banka d. d. Ljubljana.

7. člen

Nadzor nad izvajanjem tega zakona opravlja ministrstvo pristojno za delo, družino in socialne zadeve.

Minister, pristojen za delo mora v sodelovanju z Zavodom v 30 dneh po uveljavitvi tega zakona izdelati metodologijo za obračunavanje obveznosti, s katero se določijo podatki in evidence za obračun obveznosti za vsakega upravičenca, ter obrazci in dokumentacija, ki jo mora Zavod predložiti ob vsakem obračunu obveznosti.

8. člen

Republika Slovenija bo obveznosti za leta 1990, 1991 in 1992 poravnala v desetih polletnih obrokih, z začetkom 1. julija 1994.

Obveznosti iz prejšnjega odstavka za leto 1990 se preračunajo v obračunsko enoto ECU po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan 31. 12. 1990.

Obveznosti za leto 1991 se preračunajo v obračunsko enoto ECU po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan 31. 12. 1991.

Obveznosti za leto 1992 se preračunajo v obračunsko enoto ECU po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan 31. 12. 1992.

Obveznosti se poravnava v SIT po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan zapadlosti.

9. člen

V primeru, da pride pri izvajanju tega zakona do spora, oblikuje Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve Republik Slovenije in Zavod skupno komisijo.

Komisijo sestavljata po dva predstavnika zgoraj imenovani ustanov. Zavod poleg dveh predstavnikov imenuje tudi predsednika komisije.

Naloga komisije je, da iz podatkov izplačil Republike Slovenije in analognih podatkov Zavoda ugotovi dejansko stanje vrednosti izplačil, ki jih mora poravnati Republika Slovenija.

10. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona prenehata veljati določba 5. člena Odloka o izplačevanju akontacij vojaških pokojnin (Ur. l. RS, št. 4/92) in 9. člen Zakona o zagotavljanju socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz drugih republik nekdanje SFRJ (Ur. l. RS, št. 45/92).

11. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja se za obračun obveznosti Republike Slovenije od 1. 1. 1993.

OBRAZLOŽITEV

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. RS št. 12/92) v drugem odstavku 241. člena določa, da mora Republika Slovenija Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje poravnati in poračunati finančne obveznosti, ki jih Zavod izplačuje na osnovi posebnih predpisov, ki jih nekateri upravičenci pokojninskega zavarovanja uresničujejo pod ugodnejšimi pogoji in v višjih zneskih, kot so predvideni po splošnih predpisih.

Poračunavanje finančnih obveznosti med Republiko Slovenijo in Zavodom ureja poseben zakon.

V splošnih predpisih, je tudi določeno, da mora republika Zavodu povrniti vsa sredstva, ki jih je porabil za zagotavljanje teh pravic oziroma dodatkov k dajatvam po splošnih predpisih. Republika mora Zavodu refundirati tudi prispevke, ki jih določene skupine zavarovancev skladno z zakonom ne plačujejo Zavodu.

V predloženem zakonu je postavljeno splošno načelo, da se znesek te obveznosti določi v višini razlike med dajatvijo, ki je priznana po splošnih predpisih in dajatvijo, ki je priznana in odmerjena po posebnih, oziroma ugodnejših pogojih. Republika Slovenija zagotavlja sredstva za celotno pokojnino, kadar zavarovavec, ki ima pravico do pokojnine po posebnih predpisih, ne izpolnjuje pogojev za pridobitev pokojnine po splošnih predpisih. Republika Slovenija ima tudi obveznost, plačati prispevke delodajalca za zavarovance, ki so na podlagi zakona oproščeni plačevanja tega prispevka.

Republika Slovenija je tudi dolžna poravnati dajatve, ki jih je morala na osnovi 18. člena Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije prevzeti ob razdelitvi nekdanje SFRJ. Poravnati mora tudi obveznosti, ki izhajajo posredno iz tega, s čimer je mišljeno izplačevanje akontacij vojaških pokojnin, ki bi jih sicer moral plačevati nosilec pokojninskega in invalidskega zavarovanja nekdanje SFRJ. Republika Slovenija mora Zavodu povrniti tudi izdatke za izplačevanje akontacij, oziroma dodatkov k pokojninam, ki so jih državljani Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v republici pridobili v drugih republikah nekdanje SFRJ.

V predloženem zakonu je tudi določeno, da republika poravnava enkratni znesek dodatka za rekreacijo za upoko-

jence, ki ne izpolnjujejo pogojev za priznanje te pravice po splošnih predpisih.

V zakonu je določen način obračunavanja obveznosti republike za pokojnine in druge dajatve. Zavod obračuna obveznost na podlagi podatkov matične evidence o zavarovancih in uživalcih pravic. Obračun se opravlja četrtletno.

Med letom se Zavodu izplačujejo mesečne akontacije obveznosti, ki se določijo na podlagi finančnega načrta Zavoda. Ob četrtletnem obračunu obveznosti, se Zavodu izplača razlika med plačanimi akontacijami za tekoče leto in četrtletnim obračunom. Hkrati se za naslednje četrtletje določi nova višina akontacije.

Dokončna obveznost republike za posamezno leto se ugotovi z letnim obračunom, ki ga Zavod pripravi ob sprejemu zaključnega računa za preteklo leto.

Akontacije obveznosti se poravnava mesečno najpozneje do predzadnjega dne v tekočem mesecu, oziroma en dan pred pričetkom izplačila pokojnin. Razlika med zneskom izplačanih akontacij in zneskom četrtletnega, oziroma dokončnega obračuna obveznosti za posamezno leto se poravnava v 30 dneh od predložitve obračuna. Zapadle in neplačane obveznosti republike se revalorizirajo z mesečno stopnjo rasti cen na drobno, ki jo objavlja Zavod Republike Slovenije za statistiko. Zamudne obresti se obračunavajo po obrestni meri, ki jih v istem času zaračunava Ljubljanska banka, d. d. Ljubljana.

Nadzorstvo nad izvajanjem tega zakona opravlja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve Republike Slovenije. To ministrstvo je dolžno v sodelovanju z Zavodom v roku 30 dni od uveljavitve zakona predpisati metodologijo za obračun obveznosti, ki mora vsebovati tudi sezname in tabelarne preglede obveznosti po posameznih podlagah.

Republika Slovenija od leta 1990 dalje Zavodu ni poravnala svojih obveznosti, je v zakonu predviden način plačila v desetih polletnih obrokih. Pričetek poravnave dolga je določen tako, da 1. obrok zapade v plačilo 1. julija 1994. Realna vrednost obveznosti se ohranja z valutno klavzulo.

Če pri izvajanju tega zakona pride do spora, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Zavod oblikujeta posebno komisijo, ki ugotovi dejansko stanje vrednosti izplačil.

Predlog zakona o RATIFIKACIJI SPORAZUMA MED REPUBLIKO SLOVENIJO IN REPUBLIKO ČILE O UKINITVI VIZUMOV – EPA 213

Vlada Republike Slovenije je na 26. seji dne 13/5-1993 določila besedilo:

– PREDLOGA ZAKONA O RATIFIKACIJI SPORAZUMA MED REPUBLIKO SLOVENIJO IN REPUBLIKO ČILE O UKINITVI VIZUMOV,

ki vam ga pošiljamo v obravnavo in sprejem na podlagi prve alinee 215. člena, 266., 267. in ob smiselni uporabi 314. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije, 1. člena začasnega poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije ter drugega odstavka 63. člena zakona o zunanjih zadevah.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 65. člena poslovnika Vlade Republike Slovenije in na podlagi 220. in 221. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije ter 1. člena začasnega poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije določila, da bosta kot njena predstavnika pri delu delovnih teles Državnega zbora Republike Slovenije sodelovala:

– Lojze PETERLE, minister za zunanje zadeve,

– Borut MAHNIČ, vodja službe za mednarodnopravne zadeve v Ministrstvu za zunanje zadeve.

PREDLOG ZAKONA o ratifikaciji sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Čile o ukinitvi vizumov

1. člen

Ratificira se Sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Čile o ukinitvi vizumov, sklenjen z izmenjavo not dne 29. januarja in 25. februarja 1993.

2. člen

Sporazum se v izvirniku v španskem in slovenskem jeziku ter v slovenskem prevodu glasi:

OPOMBA: Sledi tekst sporazuma v španskem jeziku

Ekscelenca:

Čast mi je, da vaši ekscelenci predlagam vzajemno ukinitve turističnih vizumov zaradi lažjega potovanja čilskih državljanov v Slovenijo in slovenskih državljanov v Čile, pod naslednjimi pogoji:

1. Državljeni Republike Čile in Republike Slovenije, nosilci navadnega potnega lista, lahko vstopijo na ozemlje druge pogodbenice strani brez namena preselitve ali opravljanja pridobitnih dejavnosti, za čas, ki ni daljši od 90 dni, ki se lahko podaljša največ za nadaljnjih 90 dni, iz katerega koli kraja na svetu, če imajo s seboj veljavni potni list.

2. Oprostitev, ki se omenja v 1. določbi, ne odvezuje državljanov obeh držav spoštovanja notranjih predpisov o vstopu, bivanju in zaposlitvi ali opravljanju pridobitne dejavnosti tujcev. Strani podpisniki si bosta po diplomatski poti izmenjali informacije o predpisih na omenjenih področjih.

3. Državljanom držav pogodbenic, ki bodo kršile te predpise, bo mogoče odreči dovoljenje za vstop ali bivanje na ozemlju države pogodbenice.

4. Pristojni čilski in slovenski organi si pridružujejo pravico, da odrečejo vstop ali dovoljenje za bivanje na svojem ozemlju vsaki osebi, katere bivanje se v skladu z zakoni in drugimi predpisi zadevne države šteje za nezaželeno.

5. Vsaka od držav podpisnic lahko začasno deloma ali v celoti ukine uporabo tega sporazuma o ukinitvi vizumov iz razlogov javnega reda ali javnega zdravja. Tak ukrep kot tudi njegova ukinitve bosta brez odloga sporočena drugi državi podpisnici pisno po diplomatski poti.

6. Ta sporazum se sklene za nedoločen čas. Vsaka od pogodbenih strani ga lahko odpove s pisnim obvestilom po diplomatski poti odpovednim rokom treh mesecev.

7. Če je zgoraj navedeno sprejemljivo za vlado Republike Slovenije, bosta ta nota in odgovor vaše ekscelence, s katero

izjavlja svoje soglasje, tvorili sporazum o ukinitvi vizumov med našima vladama, ki bo pričel veljati z datumom note odgovora.

Prejmite, ekscelenca, zagotovila mojega najglobljega in odličnega spoštovanja.

Dunaj, 29. januarja 1993

Njegovi ekscelenci
gospodu Lojzetu Peterletu
Ministru za zunanje zadeve Republike Slovenije
Ljubljana

Gospod, imam čast potrditi prejem vaše note z dne 29. januarja 1993, ki se glasi:

Ekscelenca,
čast mi je, da vaši ekscelenci predlagam vzajemno ukinitve turističnih vizumov zaradi lažjega potovanja čilskih državljanov v Slovenijo in slovenskih državljanov v Čile, pod naslednjimi pogoji:

1. Državljeni Republike Čile in Republike Slovenije, nosilci navadnega potnega lista, lahko vstopijo na ozemlje druge pogodbenice strani brez namena preselitve ali opravljanja pridobitnih dejavnosti, za čas, ki ni daljši od 90 dni, ki se lahko podaljša največ za nadaljnjih 90 dni, iz katerega koli kraja na svetu, če imajo s seboj veljavni potni list.

2. Oprostitev, ki se omenja v 1. določbi, ne odvezuje državljanov obeh držav spoštovanja notranjih predpisov o vstopu, bivanju in zaposlitvi ali opravljanju pridobitne dejavnosti tujcev. Strani podpisniki si bosta po diplomatski poti izmenjali informacije o predpisih na omenjenih področjih.

3. Državljanom držav pogodbenic, ki bodo kršili te predpise, bo mogoče odreči dovoljenje za vstop ali bivanje na ozemlju države pogodbenice.

4. Pristojni čilski in slovenski organi si pridružujejo pravico, da odrečejo vstop ali dovoljenje za bivanje na svojem ozemlju vsaki osebi, katere bivanje se v skladu z zakoni in drugimi predpisi zadevne države šteje za nezaželeno.

5. Vsaka od držav podpisnic lahko začasno deloma ali v celoti ukine uporabo tega sporazuma o ukinitvi vizumov iz razlogov javnega reda ali javnega zdravja. Tak ukrep kot tudi njegova ukinitve bosta brez odloga sporočena drugi državi podpisnici pisno po diplomatski poti.

6. Ta sporazum se sklene za nedoločen čas. Vsaka od pogodbenih strani ga lahko odpove s pisnim obvestilom po diplomatski poti z odpovednim rokom treh mesecev.

7. Če je zgoraj navedeno sprejemljivo za vlado Republike Slovenije, bosta ta nota in odgovor vaše ekscelence, s katero izjavlja svoje soglasje, tvorili sporazum o ukinitvi vizumov med našima vladama, ki bo pričel veljati z datumom note odgovora.

Prejemite, ekscelenca, zagotovila mojega najglobljega in odličnega spoštovanja.«

Čast mi je, da vas lahko v imenu Vlade Republike Slovenije obvestim, da so zgoraj omenjena določila Sporazuma o ukinitvi vizumov sprejemljiva.

Prosim izvolite sprejeti, gospod, izraze mojega najglobljega in odličnega spoštovanja.

Ljubljana, 25. februar 1993

G. Ramiro Riobó P.
Svetnik
Chargé d'Affaires a.i.
Veleposlaništvo Čila
DUNAJ

3. člen

Za izvajanje sporazuma skrbi Ministrstvo za notranje zadeve.

4. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe.

OBRAZLOŽITEV

Sporazum, sklenjen z izmenjavo not, vsebuje standardne določbe takšnih sporazumov, z izjemo določila, da se čas dovoljenega bivanja do 90 dni brez obveznosti pridobitve vizuma lahko podaljša za največ enako obdobje, t.j. za nadaljnjih 90 dni.

Sporazum je sklenjen za nedoločen čas, možno pa ga je odpovedati po diplomatski poti z odpovednim rokom treh mesecev.

Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1992 in finančni načrt Banke Slovenije za leto 1993 – EPA 211

Na podlagi 82. in 83. ter v zvezi s 4. členom zakona o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 1/91-I) dostavljajo:

1. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1992, z letnim obračunom Banke Slovenije za leto 1992, ki je sestavni del letnega poročila,

2. Osnutek odloka o potrditvi letnega obračuna Banke Slovenije za leto 1992 in o razporeditvi presežka prihodkov nad odhodki,

3. Finančni načrt Banke Slovenije za leto 1993,

4. Osnutek odloka o potrditvi finančnega načrta prihodkov in odhodkov Banke Slovenije za leto 1993,

ki jih je Svet Banke Slovenije sprejel na svoji 41. seji, dne 20. 04. 1993.

Po navedenih zakonskih določbah letni obračun Banke

Slovenije potrdi Državni zbor Republike Slovenije, Banka Slovenije pa mora Državnemu zboru Republike Slovenije predložiti tudi letno poročilo.

Glede na to, da Skupščina Republike Slovenije oziroma Državni zbor še vedno ni obravnaval:

– Letnega poročila Banke Slovenije za leto 1991,

– Letnega obračuna Banke Slovenije za leto 1991 in

– Finančnega načrta Banke Slovenije za leto 1992, točneje, citirani dokumenti so bili sprejeti v Zboru združenega dela, na njegovi 53. seji, dne 14. 10. 1992 in na Zboru občin, na njegovi 47. seji, dne 29. 10. 1992, medtem ko jih Druženopolitični zbor zaradi nesklepčnosti ni obravnaval, ter izhajajoč iz razgovora, dne 17. marca letos, prosijo in hkrati predlagajo, da vse imenovane dokumente Državni zbor obravnava hkrati na isti seji, kajti vsi ti dokumenti tvorijo identično vsebino.

Leto 1992 je bilo za Banko Slovenije prvo leto oblikovanja in utrjevanja nove denarne politike, z vrsto problemov, značilnih za gospodarstva na prehodu iz enega v drug gospodarski sistem. Ne glede na težave, ki jih je morala premagovati slovenska država pri utrjevanju svoje samobitnosti, si je Banka Slovenije prizadevala, da bi v čim večji meri dosegala primarni cilj vsake denarne politike – denarno in z njo povezano cenovno stabilnost. Prav makroekonomska stabilnost je najpomembnejša za uspeh transformacije gospodarstva. Nestabilnost zmanjšuje vrednost dosežkov reforme, povečuje politična nasprotja in hkrati onemogoča reformna prizadevanja. Zato je v procesu transformacije temeljno vprašanje, kako lahko na novo osnovana centralna banka s pomočjo stabilizacijsko naravnane denarne politike utrdi zaupanje v domačo valuto in s tem v nacionalno gospodarstvo. Za približevanje k temu cilju je Banka Slovenije uporabljala predvsem uravnavanje količine denarja v obtoku; tako tečaj kot obrestna mera sta v primerjavi z dokaj stabilnim povpraševanjem po denarju kategoriji, prek katerih bi Banka Slovenije zelo težko ali celo sploh ne prispevala k zniževanju inflacije in k stabilizaciji aktivnosti. V svojem delovanju je Banka Slovenije vedno upoštevala tudi posledice omejevalne denarne politike. Če jih ne

bi, bila morda inflacija nižja, prišlo pa bi do tako hudih negativnih učinkov, da bi bila prisiljena denarno politiko radikalno spremeniti.

Znano je, da tudi neodvisna centralna banka v svojih prizadevanjih ne more biti povsem uspešna, če nima hkrati stabilizacijske opore v politiki plač in v fiskalni politiki. Prav ti dve politiki pa sta bili že večkrat pod vplivom izkušenj iz nekdanjega gospodarskega in političnega sistema. Denar je plašen kot srna, pravi star slovenski pregovor, zato je zaupanje v sistem – gospodarski, politični, bančni – prvi pogoj, da se bo denar vrnil v slovensko gospodarstvo; to velja tako za prihranke domačih varčevalcev kot tudi za denar tujih vlagateljev. Ker so denarni trgi medsebojno vse bolj prepleteni, se prav na podlagi signalov, ki jih daje denarna politika, ustvarja zaupanje ali nezaupanje. Zato sta stabilnost slovenskega tolarja in s tem povezana stabilizacija cen osnovna pogoja za novo gospodarsko rast, za nova delovna mesta in za vključevanje Slovenije v mednarodne gospodarske tokove.

Guverner
dr. France Arhar l. r.

LETNO POROČILO

I. BANKA SLOVENIJE: ZAKONSKI STATUS IN NALOGE

Banka Slovenije je bila kot centralna banka Republike Slovenije ustanovljena z zakonom dne 26. junija 1991. V prvih mesecih po ustanovitvi je opravljala naloge v okviru dinarskega denarnega sistema in skladno z enotno denarno politiko Narodne Banke Jugoslavije. Efektivni denarni nadzor je prevzela 8. oktobra 1991. ob uvedbi nove slovenske valute.

Temeljne naloge Banke Slovenije so skrb za stabilnost valute in za splošno likvidnost plačevanja v državi in v tujino. Za uresničevanje teh nalog Banka Slovenije:

- uravnava količino denarja v obtoku,
- skrbi za splošno likvidnost bank in hranilnic,
- skrbi za splošno likvidnost v plačevanju v tujino,
- nadzira banke in hranilnice,
- izdaja bankovce in daje bankovce in kovance v obtok,
- predpisuje pravila za zagotavljanje jamstva za vloge občanov,

- predpisuje, organizira in usklajuje informacijski sistem, potreben za opravljanje svojih funkcij,
- opravlja posle za Republiko Slovenijo v skladu z zakonom,
- opravlja druge posle, določene z zakonom.

Organa Banke Slovenije sta Svet Banke Slovenije in guverner. Svet sestavlja enajst članov: guverner Banke Slovenije, ki je predsednik sveta, namestnik guvernerja in trije viceguvernerji ter šest članov iz vrst neodvisnih strokovnjakov. Guvernerja Banke Slovenije in šest zunanjih članov sveta imenuje državni zbor za šest let na predlog predsednika Republike Slovenije. Namestnika guvernerja in viceguvernerje imenuje državni zbor za šest let na predlog guvernerja. Po zakonu so pristojnosti Sveta Banke Slovenije določanje denarne politike in sprejemanje ukrepov za njeno izvajanje. Guverner izdaja sklepe in druge splošne akte s področja poslovanja Banke Slovenije ter navodila za enotno uporabo predpisov, sklepov in ukrepov Sveta Banke Slovenije.

Za uresničevanje nalog, določenih z zakonom, sta guverner in Svet Banke Slovenije odgovorna Državnemu zboru. Banka Slovenije mora vsaj polletno predložiti Državnemu zboru poročilo o svojem delu; poleg tega državni zbor potrdi finančni načrt in letni obračun banke. Pri izvajanju denarne

Tabela 1: Realne stopnje rasti bruto domačega proizvoda in industrijske proizvodnje
letne stopnje rasti v %

	1988	1989	1990	1991	1992
Bruto domači proizvod	-1,7	-1,8	-4,7	-9,3	-6,5
- Kmetijstvo in gozdarstvo	-3,6	-3,3	1,7	-3,3	-13,0
- Predelovalna industrija	-2,9	-0,5	-10,8	-11,6	-14,5
- Gradbeništvo	0,1	1,6	-10,8	-16,6	-10,7
- Trgovina in popravila mot.vozil	-5,8	-10,6	-5,8	-11,1	-15,4
- Promet, skladiščenje in zveze	2,6	-0,2	-2,0	-14,6	2,0
- Javna uprava, izobr., zdravstvo	-0,7	0,4	1,6	-0,9	2,4
Industrijska proizvodnja	-2,6	1,1	-10,5	-12,4	-13,2
- Sredstva za delo	-7,0	4,0	-19,3	-21,9	-20,0
- Reprodukcijski materiali	0,2	-0,6	-10,1	-12,6	-10,6
- Potrošne dobrine	-3,9	2,1	-6,5	-9,5	-16,4

Vir: BDP - ocene Zavoda RS za makroekonomske analize in razvoj; industrijska proizvodnja - Zavod RS za statistiko.

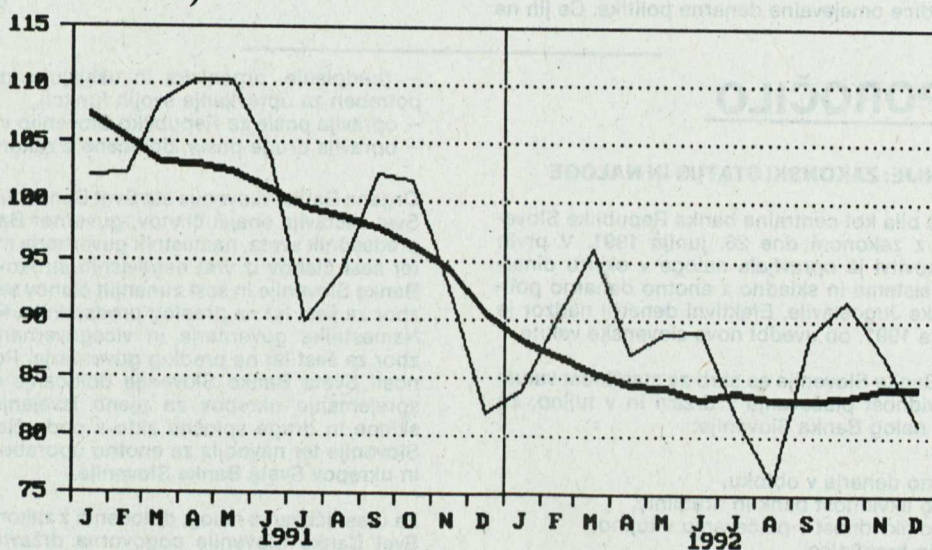
politike in drugih nalog, določenih z zakonom, je Banka Slovenije neodvisna. Zakon izrecno določa, da sme Banka Slovenije odobravati Republiki Sloveniji posojila le do višine 5% letnega proračuna oziroma do ene petine predvidenega proračunskega primanjkljaja; posojila morajo biti poravnana do konca proračunskega leta, kar pomeni, da ne morejo biti vir financiranja primanjkljaja. Do konca leta 1992 se vlada še ni zadolžila pri Banki Slovenije.

II. SLOVENSKO GOSPODARSTVO V LETU 1992

1. SPLOŠNI PREGLED

V letu 1992 so najprej ali predvsem prihajali na dan problemi, katerih začetek sega daleč nazaj. Ti problemi bi bili pred nami, četudi se ne bi pričele priprave na prehod v tržno gospodarstvo in tudi če ne bi prišlo do razpada nekdanje

Slika 1: Industrijska proizvodnja (originalni in desezonirani podatki; indeksi, 1991 = 100)

Vir: Zavod RS za statistiko.

države. Ker pa se je zgodilo tudi to, so gospodarske težave še toliko hujše.

Do leta 1992 se je slovenska prodaja na nekdanje jugoslovanske trge zmanjšala na četrtino nekdanjih. Realni bruto domači proizvod Slovenije se je v letu 1992 zmanjšal za 6,5%, industrijska proizvodnja za 13,2% in zaposlenost za 7,1%.

Nastale razmere so bile ozadje raznovrstnih ukrepov v letu 1992. Ekonomska politika prehoda v tržno gospodarstvo naj bi bila osredotočena predvsem na pripravo in pričetek izvajanja lastninske reforme, to je na odpravo družbene lastnine podjetij, in z njo povezanega prestrukturiranja gospodarstva in bank. Pri tej usmeritvi pa je bilo kot kratkoročni ali prednostni cilj v ospredju zmanjšanje inflacije, ki je oktobra 1991, to je v trenutku dejanske osamosvojitve (z uvedbo lastnega denarnega sistema) znašala več kot 20% mesečno. Zmanjšanje inflacije je bilo načrtovano in je potekalo »mehko«, brez šokov – in v drugi polovici leta je bila stopnja inflacije povprečno 2,2% mesečno ali okrog 30% letno. Ker je glavno breme stabilizacijske politike nosila Banka Slovenije, je bil negativni vpliv na proizvodnjo verjetno večji, kakor bi bil sicer, čeprav je vzrok za zmanjševanje proizvodnje predvsem v sklenjenju jugoslovanskega trga in v negotovosti podjetij glede lastninske reforme.

Pri stabilizacijski politiki, ki jo je izvajala predvsem Banka Slovenije, so se v večji meri pokazale posledice druge, na primer v investicijski dejavnosti in v ekonomskih odnosih s tujino. Realne obrestne mere bi bile tudi sicer visoke, vendar

so bile zaradi politike zadrževanja apreciacije tolarja, še nekaj višje. Vprašanje pa je, ali so te nekaj višje obrestne mere vplivale na investicijsko dejavnost, saj bi bile realne obrestne mere visoke tudi, če Banka Slovenije ne bi zagotavljala nekaj višjega deviznega tečaja, kakor bi sicer bil.

Prodaja na tuje se je v letu 1992 zelo zmanjšala. V drugem polletju je to deloma nadomestila rast domačega povpraševanja, in sicer zaradi rasti plač in izdatkov države. Fiskalna politika je sicer bila restriktivna in je državni sektor zaključil leto s presežkom, vendar so tako prejemki kot izdatki naglo rasli. Proti koncu leta je končno v več panogah prišlo do porasta proizvodnje, vendar še ne moremo govoriti o pričetku njenega trajnega naraščanja.

2. JAVNE FINANCE

V 1991. letu začeta denarna reforma se je v letu 1992 nadaljevala. Sistem prometnih davkov je bil poenostavljen, uvedene so bile nižje davčne stopnje in davčne osnove so bile razširjene. Davčni sistem se je nadalje centraliziral. Visoko stopnjo avtonomije sta še vedno ohranila sistem zdravstvenega in socialnega zavarovanja, ki imata lastne posebne prispevke, ti pa so predstavljali 45% skupnih javnih prihodkov. Med davčnimi vrstami so po pomenu na prvem mestu prometni davki s 23% deležem in dohodnina s 15% deležem. Pomen carin in drugih uvoznih dajatev se v zadnjem obdobju precej zmanjšal – na 7% skupnih prihodkov (tabela 3).

Tabela 3: Konsolidirana bilanca državnega sektorja

	Vrednost v mio SIT		Delež v BDP v %	
	1991	1992	1991	1992
Prihodki	152.797	466.818	43,8	47,5
Dohodnina	21.635	69.089	6,2	7,0
Davki iz dobička	3.839	6.087	1,1	0,6
Obvezne socialne dajatve	68.457	225.897	19,6	23,0
Prometni davki	35.614	107.491	10,2	10,9
Carinske in uvozne dajatve	12.555	32.460	3,6	3,3
Drugi prihodki	10.697	25.794	3,1	2,6
Izdatki	143.554	463.908	41,2	47,2
Pokojninski sklad	38.597	127.660	11,1	13,0
Zdravstveni sklad	17.518	72.812	5,0	7,4
Republiški proračun	60.745	215.080	17,4	21,9
Občine	23.653	48.356	6,8	4,9
Federacija	3.041	-	0,9	-
Presežek	9.243	2.910	2.7	0,3

Vir: Ministrstvo za finance.

Skladno s splošnimi stabilizacijskimi prizadevanji je konsolidirana bilanca državnega sektorja za leto 1992 izkazovala presežek v višini 2,9 mlrd SIT, kar je pomenilo 0,3% tekočega bruto domačega proizvoda. Pač pa so naglo rasli tako prihodki kot izdatki. Skupni prihodki, deflacijonirani s cenami na drobno, so se od prejšnjega leta povečali za 1,4% in so pretežni del leta 1992 vztrajno realno naraščali. Med poglavitnimi razlogi za takšno gibanje so rast prevladujoče davčne osnove, in zvišanje prispevne stopnje Zavoda za zdravstveno zavarovanje.

Skupni izdatki so rasli še nekoliko hitreje, vendar po sektorjih različno. Zavod za zdravstveno zavarovanje je izkazal presežek v višini 14,7 mlrd SIT oziroma 18% skupnih prejemkov. Občine so v globalu prav tako zaključile leto s presežkom, s primanjkljajem pa sta končala leto pokojninski sklad in proračun republik, slednji v višini 9,4 mlrd SIT.

V decembru je izdal proračun prve blagajniške zapise (zakladne menice; pred tem je že večje število občin izdalo obveznice), vendar je vrednost njihove prodaje v letu 1992 znašala le 440 mio SIT. Večji del primanjkljaja je financiral republiški proračun s črpanjem iz rezerv in z zadolževanjem znotraj državnega sektorja, pri pokojninskem in pri zdravstvenem skladu, v višini neto 8,4 mlrd SIT. V razmerjih izven sektorja je proračun v letu 1992 neto vračal posojila, predvsem poslovnim bankam v višini 4,7 mlrd SIT.

Ob koncu leta so obveznosti države iz domačih posojil in izdanih obveznic, predvsem obveznic iz let 1990 (RSL 1) in 1991 (RSL 2) in obveznic za sanacijo železarn, znašale skupaj 42,6 mlrd SIT oziroma 427 mio USD. Ocenjene obveznosti Slovenije iz sukcesije (nerazpodeljeni tuji dolg bivše SFRJ in odplačila drugih tujih posojil) so znašale 45,4 mlrd SIT, skupna vrednost izdanih jamstev države pa je dosegla 71,5 mlrd SIT. Celotni javni dolg Slovenije je bil ob koncu leta

ocenjen na 430,4 mlrd SIT oziroma 4,3 mlrd USD, kar je pomenilo 36,2% bruto domačega proizvoda.

3. EKONOMSKI ODNOSI S TUJINO

Poslovanje Slovenije s tujino se je v zadnjih treh letih precej spremenilo – v institucionalni ureditvi, po obsegu in regionalni usmeritvi ter v načinih financiranja. Izvoz in uvoz blaga in storitev, ki sta predstavljala v letu 1990 še okrog 150% velikosti bruto domačega proizvoda, sta se do leta 1992 zmanjšala na okrog 120%; obseg menjave z območji nekdanjih jugoslovanskih republik se je skrčil od 83% na 30% (tabela 2).

Negativni predznak (-) pomeni uvoz oziroma presežek uvoza nad izvozom v tekočih transakcijah, izvoz kapitala v kapital-skih transakcijah ter povečanje imetij v zunanji poziciji centralne banke.

V odnosih s tujino ustvarja Slovenija že vrsto let presežek, ki je znašal v letih 1990-1991 okrog 12% celotne končne porabe domačega proizvoda in v letu 1992 še vedno 9,5% te porabe ali 932 mio USD. Pri tem je bilo 143 mio USD presežka ustvarjenega v odnosih z območji nekdanje Jugoslavije in 789 mio USD z drugo tujino. Izvoz je v večini let presegal uvoz že v blagovni menjavi, predvsem pa v turizmu, transportu in oplemenitenju blaga. Presežek tekočega dela plačilne bilance je nastajal največ zaradi posebnih jugoslovanskih razmer. V poslovanju znotraj države so ga financirali obsežni fiskalni in drugi medregionalni transferji. Presežek s tradicionalno tujino pa je odražal za slovenska podjetja ugoden devizni tečaj, kakršen se je oblikoval na enotnem deviznem trgu pod vplivom močnega uvoznega povpraševanja iz drugih delov države.

Tabela 2: Končna poraba bruto domačega proizvoda

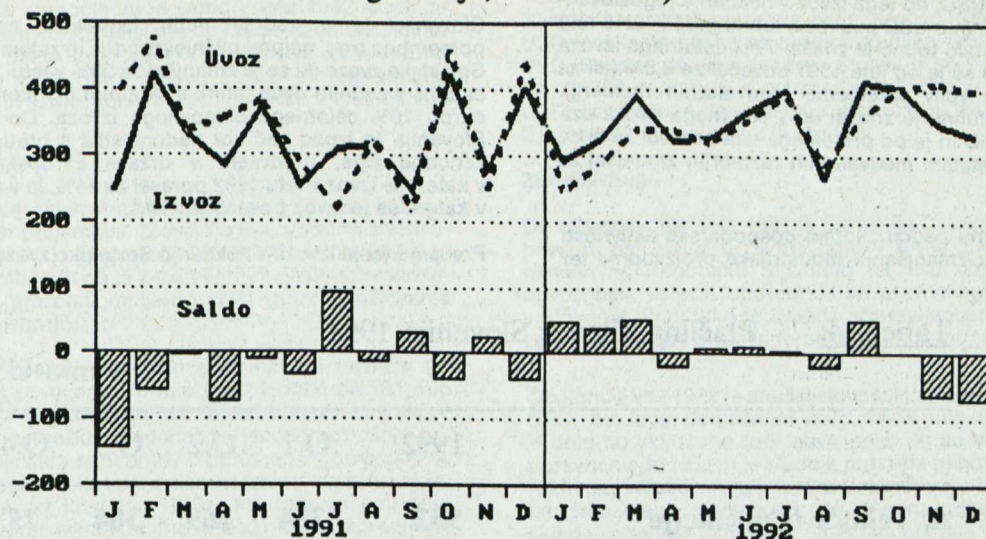
	v %		
	1990	1991	1992
1. Bruto domači proizvod (4+5)	100,0	100,0	100,0
2. Izvoz blaga in storitev	80,2	90,1	64,6
- v države bivše Jugoslavije	47,6	37,5	16,8
- v drugo tujino	32,5	52,6	47,5
3. Uvoz blaga in storitev	68,6	78,0	55,1
- iz držav bivše Jugoslavije	35,5	28,9	13,6
- iz druge tujine	33,1	49,1	41,5
4. Saldo (2-3)	11,6	12,1	9,5
- države bivše Jugoslavije	12,1	8,6	3,2
- druga tujina	-0,5	3,5	6,3
5. Nacionalna končna poraba (6+7+8+9+10)	88,4	87,9	90,5
6. Nacionalna osebna poraba	53,2	52,4	53,2
7. Javna poraba	17,0	18,3	20,3
8. Investicije v osnovna sredstva	18,0	18,9	16,6
9. Prirast zalog	-1,4	-2,6	-0,3
10. Statistična napaka	1,6	0,9	0,8

Vir: Ocene Zavoda RS za makroekonomske analize in razvoj.

Nacionalna osebna poraba vključuje tudi porabo prebivalstva Slovenije v tujini.

Slika 2:

Blagovna menjava Slovenije (brez oplemenitenja, brez menjave z državami bivše Jugoslavije; v mio USD)

Vir: Zavod RS za statistiko, Banka Slovenije.

Tabela 5: Regionalna usmeritev blagovne menjave Slovenije

v mio USD

	Izvoz			Uvoz		
	1991+	1992+	1992*	1991+	1992+	1992*
Evropska skupnost	2.471	2.816	3.669	2.489	2.417	3.078
- Francija	427	595	616	480	475	492
- Italija	742	732	880	668	683	839
- Nemčija	1.025	1.185	1.805	1.016	954	1.394
- Nizozemska	53	63	92	90	82	104
- Velika Britanija	107	126	141	77	66	74
EFTA	330	385	461	566	622	689
- Avstrija	222	281	341	379	449	500
- Švedska	45	39	45	57	60	64
- Švica	41	43	50	101	87	100
Druge države OECD	247	264	288	298	278	303
- ZDA	164	175	195	147	144	167
- Japonska	18	15	16	108	88	88
Države nekdanje ZSSR	313	222	226	287	242	251
Države nekdanje Jugoslavije	-	1.432	1.508	-	1.139	1.218
- Hrvaška	-	892	952	-	778	852
- ZR Jugoslavija	-	385	400	-	263	268
Druge države	513	495	529	491	576	602
SKUPAJ	3.874	5.614	6.681	4.131	5.274	6.141

Vir: Bilten Banke Slovenije.

+ Brez poslov oplemenitenja.

* Vključno s posli oplemenitenja.

Blagovna menjava

V letu 1992 je znašal izvoz blaga iz Slovenije 6.681 mio USD, uvoz pa 6.141 mio USD, od tega izvoz v nekdanje jugoslovanske republike 1.508 mio USD in uvoz s teh območij 1.218 mio USD. Izvoz v preostalo tujino je znašal 77% celotnega izvoza (5.173 mio USD) in se je od leta 1991 povečal za 8,0% (ali za 3,9%, če izločimo vpliv sprememb medvalutnih razmerij). Uvoz iz preostale tujine je znašal 80% celotnega uvoza oziroma 4.923 mio USD in je od preteklega leta porasel za 0,1% oziroma se je po stalnih medvalutnih razmerjih zmanjšal za 4,7%.

Kljub 6,5-odstotnemu padcu skupne gospodarske aktivnosti in 13,2-odstotnemu zmanjšanju industrijske proizvodnje ter

kljub povečanju zunanje vrednosti tolarja, so bili doseženi v blagovni menjavi s tradicionalno tujino sorazmerno dobri rezultati.

Slovenija je v zadnjih letih izgubljala nekatere zelo pomembne trge, najprej bližnjevzhodne in zatem trg nekdanje Sovjetske zveze (ki se je zmanjšal za 29% v letu 1992 oziroma za 59% v zadnjih dveh letih), s skupnim učinkom v vrednosti okrog 10% celotnega blagovnega izvoza. Do leta 1992 je Slovenija ta izpad več kot nadomestila s preusmeritvijo na zahodne trge, predvsem v države Evropske skupnosti, v katere je izvoz v letu 1992 porasel za 14%, in v države EFTE, v katere se je izvoz povečal za 17%.

Preusmerjanje izvoza v nekdanjo Sovjetsko zvezo na zahodne

Tabela 4: Plačilna bilanca Slovenije 1992

	v mio USD				
	1992	Q.1	Q.2	Q.3	Q.4
A. Tekoče transakcije	932	384	169	304	75
1. Blago	542	353	92	170	-73
2. Nefaktorske storitve	397	47	83	120	147
2.1. Transport	97	10	19	32	36
2.2. Potovanja	389	60	87	114	128
2.3. Posredovanje	94	14	28	24	28
2.4. Zakup opreme	-63	-23	-15	-13	-13
3. Faktorske storitve	-92	-30	-24	-8	-30
4. Enostranski transferi	86	15	19	22	30
B. Dolgoročni kapital	102	-12	12	63	39
1. Neposredne naložbe	113	6	17	52	39
2. Naložbe v vrednostne papirje	-4	-0	-3	-2	1
3. Ostali dolgoročni kapital	-7	-18	-2	13	-0
3.1. Domači uradni sektor	-18	-3	-1	-5	-10
3.2. Bančni sektor	-45	-7	-24	6	-20
3.3. Ostali sektorji	56	-8	24	12	29
C. Kratkoročni kapital	-119	35	-48	-59	-47
1.1. Domači uradni sektor	...	...	...	...	...
1.2. Bančni sektor	-119	-58	-18	-59	16
1.3. Ostali sektorji	-0	93	-29	-1	-63
od tega: prebivalstvo	9	98	-26	-1	-61
Č. Neto napake in izpustitve	-283	-303	54	-61	26
D. Izravnalne postavke	-29	-9	28	33	-81
E. Sprememba zunanje pozicije					
Banke Slovenije	-602	-95	-215	-281	-12
Mednarodne rezerve	-603	-95	-215	-281	-13
Ostala imetja	1	0	-0	0	1

Vir: Banka Slovenije.

trge v večini primerov ne zadeva istega asortimana blaga, temveč so bila v ozadju velika strukturna prilagajanja domače ponudbe. Podobno velja za prodaje na trge nekdanje Jugoslavije, vendar je bilo tu zmanjšanje obsega trgovine bistveno večje. Izvoz na ta območja se je samo v letu 1992 skrčil za okrog 60%, na manj kot 25% tistega ob koncu osemdesetih let (ocene za izvoz blaga in storitev). Menjava se je še naprej zmanjševala vse 1992. leto, največ zaradi mednarodnega embarga Srbije in Črne gore, vendar pa tudi v poslovanju s Hrvaško.

Storitve

Prejemki od nefaktorskih storitev so znašali 1.214 mio USD ali 15% vseh tekočih prejemkov. Slovenija ima v večini storitvenih panog presežek, ki je znašal v letu 1992 skupaj 397 mio USD, v predhodnih letih pa je z vključenimi posli oplemenitenja ta običajno presegal milijardo USD (brez upoštevanja transakcij z Jugoslavijo).

V letu 1992 so znašali slovenski prejemki od turizma (in drugih potovanj) po oceni 670 mio USD, izdatki pa 281 mio USD, pri čemer je ta panoga zopet največ prispevala k skupnemu tekočemu presežku. Evidenca turistične potrošnje tujcev, pa tudi slovenskih rezidentov v tujini je še pomanjkljiva, vendar kažejo posredni kazalci na sorazmerno uspešno okrevanje te panoge po krizi leta 1991. Pri tem se struktura turističnega povpraševanja očitno precej naglo spreminja: pomembnejši postajajo dnevni prihodi tujcev-izletnikov, manj pomembne pa nočitve, medtem ko se je tranzit občutno zmanjšal. Zaradi rasti ponudbe, namenjene izletniškim gostom, celotni turistični izkupiček ni bistveno zaostajal za tistim pred letom 1991.

Izdatki slovenskih turistov na tujem so bili tudi v letu 1992 osredotočeni v glavnem na Hrvaško; neto vrednost turističnega »uvoza« s Hrvaške je bila ocenjena na blizu 150 mio USD.

Vrednost transportnih storitev je v letu 1992 precej upadla in je znašala 288 mio USD v izvozu ter 190 mio USD v uvozu. Druge nefaktorske storitve so izkazale 90 mio USD negativnega salda, predvsem zaradi visokih iztkov za zakup opreme, pri katerem je primanjkljaj znašal 63 mio USD. Tokovi faktorskih dohodkov zajemajo predvsem plačila obresti na posojila v višini 135 mio USD ter prejete obresti v višini 56 mio USD. Neto plačila obresti (79 mio USD) so se predvsem zaradi na novo oblikovanih deviznih rezerv v primerjavi s predhodnimi leti bistveno zmanjšala.

Račun kapitala

Povečanje tujih neposrednih naložb v Sloveniji je ocenjeno na 111 mio USD, v primerjavi s 65 mio USD v letu 1991 in s precej manjšimi tokovi v preteklih letih. Večjo aktivnost tujih vlagateljev je pričakovati v letu 1993, ko se bo pričela privatizacija. Evidenca stanja tujih naložb je trenutno še v pripravi, ocene pa navajajo okrog 800 mio USD doslej registriranih, vendar ne v celoti realiziranih naložb. Tokovi drugega dolgoročnega kapitala so bili v letu 1992 manj pomembni.

Financiranje presežkov iz tekočih transakcij in neposrednih naložb je potekalo v letu 1992 z zmanjšanjem kratkoročne zadolženosti in delno pod vplivom politike centralne banke (tabela 4). Kratkoročna zadolženost bank se je zmanjšala za 119 mio USD, medtem ko o gibanju kratkoročnih terjatev podjetij do tujine zaenkrat še ni točnih podatkov. Iz postavke »napake in opustitve« bi lahko sklepali, da so se terjatve podjetij povečale za okrog 280 mio USD (ali da se je za toliko zmanjšala njihova zadolženost); od tega z državami nekdanje Jugoslavije za okrog 150 mio USD, kolikor znaša razlika med

slovenskim blagovnim presežkom s temi območji v višini 290 mio USD in evidentiranimi drugimi transakcijami, predvsem v turizmu.

Banka Slovenije je povečala svoje devizne rezerve za 603 mio USD, poslovne banke pa neto operativne rezerve za 119 mio USD. **Skupne devizne rezerve** Slovenije so v letu 1992 porasle za 799 mio USD in so znašale ob koncu leta 1.163 mio USD, kar pomeni vrednost 2,3 meseca uvoza blaga oziroma 2,0 meseca uvoza blaga in storitev.

Zunanji dolg

Ob osamosvojitvi leta 1991 je Slovenija izrazila pripravljenost prevzeti tisti delež državnih dolgov bivše Jugoslavije, ki se nanaša na Republiko Slovenijo ter tisti delež zajamčenih obveznosti, katerih uporabniki so pravne osebe s sedežem v Sloveniji. Prav tako je izrazila pripravljenost prevzeti ustrezen delež dolgov bivše federacije, ki jih ni mogoče porazdeliti.

Ob koncu leta 1992 je znašal slovenski zunanji dolg 1.741 mio USD, od tega dolgoročni dolg 1.659 mio USD (tabela 6). V dolg so vključene tudi obveznosti, ki so bile dejansko že poravnane do NBJ in je slednja prevzela njihovo izpolnitev ob rokih zapadlosti, v skupnem znesku 65 mio USD. Podatki še ne izkazujejo obveznosti do Mednarodnega denarnega sklada, katerega članica je Slovenija postala v januarju 1993. Na podlagi ugotovitve Izvršilnega odbora MDS iz decembra 1992, da je SFR Jugoslavija prenehala obstajati, je bila Slovenija opredeljena kot ena izmed naslednic premoženja in obveznosti nekdanje SFRJ; njena skupna neto pozicija je ob tem izkazovala obveznosti v višini 51,0 mio SDR, od tega iz uporabljenih kreditov 25,5 mio SDR.

Približno polovico dolgoročnega dolga se nanaša na uradne posojilodajalce, tj. na mednarodne organizacije (487 mio USD) in vlade ali njihove agencije (320 mio USD). Delež javnega in javno zajamčenega dolga je znašal 73% skupnega dolgoročnega dolga. V letu 1992 je v okviru postopnega zmanjševanja skupnega dolga razvidno tudi zmanjšanje deleža javnega in javno zajamčenega dolga, ki je predvsem rezultat odkupov dolga na sekundarnem trgu v višini 97 mio USD, pa tudi neto odplačil glavnice posojil mednarodnih organizacij in glavnice restrukturiranih obveznosti v okviru Pariškega kluba; povečala pa se je neto vrednost zasebnega nezajamčenega dolga.

Postopna normalizacija razmer na področju finančnih odnosov s tujino se kaže predvsem v podatkih o na novo odobrenih posojilih v letu 1992. Skupaj so znašala 245 mio USD in so jih skoraj v celoti (237 mio USD), odobrili zasebni posojilodajalci; črpanja tovrstnih posojil so znašala 198 mio USD. Odplačila glavnice dolgoročnih posojil so znašala 255 mio USD, brez upoštevanja predčasnih odkupov dolga, in sicer ob približno enakih deležih odplačil uradnim in zasebnim upnikom. Devizna likvidnost države je omogočala redno poravnavanje obveznosti slovenskih subjektov, razen tistih, katerih pravni status je zaradi neurejenih odnosov z NBJ oziroma z drugimi subjekti z območja nekdanje Jugoslavije ostal nerešen.

Skupni znesek odplačil glavnice in plačil obresti se je v preteklih letih naglo povečal in je v letu 1992 znašal že 388 mio USD (servisiranje dolga), kar pa pomeni še vedno le 4,8% celoletnega izvoza blaga in storitev. Celotni dolg je znašal 22% v primerjavi z izvozom blaga in storitev, višina uradnih deviznih rezerv pa je dosegla 67% dolga. Tudi v prihodnjih letih odplačevanje zunanjega dolga, četudi povečano za ustrezen delež doslej nerazpodeljenega državnega dolga nekdanje Jugoslavije, ne bi smelo bistveno ogroziti likvidnosti Slovenije.

Tabela 6: Stanje zunanjega dolga Slovenije ter kreditni tokovi¹⁾ (stanja ob koncu leta, tokovi med letom) v mio USD

	1990	1991	1992
Stanje celotnega dolga	1.954	1.866	1.741
Dolgoročni dolg	1.813	1.765	1.659
Javni in javno zajamčeni dolg	1.391	1.357	1.203
- Uradni posojilodajalci	909	884	807
- Zasebni posojilodajalci	482	472	396
Zasebni nezajamčeni dolg	422	408	456
Kreditni tokovi (dolgoročni dolg):			
Novo odobrena posojila	292	118	245
- Uradni posojilodajalci	173	45	8
- Zasebni posojilodajalci	119	73	237
Črpanja	314	146	271
Odplačila glavnice	188	196	255
Neto tokovi	126	-50	16
Odplačila obresti	143	148	133
Neto transferji	-17	-198	-117
Servisiranje dolga	331	344	388

Vir: Banka Slovenije.

1) Brez dolga, ki ni porazdeljen in ki skupno znaša 3,1 mlrd USD.

III. DENARNA POLITIKA IN INSTRUMENTI

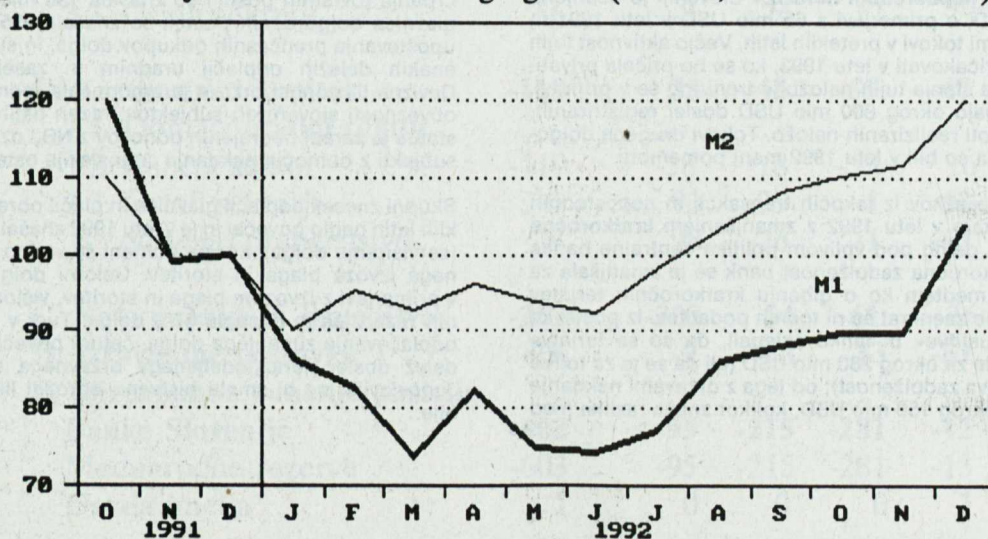
1. NAMENI IN USMERITEV DENARNE POLITIKE

V prvih mesecih po prevzemu denarnih funkcij je Banka Slovenije s potrebnim začetnim krčenjem ponudbe denarja izčrpala presežno likvidnost bank. Po nujnem uvodnem ukrepu, s katerim je Banka Slovenije vključila v obvezno

rezervo vse dotedanje vrste obveznih naložb bank pri centralni banki, je sledilo znižanje stopenj obvezne rezerve, ki ga je spremljala normalizacija strukture primarnega denarja z vzporednim zmanjševanjem reeskontnih kvot. Ta sklop izhodnega denarnega prilagajanja je trajal nekako do februarja 1992.

V danih razmerah si je Banka Slovenije zastavila kot temeljni cilj denarne politike zmanjšanje inflacije, ki je ob denarni

Slika 3: Gibanje realnih denarnih agregatov (indeksi, 31.12.1991 = 100)

Vir: Banka Slovenije.

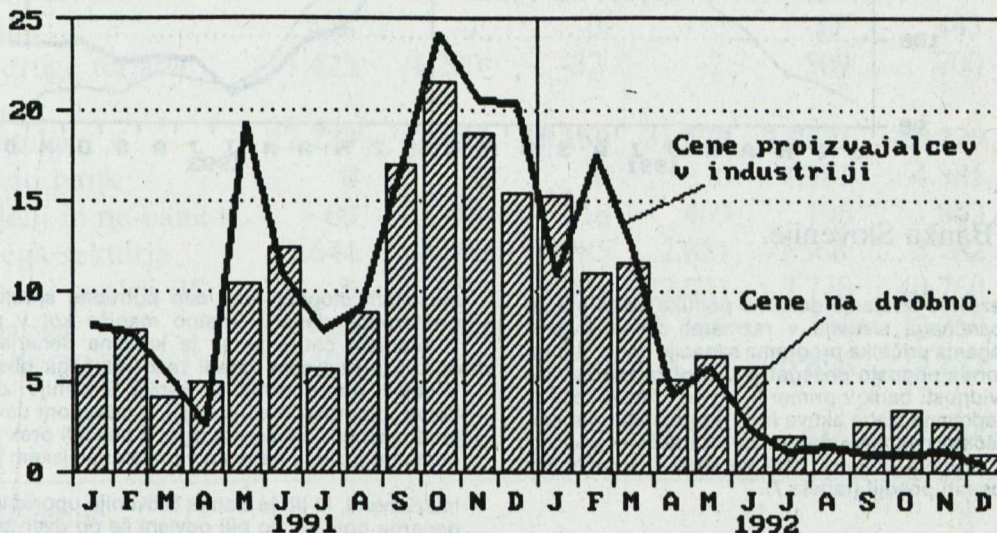
osamosvojitvi naraščala in je že presegla 20% mesečno. Izbor posrednega cilja denarne politike – deviznega tečaja ali količine denarja – je bil v največji meri določen z danimi makro-ekonomskimi okoliščinami.

Ker je povpraševanje po denarju po letu 1990 znatno bolj stabilno od povpraševanja in ponudbe na trgu blaga in še zlasti na trgu deviz, zmanjšanje inflacije pa je temeljni cilj, je bila v vsem 1992. letu denarna politika usmerjena v uravnavanje količine denarja v obtoku. Banka Slovenije je delovala direktno s ciljanjem in uravnavanjem količine primarnega denarja. Mesečni cilji so se določali na podlagi analize povpraševanja po denarju in analize multiplikatorja. Tečaj in druge cilje je Banka Slovenije zasledovala in podprla s posameznimi ukrepi le kolikor je to omogočal tako določeni delovni okvir.

okviru protinflacijskega cilja. V prvem polletju so likvidnost bank zagotavljale pretežno operacije na deviznem trgu; odkup deviz na medbančnem trgu je v vsakem letu znašal 340 mio DEM. V januarju je bila uvedena tudi ponudba blagajniških zapisov v tujem denarju, s katerimi se monetizacija odlaga za 60, 90 ali 120 dni in prek katerih se je do polletja pritisk na devizni trg zmanjšal za 400 mio DEM in v vsem letu za 603 mio DEM. Tudi dostop do likvidnosti »v skrajni sili« je bil možen pretežno s prodajo ali zastavo deviz, kasneje pa je bil pogoj zanj določen obseg nakupov ali določenem nakupni tečaj na deviznem trgu, v drugem delu leta pa so bila na razpolago tudi posebna interventna lombardna posojila.

Učinki opisane politike se kažejo v povečanju mednarodnih rezerv Banke Slovenije v letu 1992 za 603 mio USD oziroma celotnih uradnih deviznih rezerv (ki vključujejo tudi tisti del

Slika 4: Rast cen na drobno in cen proizvajalcev v industriji (mesečne stopnje rasti v %)

Vir: Zavod RS za statistiko.

Zaradi zelo negotovega gospodarskega okolja je morala Banka Slovenije zelo skrbeti tudi časovni horizont vodenja politike, ki v letu 1992 ni presegel enomesečnega eksplicitnega kvantificiranja cilja. Zelo jasno je bila deklarirana namera centralne banke, da bo vztrajala na temeljnem protinflacijskem stališču.

Zaradi postopnega upadanja inflacije je povpraševanje po denarju realno naraščalo (zmanjšala se je obtočna hitrost), čemur se je lahko centralna banka prilagajala brez ogrožanja dosežene stabilizacije cen. Ob koncu leta se je povpraševanje po denarju prvič znatneje povečalo tudi zaradi rasti realnega obsega transakcij (zelo visok porast, izkazan za december v sliki 3, pa odseva tudi redno sezonsko zmanjšanje sredstev v plačilnem prometu ob koncu leta, ki ob koncih drugih mesecev ni tolikšno).

Navkljub nekaterim navedenim omejitvam je bilo protinflacijsko delovanje denarne politike uspešno in se je stopnja rasti cen na drobno znižala z začetnih več kot 20% mesečno na manj kot 2% mesečno ob polletju 1992 (slika 4). Na tej ravni, natančneje na povprečni mesečni stopnji 2,2%, se je rast cen ohranila v vsej drugi polovici leta.

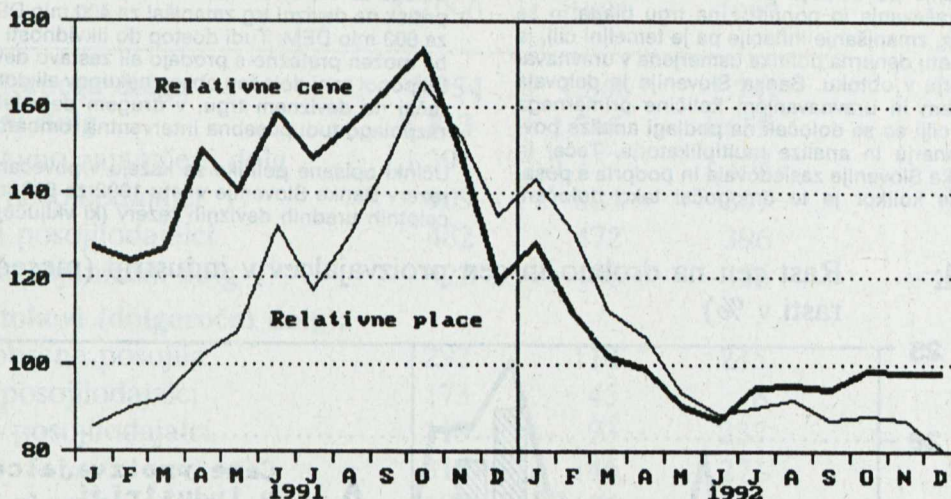
Vse leto so bili med glavnimi problemi Banke Slovenije visoki presežki v tekočem delu plačilne bilance in zaradi tega velika ponudba deviz. Skladno s temeljno usmeritvijo denarne politike Banka Slovenije ni zagotavljala avtomatične monetizacije. Vendar je intenzivno izrabljala prostor, ki so ga dopuščali

deviznega portfelja bank, ki je pod nadzorom centralne banke) za 798 mio USD. Intervencije so bile najmočnejše v prvem polletju, pravzaprav do meseca avgusta, ko jih je še dopuščalo znatno zmanjševanje tekočih mesečnih inflacijskih stopenj in zato tudi temu primerna precejšnja rast realnega povpraševanja po denarju. Kljub temu se je zunanja vrednost tolarja realno zelo povečala prav v tem času, za 29% od decembra 1991 do junija 1992 (slika 5), kar opozarja na intenzivnost pritiskov iz plačilne bilance. Poleg presežka iz tekočih transakcij so v prvem trimesečju ponudbe deviz dopolnjevale še prodaje prebivalstva, povezane s stanovanjskim zakonom. Ne smemo pa spregledati, da so vse primerjave v letu 1992 izhajale iz izjemno nizkih vrednosti domače valute v letu 1991, ki so bile posledica obratnega zunanjega neravnovesja (primanjkljaja), prenesenega iz leta 1990, ter faktorjev politične nestabilnosti in zadrževanja izvoznih zaslužkov v tujini.

V drugem polletju so se razmerje na deviznem trgu spremenile, vendar se je hkrati tudi prostor za delovanje centralne banke precej skrčil. V tem obdobju je Banka Slovenije povečala svoj manevrski prostor s sterilizacijo, ki so jo zagotavljale prodaje novih dvodelnih blagajniških zapisov, in z multiplicitnim učinkovanjem na tečaj z nekaterimi instrumenti. V tretjem in četrtem četrtletju je dodatno povpraševanje po devizah zopet financiralo prebivalstvo. Sicer pa se je v tem obdobju problem bistveno prenesel na področje domačih stroškovnih pritiskov. Realni efektivni tečaj, deflacioniran z relativnimi plačami (slika 5), kaže na veliko apreciacijo, saj je v drugem polletju rast povprečnih plač za 31,1% presegla rast cen proizvajalcev.

Slika 5:

Realni efektivni devizni tečaj; povprečni mesečni tržni tečaji, deflacionirani (a) z relativnimi cenami industrijskih proizvajalcev in (b) z relativnimi plačami v industriji (indeksi, 1992 = 100)

Vir: Banka Slovenije.

Dodatno je oteževalo izvajanje denarne politike slabo stanje slovenskega bančnega sistema v razmerah zmanjševanja inflacije in odlaganja pričetka programa sanacije bank. Banka Slovenije je morala pogosto posegati z ukrepi za zagotavljanje dnevne likvidnosti bank v primerih, ko so njihove težave izhajale iz podedovane slabe aktive in iz neurejenih odnosov v zvezi z zapuščino nekdanje federacije. Naraščajoči obseg tega pritiska v drugem polletju 1992 se kaže v povečanem deležu likvidnostnih posojil (tabela 7).

2. DENARNA POLITIKA

Banka Slovenije je v letu 1992 uravnavala primarni denar z instrumenti, predvidenimi za uravnavanje količine denarja v obtoku, z instrumenti, predvidenimi za zagotavljanje splošne likvidnosti bank in hranilnic, in z ukrepi s področja splošne likvidnosti bank v plačevanju v tujino.

Izbor instrumentov denarne politike je bil predvsem odvisen od potreb po količini denarja. Za leto 1992 so značilna tri podobdobja, v katerih so bile te potrebe različne, tako kvalitativno kakor tudi kvantitativno.

V prvem obdobju, ki se je začelo z denarno osamosvojitvijo v oktobru 1991 in je trajalo do konca februarja 1992, je bilo treba stopnje rasti količine denarja v obtoku zniževati. Za zagotavljanje ustrezne količine primarnega denarja, s tem pa ustrezne likvidnosti bank, je Banka Slovenije predvsem zmanjšala in v aprilu tudi odpravila reeskontno kvoto in prilagodila stopnje obvezne rezerve. Občasne primanjkljaje likvidnostnih rezerv bank je pokrivala z začasnimi odkupi državnih vrednostnih papirjev.

V drugem obdobju, od marca do konca prvega polletja, je Banka Slovenije postopno prilagajala količino denarja v obtoku zniževanju mesečnih stopenj rasti cen, ko se je obtočna hitrost denarja zmanjševala. Banka Slovenije je potrebno likvidnost bank zagotavljala z odkupom deviz in blagajniških zapisov v tujem denarju ter z začasnimi odkupi državnih vrednostnih papirjev in blagajniških zapisov v tujem denarju.

V tretjem obdobju, to je v drugem polletju, se je denarna politika stabilizirala, saj so bile zaradi razmeroma nizkih

mesečnih stopenj rasti cen potrebne spremembe količine primarnega denarja znatno manjše kot v prvem polletju. V zadnjem četrtletju se je količina denarja povečala bolj opazno, predvsem zaradi rasti realnega obsega transakcij. V celem tem obdobju je Banka Slovenije izdajala primarni denar z lombardnimi posojili, z odkupom deviz, s posegi na medbančnem denarnem trgu, s posojili prek noči in z likvidnostnimi posojili bankam v predsanacijskem postopku.

Instrumenti, ki jih je Banka Slovenije uporabljala pri vodenju denarne politike, so bili odvisni še od dveh pomembnih faktorjev. Po eni strani je morala Banka Slovenije v skladu s svojimi pristojnostmi zagotavljati likvidnost tistim bankam, ki bi sicer morale v sanacijo, če bi bile pravne podlage sprejete pravočasno. Banka Slovenije je zagotavljala dnevno likvidnost z odobranjem posebnih likvidnostnih posojil (z zagotovljenim 100-odstotnim jamstvom v blagajniških zapisih Banke Slovenije, v državnih vrednostnih papirjih in v deviznih imetjih v tujini) tistim bankam, v katerih je bil uveden predsanacijski postopek. Tem bankam je Banka Slovenije ob odobritvi likvidnostnega posojila postavila vrsto pogojev (obseg novih posojil, vrste komitentov ipd.), ki so omejili njihovo samostojnost. Po drugi strani je Banka Slovenije posegala na medbančni denarni trg z likvidnostnimi posojili, s čimer je vplivala tudi na ustrezno oblikovanje medbančne obrestne mere.

V celem 1992. letu je bila na deviznem trgu velika ponudba deviz zaradi presežkov v tekočem delu plačilne bilance. Banka Slovenije teh deviz ni avtomatično odkupovala, ker bi se količina primarnega denarja preveč povečala. Izravnavanje ponudbe in povpraševanja po devizah je prepustila deviznemu tečaju, preveliko apreciacijo tolarja pa je zavirala tako, da je prodajala blagajniške zapise v tujem denarju in posegala na odprtem trgu z lombardnimi posojili in odkupi deviz, pri tem pa te posege pogojevala s količino deviz, ki so jo morale banke odkupiti od podjetij, in z deviznim tečajem, po katerem so te devize odkupovale. Dodatni prostor za takšne posege si je Banka Slovenije zagotavljala s prodajo blagajniških zapisov, s čimer je jemala denar iz obtoka.

Zakonodaja na področju deviznega poslovanja – to sta Zakon o deviznem poslovanju in Zakon o kreditnih poslih s tujino – se v letu 1992 ni spremenila, spremenjeni pa so bili nekateri izvedbeni predpisi, ki so v pristojnosti Banke Slovenije.

Tabela 7: Tokovi izdajanja in jemanja iz obtoka denarja z računov bank v mio SIT

	Stanje 31.12.1991	Spremembe po četrtletjih				Stanje 31.12.1992
		I	II	III	IV	
Izdajanje	18.970	8.426	18.128	34.084	16.306	95.914
Neto tuja aktiva	6.499	10.881	15.288	25.147	12.954	70.769
Terjatve do rep. proračuna	8.650	0	158	0	42	8.850
Posojila in depoziti pri bankah	3.821	-2.455	2.682	8.937	3.310	16.295
- Reeskontne kvote	934	-249	-685	0	0	0
- Lombardna posojila	0	0	702	999	1.549	152
- V.papirji s ponovnim odkupom	1.005	-1.005	2.697	-2.042	-655	0
- Likvidnostna posojila	0	0	0	9.980	5.020	15.000
- Druga posojila	458	-1	-0	3	-17	443
- Depoziti in druge terjatve	1.425	-1.200	-32	-2	509	700
Jemanje iz obtoka	12.289	8.499	18.150	31.770	17.522	88.229
Devizni depoziti bank	0	0	0	0	4.381	4.381
Depoziti podjetij in ne-bank	60	-18	216	409	196	862
Depoziti javnega sektorja	1.644	1.870	985	2.851	-1.568	5.782
Izdani vrednostni papirji BS	0	1.991	9.001	22.021	7.748	40.760
Neto ostala pasiva	1.408	4.308	3.539	3.136	-131	12.260
GOTOVINA V OBTOKU	9.176	348	4.410	3.353	6.896	24.183
Rezerve bank	6.682	-73	-22	2.314	-1.216	7.685

Vir: Banka Slovenije.

Neovirano plačevanje v tujino in prost dostop na devizni trg za potrebe tekočih transakcij se ohranjata kot osnovni načeli režima. Izvoznikom sta dovoljena za prost izbor kupca (in cene) pred obvezno prodajo deviz dva dneva, vendar potekajo prodaje in nakupi večinoma prek bank. Prodaja tuje gotovine domačim fizičnim osebam je bila vezana na obseg odkupa prvotno v enem tednu, po februarju pa v enem mesecu. Od aprila 1992 morajo banke v svojih ekspoziturah zagotoviti stalno prodajo tuje gotovine, s čimer je omogočen pretok deviz z bančnega deviznega trga, posledica tega pa je bila, da sta se oba tečaja (tečaj deviz na deviznem trgu in tečaj tuje gotovine pri menjalniškem poslovanju) zblížala in povezala.

Za zagotavljanje devizne likvidnosti morajo imeti pooblašene banke na računih v tujini minimalni znesek deviz. Ta znesek je bil v prvih treh mesecih odvisen od obsega plačilnega prometa posamezne banke s tujino, od aprila 1992 pa še od obsega novih deviznih hranilnih vlog domačih fizičnih oseb. Banka Slovenije je od maja pričela spremljati tudi neto devizno pozicijo bank, tj. razliko med določenimi deviznimi imetji banke in njeno kratkoročno zadolžitvijo.

Od julija dalje so dovoljene termenske devizne transakcije, ki pa jih banke, verjetno zaradi predvidevanja visokih tečajnih nivojev, skoraj ne opravljajo.

V juliju je Banka Slovenije omejila finančno zadolževanje v tujini s konverzijo v tolarje, v juliju pa še povečevanje kratkoročne zadolžitve v tujini. Banka Slovenije je kasneje, v oktobru, spremenila predpis tako, da je sprostila omejitve za tista posojila, ki se le deloma konvertirajo v tolarje in porabijo na domačem trgu. V drugi polovici leta se je kratkoročno zadolževanje bank močno zmanjšalo.

Posojila v tujem denarju domačim podjetjem za plačilo uvoza blaga in storitev so lahko prvotno odobraval le tiste domače

banke, ki niso imele neporavnanih obveznosti iz deviznega varčevanja občanov, od aprila naprej pa tudi banke, ki so zagotavljale na računih v tujini vsaj 110% zneska deviz, predpisanega s sklepom o najmanjšem znesku deviz. Navedena posojila se odplačujejo tudi v tolarjih. Od novembra so lahko banke odobraval posojila v tujem denarju tudi za obdobje, daljše od enega leta.

Omejitve na področju kreditnih odnosov s tujino so se v letu 1992 zmanjševale. Ob koncu leta 1992 je bil v Sloveniji že v veljavi režim popolne konvertibilnosti za tekoče transakcije.

3. INSTRUMENTI DENARNE POLITIKE

Obvezna rezerva

Politika obvezne rezerve se je v letu 1992 glede na prejšnje leto znatno spremenila.

Osnova za obračun obvezne rezerve so vse tolarске vloge pri bankah, pri čemer so stopnje različne glede na dospelost. Do aprila so stopnje znašale 7% za vpogledne vloge in za vloge, vezane do tri mesece, in 5% za vloge, vezane nad 90 dni. Od aprila do konca leta pa so veljale nove stopnje, in sicer: 12,5% za vloge na vpogled in za vloge, vezane do 30 dni, 3% za vloge, vezane od 31 dni do eno leto, in 0,5% za vloge, vezane nad eno leto.

Predpisano obvezno rezervo so banke redno izpolnjevale, razen občasno bank v predsanacijskem postopku. Če izvzamemo slednje so banke oblikovale, zlasti v prvem polletju, višje rezerve, kot je bilo predpisano, v drugem polletju, ko je centralna banka pričela posegati na večernem denarnem trgu, pa so se presežki zmanjšali.

Devizni minimum

Znesek deviznega minimuma se je do začetka aprila določal glede na obseg plačilnega prometa s tujino. V aprilu se je poleg plačilnega prometa s tujino (35% povprečnega mesečnega priliva in odliva v zadnjih treh mesecih) pričel upoštevati še obseg novega deviznega varčevanja (30% novih deviznih vlog). Novo devizno varčevanje pomeni nove devizne vloge in del starih deviznih vlog, s katerimi domače fizične osebe prosto razpolagajo.

Do junija se je odstotek predpisanega deviznega minimuma na podlagi novih deviznih vlog povečal od 30% na 90%, zaradi zagotavljanja varnosti in vračanja zaupanja varčevalcev. Od septembra naprej so nove devizne vloge upoštevane glede na rok in sicer vloge na vpogled 90%, vloge, vezane do tri mesece 75%, vloge, vezane do enega leta 35% in vloge, vezane za več kot eno leto 5%.

S spremembo metodologije v juniju so morale banke poleg deviznega minimuma zagotavljati tudi neto devizno pozicijo, ki pomeni razliko med deviznimi dobroimetji banke in njeno kratkoročno zadolžitvijo v tujini. Neto devizna pozicija je znašala sprva najmanj 60% predpisanega deviznega minimuma, od avgusta naprej pa 75%.

V letu 1992 so banke izpolnjevale predpisani devizni minimum z devizami na tekočih računih in računih kratkoročno vezanih sredstev v tujini, s tujo gotovino in čeki v blagajnah in na poti, z medbančnimi deviznimi terjatvami ter od maja naprej tudi s terjatvami do Banke Slovenije v devizah za vpisane in vplačane blagajniške zapise v tujem denarju.

Blagajniški zapisi Banke Slovenije

V letu 1992 je Banka Slovenije izdala blagajniške zapise Banke Slovenije v tujem denarju, dvodelne prenosljive blagajniške zapise Banke Slovenije in blagajniške zapise Banke Slovenije v tolarjih.

Z blagajniškimi zapisi v tujem denarju Banka Slovenije uravnava ponudbo deviz na deviznem trgu, saj prek prodajnih zapisov absorbira devize z deviznega trga in vpliva na tečaj. Za banke pomenijo blagajniški zapisi vrednostni papir, ki se lahko prodajo oziroma zastavijo Banki Slovenije, ko le ta posega na odprtem trgu.

Dvodelni blagajniški zapis je kratkoročni vrednostni papir, se glasi na prinosnika. Vpisujejo ga lahko banke, prek njih tudi podjetja in občani. Blagajniški zapis sestavljata dva dela, ki se ob vpisu vplačata skupaj v tolarjih. Prvi del se ob dospelosti izplača v tolarjih, ki se revalorizirajo z rastjo cen, drugi del pa se izplača v tuji valuti.

Z dvodelnimi blagajniškimi zapisi Banka Slovenije širi prostost za posege na odprtem trgu. Ker lahko te vrednostne papirje kupujejo tudi podjetja in občani, je s tem Banka Slovenije nebančnim transaktorjem razširila možnost vlaganj. Prodaja dvodelnih blagajniških zapisov je v obdobju od julija do konca leta Banki Slovenije omogočala izdajanje mesečno 1 do 1,5 milijarde tolarjev primarnega denarja.

S ponudbo blagajniških zapisov v tolarjih je Banka Slovenije v prvem polletju občasno, v drugem pa stalno omogočala bankam vlaganje presežne likvidnosti v svoje obrestovane vrednostne papirje.

Ob koncu leta so banke vpisale dvo in dvanajstdnevne tolariske blagajniške zapise v znesku 565 milijonov hranilnice pa sedem in štirinajstdnevne zapise v znesku 360 milijonov tolarjev.

Likvidnostna posojila

Banka Slovenije skrbi za splošno likvidnost bank in hranilnic. Po odpravi reeskontnih kvot, ki jih je uporabljala še v prvem četrtletju 1992, izvaja to nalogo med drugimi z dajanjem likvidnostnih posojil bankam za zagotavljanje njihove dnevne likvidnosti, in sicer na podlagi svojih blagajniških zapisov in državnih obveznic prve in druge emisije. Likvidnostna posojila

Tabela 8: Povprečna mesečna obvezna rezerva v letu 1992

MESEC	OBVEZNA REZERVA							IZLOČENA OR	
	vpogledne vloge in vloge, vezane do 90 dni		vloge, vezane za 91 dni in več		vloge, vezane nad 1 leto		SKUPAJ	mio SIT	v %
	mio SIT	delež (%)	mio SIT	delež (%)	mio SIT	delež (%)			
Jan.	3.987	81,9	582	12,0	300	6,2	4.870	5.125	105,2
	vpogledne vloge in vloge, vezane do 30 dni		vloge, vezane od 31 dni do 1 leto						
Apr.	6.252	85,3	1.040	14,2	38	0,5	7.330	6.587	89,9
Jul.	8.123	84,4	1.452	15,1	48	0,5	9.622	10.006	104,0
Okt.	10.514	85,7	1.711	13,9	50	0,4	12.275	10.418	84,9
Dec.	11.165	84,9	1.942	14,8	51	0,4	13.158	11.031	83,8
Banke	10.693	84,9	1.852	14,7	49	0,4	12.594	10.386	82,5
Hran.	62	63,0	37	36,9	0	0,1	99	113	113,9
HKS	409	88,0	54	11,5	2	0,5	465	533	114,5

Vir: Banka Slovenije.

la za premoščanje občasnih likvidnostnih težav so v letu 1992 dobivale banke v predstanacijskem postopku za izpolnjevanje svojih rednih obveznosti. S politiko odobravanja posebnih likvidnostnih posojil je Banka Slovenije začela v marcu in nadaljevala vse leto. Posebna likvidnostna posojila so odobrena z vračilnim rokom okoli petnajst dni, izjemoma do enega meseca, obrestna mera pa se prilagaja splošnemu gibanju obrestnih mer na denarnem trgu.

le v višini 5% oziroma 2,5% zastavljenih blagajniških zapisov. Od oktobra dalje so morale banke v času črpanja interventnega lombardnega posojila odkupovati vse devize od podjetij najmanj po tečaju, ki ga je s ponudbo sporočila Banka Slovenije; ta se je ravnal po tečaju, doseženem na zadnji licitaciji rednega lombarda. Vseh odobrenih interventnih lombardnih posojil je bilo v letu 1992 za 6,2 milijarde tolarjev, od tega 2,2 milijarde v novembru.

Tabela 9: Obseg poslovanja z blagajniškimi zapisi v tujem denarju

	Znesek v mio DEM	%
Skupaj vpisano	1.593,5	100,0
manj: diskont	27,6	1,7
Neto vplačano	1.565,9	98,3
Dospelo do 31.12.	991,2	100,0
od tega:		
Predčasni odkup BS	59,1	6,0
Izplačano	125,3	12,6
Ponovno vpisano	806,1	81,3
Dospelo - neizplačano	0,8	-
Stanje 31.12.	602,3	-

Vir: Banka Slovenije

Pri dnevnem uravnavanju likvidnosti bank v letu 1992 je bilo zlasti v nekaterih dnevih v mesecu videti velik pretok sredstev med bankami, še posebej ob dnevih, ko se plačujejo davki in prispevki in zbirajo sredstva za večja izplačila. Ti pretoki povzročajo občasno večja nihanja v likvidnosti bank. Zaradi tega se je Banka Slovenije v juliju odločila, da se bo začela vključevati v večerni medbančni trg z likvidnostnimi posojili brez noč. Banka Slovenije daje posojila čez noč samo bankam, ki so neto dolžniki v medbančnem kreditiranju. Banke smejo prejeta sredstva uporabiti le za zagotavljanje svoje likvidnosti in ne za dajanje posojil drugim bankam ali hranilnicam. Povprečna realna medbančna obrestna mera se je po vključitvi Banke Slovenije v večerno uravnavanje likvidnosti bank zmanjšala od 30% najprej na 19% v avgustu in do konca leta na 15%.

Lombardna posojila

Lombardna posojila je Banka Slovenije uvedla konec junija na podlagi blagajniških zapisov Banke Slovenije v tujem denarju. Banke lahko izbirajo med tremi ponudbami: (i) kombinirano ponudbo »repo« posla in lombardnega posojila, (ii) lombardnim posojilom, pridobljenim z licitacijo, in (iii) stalno možnostjo najetja lombardnega posojila.

Povezava »repo« posla in lombardnega posojila je bila v rabi od julija do oktobra. Banke, ki so bile izbrane na licitaciji, so začasno prodale obveznice ali blagajniške zapise za določeno obdobje, praviloma za deset dni. V tem obdobju so morale kupovati devize od podjetij najmanj po tečaju, doseženem na licitaciji, po preteku tega obdobja pa so odkupile vrednostne papirje in prejele lombardno posojilo, ki je znašalo med 35% in 50% zastavljenih blagajniških zapisov.

Interventna lombardna posojila so za banke pomenila likvidnostno okno, saj so jih lahko najele kadarkoli za pet dni, vendar

Odkup z obveznostjo ponovnega odkupa

V prvem polletju 1992 je bil pomemben tok izdajanja primarnega denarja začasni odkup državnih obveznic prve emisije.

Bankam je bilo posredovanih 34 ponudb za časni (od 5 do 14 dni) nakup obveznic. Že pri odkupu je bila določena cena za ponovni odkup, ki je bila sestavljena iz realne obrestne mere in odstotka rasti drobnoprodajnih cen. Odkup obveznic je potekal z licitacijo, banke pa so licitirale ceno za ponovni odkup.

Posredovanje na deviznem trgu

Pomemben tok povečevanja količine primarnega denarja je v letu 1992 potekal z deviznimi transakcijami: z odkupom in prodajo deviz prek bank in proračunskih uporabnikov, s predčasnim odkupom lastnih blagajniških zapisov v tujem denarju na sekundarnem trgu, odkupom tuje gotovine, z odkupom deviz zaradi pobotov obveznosti in terjatev za pravne osebe.

V prvi polovici leta so banke ponujale tečaj, po katerem so bile pripravljene prodati devize centralni banki, pri čemer je bil izhodiščno določen navišji tečaj, banke pa so ga licitirale navzdol. V tem obdobju je Banka Slovenije tudi določila najnižji interventni tečaj, po katerem je odkupovala vse ponujene količine deviz od bank; to pa je veljalo le do začetka junija.

V drugem polletju se je način licitiranja za odkup deviz spremenil. Banke so občasno ponujale tečaj, po katerem so bile pripravljene odkupovati določene vsote deviz od podjetij, ali pa so ponudile odstotek, s katerim so se obvezale odkupiti določeno količino deviz od podjetij po znanem tečaju. Obe možnosti je Banka Slovenije uporabljala izmenoma, odvisno od cilja, ki ga je imela v posameznem obdobju, saj je s tem vplivala na višino deviznega tečaja in na obseg odkupa deviz.

S posrednim in neposrednim nadzorom nad bankami in hranilnicami Banke Slovenije preverja izvajanje ukrepov, ki jih je sprejel Svet Banke za vodenje denarne politike.

Z neprekinjenim posrednim nadzorom prek poročil in dokumentov, ki jih Banki Slovenije pošiljajo banke in hranilnice, se vodi natančna evidenca o nepravilnostih, nerednostih pa tudi o kršenju pravil, ki so določena za vsak instrument denarne politike. Nepravilnosti, ugotovljene pri posrednem nadzoru uporabe instrumentov, se dodatno preverjajo tudi neposredno v bankah. Pogosto so te nepravilnosti prvi znak, da je potrebno podrobnejše preverjanje poslovanja banke ali hranilnice.

Banka Slovenije izvaja bonitetno kontrolo poslovanja bank in hranilnic. V prvem letu njenega delovanja v vlogi samostojne centralne banke so bile tovrstne naloge v veliki meri opredeljene z določili zakona o bankah in hranilnicah, v tem okviru pa posebej z določili, ki urejajo področja, navedena v nadaljevanju.

Prilagoditev poslovanja in organizacije bank in drugih že poslujočih finančnih organizacij

Skladno z zakonom o bankah in hranilnicah so morale banke in hranilnice in druge finančne organizacije uskladiti svojo orga

Tabela 10: Izdajanje primarnega denarja z deviznimi transakcijami

	mio DEM	mio SIT
Skupaj odkup	438,9	23.831,3
od tega:		
od bank	362,9	19.802,7
na borzi	58,4	3.096,5
od proračuna	3,1	183,6
poboti	7,2	357,4
gotovina	8,0	391,0
Prodaja	186,2	11.088,4

Vir: Banka Slovenije.

V letu 1992 je bilo na podlagi ugotovitev v posrednem internem nadzoru bank sestavljenih 10 zapisnikov o nepravilnostih, od teh največ zaradi neizpolnjenih predpisov o obvezni rezervi. V treh primerih je bilo opravljeno tudi neposredno preverjanje v banki. Zaradi nepravilnosti, ugotovljenih v bankah, je bilo izdanih 10 odločb za uskladitev poslovanja s predpisi in izrečeni so bili ukrepi iz 53. člena zakona o banki Slovenije. V vseh primerih je bila začasno omejena rast naložb, preprečena sta bila najemanje lombardnih posojil in nakup vrednostnih papirjev, ter dan predlog organom upravljanja za suspenz vodilnega delavca, odgovornega za nastalo nepravilnost. Banka za določen čas tudi ni smela sodelovati pri nadaljnjih posegih Banke Slovenije na odprtem trgu.

Z uveljavitvijo zakonskega določila, da morajo imeti obvezne rezerve od 1. julija tudi hranilnice, vključno s hranilno-kreditnimi službami pri kmetijskih in obrtnih združenjih, se je zelo povečalo število opravljenih kontrol in ugotovljenih nepravilnosti v zvezi z obvezno rezervo, kar je tudi posledica neizkušenosti in slabe tehnične opremljenosti hranilnic.

Skupaj je bilo za banke in hranilnice zapisniško ugotovljenih 44 nepravilnosti pri izvajanju ukrepov denarne politike in izdanih 21 odločb z izrečenimi sankcijami ter vložena ovadba za gospodarski prestopak.

Prenos proračunskih sredstev na Banko Slovenije

Po zakonu o Banki Slovenije se sredstva proračuna Republike Slovenije vodijo pri Banki Slovenije. Svet Banke Slovenije je v februarju opredelil način prenosa denarja ziro računa proračuna Republike Slovenije na Banko Slovenije tako, da je s sklepom določil postopno vključevanje do konca maja.

niziranost, poslovanje in akte do 30. junija 1992. Prilagoditev poslovanja nekaterih bank do 30. junija ni bila možna, ker je bil ta datum določen ob predpostavki, da se bo proces sanacije bank pričel že pred tem rokom. Ker brez izvršene sanacije bank ni bila možna prilagoditev njihovega poslovanja nekaterim zakonskim določilom, bo poslovanje teh bank dejansko prilagojeno po opravljeni sanaciji v letu 1993.

Hranilnice so do 1991. leta lahko poslovale brez dovoljenja centralne banke, zato je prilagoditev poslovanja zakona o bankah in hranilnicah pomenila pridobitev dovoljenja Banke Slovenije. Nerazrešen ostaja problem poslovanja hranilno-kreditnih služb, saj so te ustanovljene po posebnem zakonu, ki je še vedno v veljavi, njihova statusna ureditev pa v določeni meri onemogoča uporabo določil zakona o bankah in hranilnicah pri uravnavanju njihovega poslovanja.

Z dnem 30. 6. 1992 so prenehale poslovati tudi vse poslovne enote bank iz drugih republik bivše Jugoslavije, saj se nobena od njih ni prilagodila zakonu o bankah in hranilnicah.

V maju je Banka Slovenije sprejela dodatne omejitve za hranilnice in hranilno-kreditne službe, ki so se želele preoblikovati v hranilnice. Te dodatne omejitve se nanašajo predvsem na način opravljanja poslov (le v svojem imenu in za svoj račun), na prostor delovanja, na vrsto komitentov pa tudi na vrsto poslov. V letu 1992 je bilo izdanih 13 dovoljenj za poslovanje hranilnic. Ena poslujoča hranilnica dovoljenja ni dobila, ker ni izpolnjevala predpisanih pogojev za poslovanje. Ocenjeno je bilo tudi, da njena sanacija ekonomsko ni upravičena, zato je bila sprejeta odločitev o uvedbi stečajnega postopka.

Ustanavljanje novih bank in hranilnic ter večanje njihovega jamstvenega (jamstvenega) kapitala

Bankon o bankah in hranilnicah je glede ustanavljanja novih bank in hranilnic zelo liberalen, ob tem pa je morala Banka Slovenije v letu 1992 politiko izdaja dovoljenj za ustanovitev bank povezati tudi s cilji sanacije bančnega sistema Slovenije. Izdana so bila štiri dovoljenja za opravljanje vseh vrst bančnih poslov, vendar le za območje Republike Slovenije, v postopku pa je ostalo še precej neresenih vlog.

Prva dovoljenja za poslovanje bank je odvisna od obsega jamstvenega kapitala, ki ga morajo ustanovitelji zagotoviti ob ustanovitvi. Neomejeno dovoljenje lahko banka pridobi le, če ustanovitelji zagotovijo najmanj desetkratni znesek minimalnega ustanovitvenega kapitala, ki je konec leta znašal 350 milijonov SIT. Izpolnjeni pa morajo biti še nekateri drugi pogoji. Kadar gre za ustanovitev banke, ki je specializirana za opravljanje določenih bančnih poslov, lahko Banka Slovenije izda dovoljenje tudi na podlagi drugačnih meril.

V avgustu se je Banka Slovenije odločila, da bo o vlogah izdala enkrat na leto, in sicer v oktobru tekočega leta za vse vloge, ki prispejo do maja.

vanje novih hranilnic upravičeno šele po spremembi določil zakona o bankah in hranilnicah, in to predvsem z bistvenim povečanjem zahtevanega minimalnega kapitala za ustanovitev hranilnice.

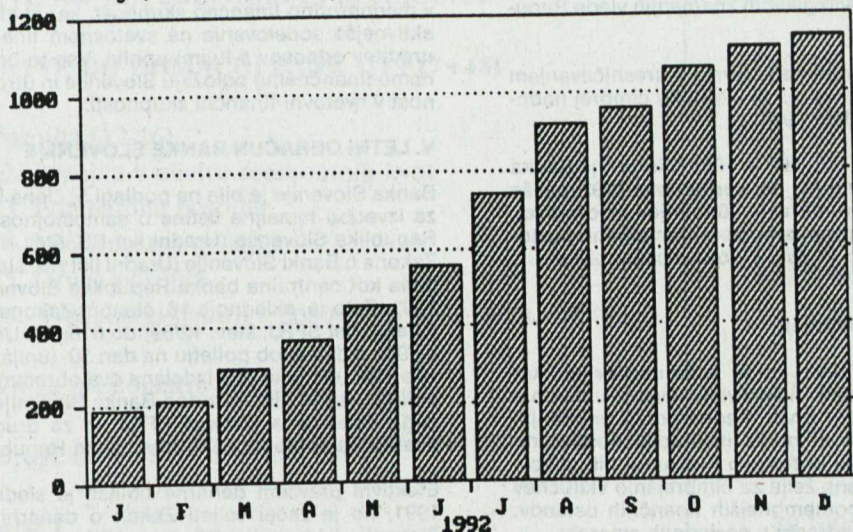
Kontrola poslovanja bank in hranilnic

Kontrolo poslovanja bank in hranilnic izvaja Banka Slovenije:

- s pregledom poročil in druge dokumentacije, ki jo dobi od banke oz. hranilnice, ter s pregledom podatkov in druge dokumentacije, s katero razpolaga,
- s pridobivanjem odgovorov na pisno zastavljena vprašanja banki oz. hranilnici in
- z neposrednim vpogledom v poslovne knjige in drugo dokumentacijo v banki oz. hranilnici.

V letu 1992 je Banka Slovenije spremljala poslovanje bank predvsem na podlagi predpisov za izračun jamstvenega kapitala bank, ugotavljanja kapitalske ustreznosti ter merjenja tveganosti naložb in ugotavljanja potencialnih izgub. Sedanje rešitve niso popolnoma primerljive z rešitvami v razvitejših državah, zato pripravlja Banka Slovenije predlog za spremembo obstoječih predpisov.

Slika 6: Mednarodne denarne rezerve Banke Slovenije (povprečna mesečna stanja, v mio DEM)

Vir: Banka Slovenije.

Banka Slovenije izdaja dovoljenja tudi za ustanovitev predstavništev tujih bank, za povečanje jamstvenega kapitala bank in za razširitev predmeta poslovanja. V letu 1992 je Banka Slovenije izdala dve dovoljenji za dokapitalizacijo že poslujočih bank s strani tujih oseb. Izdala je tudi dve dovoljenji za razširitev predmeta poslovanja, ena vloga pa je bila zavrnjena.

Pri obravnavanju vlog za ustanavljanje novih hranilnic se je pokazalo, da velika večina hranilnic načrtuje ustanovitveni kapital, ki ne zagotavlja varnega in rentabilnega poslovanja. Zato je Banka Slovenije konec junija sprejela moratorij za izdajanje dovoljenj novim hranilnicam, in sicer do ustrezne spremembe zakonodaje. Do maja je bilo izdano dovoljenje za poslovanje eni novi hranilnici, dvema pa je moralo biti odklonjeno zaradi neizpolnjevanja zakonskih pogojev.

Ugotovitve Banke Slovenije, ki jih je pridobila z nadzorom nad hranilnicami konec leta 1992, potrjujejo pravilnost odločitve o moratoriju za izdajanje dovoljenj za poslovanje na novo ustanovljenih hranilnic. Splošna značilnost hranilnic je namreč njihova znatna podkapitaliziranost glede na obseg poslov, ki ga opravljajo. Zato bo izdajanje dovoljenj za poslo-

Zaradi sprememb kontnega plana za banke in hranilnice, ki so začele veljati 1. januarja 1992, je bilo potrebno povsem na novo zgraditi informacijski sistem poslovanja finančnih organizacij. Informacijski sistem sestavlja baza podatkov iz bilanc stanja in uspeha, dograjuje pa ga vrsta podsistemov, ki omogočajo lažje analiziranje ekonomsko-finančnega položaja bank in hranilnic.

2. UPRAVLJANJE MEDNARODNIH DENARNIH REZERV

Mednarodne denarne rezerve Republike Slovenije so seštevček mednarodnih denarnih rezerv Banke Slovenije in operativnih deviznih rezerv bank. Banka Slovenije ima vpliv na devizne rezerve bank s tem, da določa obvezni minimalni znesek njihovih likvidnih deviznih imetij. Mednarodne denarne rezerve, ki jih neposredno upravlja Banka Slovenije, pa so razdeljene na dva dela:

- neto mednarodne denarne rezerve, za katere Banka Slovenije nima v pasivi nobenih obveznosti, in
- mednarodne denarne rezerve, ki so protipostavka obveznostim Banke Slovenije, ki izhajajo iz izdanih vrednostnih papirjev Banke Slovenije v tujem denarju.

Povprečna vrednost deviznih naložb Banke Slovenije v januarju 1992 je bila 188,2 mio DEM in je do decembra porasla na 1.143,3 mio DEM.

Devizne rezerve je Banka Slovenije v letu 1992 nalagala po kriterijih, ki jih je sprejel Svet Banke Slovenije in katerih osnova so bonitetne ocene International Banking and Credit Analysis. V tem procesu je banka vzpostavila poslovne odnose z mnogimi prvovrstnimi svetovnimi bankami, predvsem v Evropi.

Med deviznimi obveznostmi Banke Slovenije zavzemajo največji delež blagajniški zapisi Banke Slovenije, ki jih je začela banka izdajati v začetku leta 1992. Vrednost izdanih blagajniških zapisov se je povečala predvsem v drugi polovici leta. Vzrok so bila predvsem lombardna posojila centralne banke na podlagi zastave blagajniških zapisov Banke Slovenije, tako da je pod vplivom teh operacij vrednost blagajniških zapisov porasla od 3,5 mio DEM ob koncu januarja na 603,5 mio DEM ob koncu novembra.

3. IZDAJANJE BANKOVCEV

Banka Slovenije je po zakonu pooblaščenca za izdajanje bankovcev, za določanje njihovih glavnih znamenj ter za dajanje bankovcev v obtok in njihovo jemanje iz obtoka. Poleg tega Banka Slovenije odloča tudi o dajanju kovancev v obtok in o njihovem umiku iz obtoka, medtem ko sprejema sklepe o izdaji kovancev in o njihovih glavnih znamenjih vlade Republike Slovenije.

V letu 1992 je Banka Slovenije nadaljevala z uresničevanjem projekta slovenskih bankovcev, da bi v obtoku čimprej nadomestili vrednostne bone iz leta 1991.

Prve tri apoene bankovcev (100, 500 in 1000 tolarjev) je Banka dala v obtok konec septembra, do konca leta 1992 pa še bankovca za 10 tolarjev (novembra) in 20 tolarjev (decembra). Pričakovati je, da bodo vrednostni boni zamenjani postopoma, da bi ne prihajalo do motenj v gotovinskem obtoku.

4. MEDNARODNO SODELOVANJE

Za Slovenijo je bilo v letu 1992, ko se je še uveljavljala kot samostojna država, pomembno njeno vključevanje v mednarodno finančno skupnost. Po prvih mednarodnih priznanjih sredi januarja so si država in njene institucije pospešeno prizadevale za vzpostavitev potrebnih mednarodnih stikov. Obenem je bila izražena jasna želja za čimprejšnjo vključitev Slovenije v članstvo vseh pomembnejših finančnih ustanov. Vključevanje je potekalo predvsem v naslednjih smereh:

- navezovanje bilateralnih odnosov s posameznimi državami in njihovimi agencijami za zavarovanje izvoznih posojil;
- začetek vključevanja v mednarodne finančne organizacije (v Mednarodni denarni sklad, Svetovno banko, Evropsko banko za obnovo in razvoj, Banko za mednarodne poravnave in v druge);
- krepitev stikov s tujimi upniki oziroma posojilodajalci in urejanje nasledstva nekdanje Jugoslavije;
- navezovanje stikov s tujimi centralnimi bankami.

Velik del aktivnosti je bil namenjen prizadevanjem za vključevanje v Mednarodni sklad. V juniju in septembru so nas obiskali predstavniki Sklada, namen obiskov pa je bilo seznanjenje s finančnim, plačilnobilanci in splošnim gospodarskim položajem Slovenije. Zaradi nerešenega vprašanja nasledstva dobroimetij in obveznosti nekdanje Jugoslavije se je včlanitev odlagala. V decembru je izvršilni odbor direktorjev Sklada sprejel ugotovitev, da je SFR Jugoslavija prenehala obstajati, ter sklep, da se države naslednice lahko včlanijo v to organizacijo, s tem, da prevzamejo določen delež dobroimetij in obveznosti nekdanje Jugoslavije do Sklada. Za Slovenijo je bil na podlagi običajne metodologije Sklada za določanje kvot izračunan delež 16,39%. Ker je Slovenija sprejela ponujene pogoje za članstvo, je bila formalno sprejeta v Sklad 15. januarja 1993.

S tem dejanjem so bili izpolnjeni pogoji za članstvo v Svetovni banki oziroma v njenih afiliacijah (IBRD, IDA, MIGA, IFC). Predstavniki Svetovne banke so že v letu 1992 večkrat obiskali Slovenijo in izrazili pripravljenost za vzpostavitev finančnih povezav. Slovenija pričakuje podporo Svetovne banke pri financiranju programa prestrukturiranja slovenskega gospodarstva.

Slovenija je z zakonom dne 12. januarja 1993 postala članica Evropske banke za obnovo in razvoj (EBRD). Sodelovanje s to ustanovo je posebej zanimivo, ker banka ne pogojuje financiranja z določeno višino BDP na prebivalca. Banka že aktivno sodeluje s strokovno pomočjo pri sanaciji bančnega sistema pripravljen pa je financirati tudi večje število investicijskih programov v Sloveniji.

Banka Slovenije se dogovarja z Banko za mednarodne poravnave (BIS) o nasledstvu v tej banki. Seveda pa ostaja odprto tudi vprašanje članstva v drugih mednarodnih finančnih ustanovah, v katere je bila vključena Jugoslavija. Predvsem sta pomembni Interameriška in Afriška banka.

Banka Slovenije je navezala in okrepila stike z mnogimi tujimi centralnimi bankami. Izmenjala je obiske s centralnimi bankami Nemčije, Avstrije, Italije, Velike Britanije, Francije in Švice ter s Federal Reserve Board v ZDA.

V letu 1992 so bili izpolnjeni vsi pogoji za vključitev Slovenije v mednarodno finančno skupnost, kar je hkrati tudi temelj za aktivnejše sodelovanje na svetovnem finančnem trgu in za ureditev odnosov s tujimi upniki. Vse to bo prispevalo k jasnemu finančnemu položaju Slovenije in utrdilo njeno kredibilnost v svetovni finančni skupnosti.

V. LETNI OBRAČUN BANKE SLOVENIJE

Banka Slovenije je bila na podlagi 5. člena Ustavnega zakona za izvedbo temeljne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 1/91-I) in 94. člena Zakona o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 1/91-I) ustanovljena kot centralna banka Republike Slovenije dne 26. junija 1991. Zato je, skladno s 16. členom Zakona o računovodstvu (Uradni list SFRJ, št. 12/89) do 61/90 in Uradni list RS, št. 42/90, izdelala ob polletju na dan 30. junija letni obračun. Za leto 1991 sta takó bila izdelana dva obračuna ločeno: za prvo polletje, ko je bila Narodna Banka Slovenije še članica enotnega denarnega sistema SFRJ, in za drugo polletje, ko je postala samostojna centralna banka Republike Slovenije.

Efektivni prevzem denarne oblasti je sledil šele 8. oktobra 1991, ko je začel veljati Zakon o denarni enoti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 17/91-I). Zaradi tega se stanje naložb in sredstev Banke Slovenije v bilanci stanja 31. 12. 1992 še močno razlikuje od stanja 31. 12. 1991, medtem ko bilanca uspeha za leto 1992 sploh ni primerljiva z obračunom za preteklo leto. Zato je bilanca uspeha izkazana le v primerjavi s finančnim načrtom.

Upoštevana računovodska načela

Shema bilance stanja za letni obračun razčlenjuje po prevladujočih mednarodnih standardih za centralne banke postavke aktive in pasive. Pri vrednotenju bilančnih postavk so upoštewane določbe ocenjevanja postavk iz Zakona o računovodstvu. Po načelu previdnosti so v bilanco vključeni samo realizirani dobički in aktivne in pasivne obresti, obračunane do 31. decembra 1992, ki bodo zapadle v plačilo v letu 1993. Terjatve in obveznosti v tujih valutah so preračunane v tolarje po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan 31. 12. 1992. Razlika med realiziranimi pozitivnimi in negativnimi tečajnimi razlikami je skladno z Zakonom o Banki Slovenije razporejena v posebne rezerve. Zlato je ovrednoteno po ceni iz Sporočila o cenah plemenitih kovin na dan 31. 12. 1992 (Uradni list RS, št. 8/93).

Banka Slovenije je v letu 1992 prenesla na Republiko Slovenijo presežek prihodkov nad odhodki za leto 1991 v višini 462 milijonov tolarjev.

Shema 1 A: Bilanca stanja za letni obračun Banke Slovenije na dan 31.12.1992

v tisočih SIT

A K T I V A	31.12.1992	31.12.1991
1. TUJA AKTIVA (2+8)	70.768.712	6.499.249
2. Mednarodne denarne rezerve (3-7)	70.635.035	6.363.872
3. Zlato	10.461	6.365
4. Tuja gotovina (valute)	18.816	177.074
5. Vloge na vpogled	481.505	2.260.808
6. Vezane vloge	69.565.108	3.919.625
7. Vrednostni papirji	559.145	0
8. Druge terjatve do tujine	133.677	135.377
9. TERJATVE DO REPUBLIŠKEGA PRORAČUNA	8.850.426	8.649.807
10. TERJATVE DO DOMAČIH BANK (11+17+18)	16.295.966	3.806.306
11. Posojila (12-16)	15.594.989	2.396.456
12. Posojila v okviru reeskontnih kvot	0	934.207
13. Lombardna posojila	152.095	0
14. Likvidnostna posojila	15.000.000	0
15. Druga posojila	442.894	457.707
16. Vrednostni papirji s pogodbo o ponovnem odkupu	0	1.004.542
17. Vloge pri domačih bankah	99.282	432.352
18. Druge terjatve do domačih bank	601.695	977.498
19. KOVanci	29.160	0
20. OSNOVNA SREDSTVA IN OPREMA	403.871	249.817
21. TERJATVE IZ OBRESTI IN NADOMESTIL	1.301.713	31.363
22. DRUGE KRATKOROČNE TERJATVE	99.954	3.825
23. DRUGA AKTIVA	72	18.993
24. NALOŽBE SKLADA SKUPNE PORABE	151.715	47.068
25. SKUPAJ AKTIVA (1+9+10+19+20+21+22+23+24)	97.901.589	19.306.428

PASIVA	31.12.1992	31.12.1991
1. IZDANI BANKOVCI	25.532.167	9.768.671
2. VLOGE (3+6+10)	17.360.545	7.791.440
3. Vloge poslovnih bank (4+5)	10.716.008	6.089.073
4. Žiro računi in računi obvezne rezerve	6.335.455	6.089.073
5. Vloge v tujem denarju	4.380.554	0
6. Vloge javnega sektorja (7+8+9)	5.782.149	1.643.956
7. Vloge republiškega proračuna	2.519.762	0
8. Druge vloge na vpogled	53.404	3.738
9. Vloge v tujem denarju	3.208.983	1.640.218
10. Vloge drugih domačih komitentov (11+12)	862.388	58.411
11. Vloge podjetij	109.394	39.354
12. Vloge drugih finančnih organizacij	752.993	19.057
13. IZDANI TRŽNI VREDNOSTNI PAPIRJI (14+15)	40.760.211	0
14. Blagajniški zapisi v tolarjih	2.442.748	0
15. Blagajniški zapisi v tujem denarju	38.317.463	0
16. OMEJENE VLOGE	38.371	56.649
17. SREDSTVA V PLAČILNEM PROMETU	521.271	-1.629
18. KAPITAL	488.154	279.969
19. REZERVE BANKE	7.804.421	1.109.902
20. REVALORIZACIJSKE REZERVE	0	0
21. REZERVACIJE	0	102
22. NERAZDELJENI DOBIČEK IZ PRETEKLEGA LETA	158.286	0
23. TEKOČI DOBIČEK	3.574.857	158.286
24. RAČUNI TEČAJNIH RAZLIK	0	0
25. DRUGE KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	1.385.420	29.866
26. VIRI SKLADA SKUPNE PORABE	277.886	113.172
27. SKUPAJ PASIVA (1+2+13+16+17+18+19+20+21+22+ +23+24+25+26)	97.901.589	19.306.428

Bilanca uspeha Banke Slovenije za obdobje od 1.1. do 31.12.1992

v tisočih SIT

Zap. št.	Vsebina	Planirano I-XII	Realiziran o I-XII	Indeks 3:2
1		2	3	4
I. PRIHODKI				
1.	Obresti od sredstev, deponiranih v tujini	1.156.077	3.359.714	291
2.	Obresti za posojila	284.000	2.526.306	890
3.	Diskont	1.947.090	1.452.384	75
4.	Provizija	42.030	62.507	149
5.	Drugi prihodki	382.009	412.697	108
6.	Prihodki skupaj (1 do 5)	3.811.206	7.813.608	205
II. ODHODKI				
1.	Obresti za sredstva depozitov	187.846	2.074.573	1.104
2.	Stroški izvajanja politike na odprtem trgu	2.320.433	1.013.609	44
3.	Provizija	3.454	6.348	184
4.	Stroški izdelave bankovcev	422.417	101.494	24
5.	Materialni in stroški amortizacije	236.178	270.566	115
6.	Osebni dohodki delavcev	510.477	510.466	100
7.	Drugo (konverzija YUD:SIT, odpis JIK)	-	136.008	
8.	Odhodki skupaj (1 do 7)	3.680.805	4.113.064	112
III. PRESEŽEK PRIHODKOV				
		130.401	3.700.544	2.838
IV. SKLADI				
1.	Povečanje poslovnega sklada	25.687	25.687	100
2.	Sanacija bank	100.000	100.000	100
3.	Povečanje rezerv	4.714	-	-
4.	Skladi skupaj (1 do 3)	130.401	125.687	96
V. OSTANEK PRESEŽKA PRIHODKOV				
		-	3.574.857	-

Opomba: Realizirani zneski so izkazani po enaki metodologiji kot planirani.

AKTIVA

1. TUJA AKTIVA

2. Mednarodne denarne rezerve

3. Zlato je ovrednoteno na podlagi 56. člena Zakona o računovodstvu po ceni 1.058,1 tolarja za gram čiste kovine.

4. Tuja gotovina v trezorju Banke Slovenije je namenjena predvsem za potrebe uporabnikov proračuna in za minimalne intervencije Banke Slovenije.

5. Vloge na vpogled so dobroimetja na računih Banke Slovenije v tujini. V primerjavi s predhodnim letom so se zmanjšale, ker se je sestava mednarodnih rezerv spremenila v korist vezanih vlog.

6. Vezane vloge so prav tako dobroimetja na računih banke Slovenije v tujini.

7. Vrednostni papirji izkazujejo naložbo v komercialne zapise, nominirane v DEM, z jamstvom nemške države.

8. Druge terjatve do tujine

Druge terjatve do tujine so dobroimetja iz opravljanja poslov na podlagi Goriškega sporazuma o maloobmejnem prometu po meddržavni pogodbi z Italijo iz leta 1955.

9. TERJATVE DO REPUBLIŠKEGA PRORAČUNA

Banka Slovenije in vlada Republike Slovenije sta se v skladu z 10. členom Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije dogovorili (Protokol z dne 5. 5. 1992), da Banka Slovenije namesto terjatve do Narodne Banke Jugoslavije izkazuje dolgoročno terjatev do Republike Slovenije, dokler ne pride do razdelitve premoženja bivše Jugoslavije, ki naj bi bila v Republiki Sloveniji urejena s posebnim zakonom o skladu Republike Slovenije za sukcesijo.

Neto terjatve Banke Slovenije do Narodne banke Jugoslavije obsegajo (v milijonih tolarjev):

TERJATVE:

– izkoriščeni čeki NBJ	0,1
– zamenjana dinarska gotovina	8.576,2
– žiro računi bank	3.583,3
– obvezna rezerva bank	2.525,7
– druge prevzete vloge	283,8

OBVEZNOSTI:

– obveznost iz primarne emisije za del, ki je do denarne blokade potekal prek SDKJ	4.573,8
– saldo tekočega računa pri SDK (račun 971)	1.745,5

SKUPAJ NETO TERJATEV: 8.649,8

Razlika do celotne terjatve do republiškega proračuna zajema akontacijo presežka prihodkov po letnem obračunu za leto 1991 v znesku 158 milijonov tolarjev in terjatev za pokrivanje stroškov kovanja kovancev prve emisije v znesku 42 milijonov tolarjev po pogodbi med Republiko Slovenijo in Banko Slovenije, sklenjeni dne 26. 10. 1992.

10. TERJATVE DO DOMAČIH BANK

11. Posojila (postavke aktive od 12. do 16)

Skladno z denarno politiko Banke Slovenije se je spreminjala sestava posojil. Aprila so bila odpravljena posojila v okviru reeskontnih kvot pa tudi nakup vrednostnih papirjev s pogodbo o ponovnem odkupu. Uvedena so bila lombardna posojila na podlagi zastave blagajniških zapisov v tujem

denarju, katerih stanje je bilo dne 31. 12. 1992 izkazano v višini 152 milijonov tolarjev. Največji del zneska posojil koncu leta sestavljajo likvidnostna posojila po posebnih shemah in likvidnostna posojila prek noči v vrednosti 15.000 milijonov tolarjev. V postavko »druga posojila« so vključena posojila na podlagi deponiranih deviznih sredstev občanstva v vrednosti 21,6 milijona tolarjev in posojila, ki so bila v letih 1984, 1986 in 1990 s posebnim zveznimi zakoni spremenjena iz kratkoročnih v dolgoročna, v vrednosti 422,2 milijona tolarjev.

17. Vloge pri domačih bankah

Vloge pri domačih bankah so vloge, ki jih ima Banka Slovenije vezane za stanovanjske namene v višini 95,7 milijona tolarjev in vloge v tujem denarju pri domačih bankah v višini 1,4 milijona tolarjev. Banka Slovenije od decembra 1992 sama opravlja skoraj vse posle plačilnega prometa s tujino za uporabnike proračuna prek lastnih računov v tujini.

18. Druge terjatve do domačih bank

Druge terjatve do domačih bank so devizni in tolaški avansi za izplačilo dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije z zapadlostjo 10. 12. 1992 v višini 600,2 milijona tolarjev in terjatev v višini 1,4 milijona tolarjev iz jamstva za hranjenje vlog varčevalcev JIL banke Koper, ki je prenehala s svojimi dejavnostjo v Sloveniji dne 30. 6. 1992.

19. KOVANCİ

Kovanci izkazujejo nominalno vrednost prejetih kovancev prve emisije.

20. OSNOVNA SREDSTVA IN OPREMA

V primerjavi s stanjem ob koncu leta 1991 je neodpisana vrednost osnovnih sredstev in opreme večja za 154,1 milijona tolarjev, kar je posledica novih nabav in revalorizacije.

21. TERJATVE IZ OBRESTI IN NADOMESTIL

Terjatve iz obresti od posojil bankam in nadomestil sestavljajo:

- obračunane obresti in nadomestila za premalo izločeno obvezno rezervo za mesec december v višini 44 milijonov tolarjev;
- obračunane aktivne obresti do 31. 12. 1992, ki zapadejo v plačilo v letu 1993 in so vključene v prihodek v višini 707,1 milijona tolarjev;
- obračunane aktivne obresti po posebnem sklepu Banke Slovenije v znesku 549,8 milijona tolarjev.

22. DRUGE KRATKOROČNE TERJATVE

Največje kratkoročne terjatve so (v tisočih tolarjev):

- terjatve iz osebnih dohodkov (bolezni, otroški dodatki)
- terjatve do kupcev (komisijska prodaja priložnostnih kovancev)
- terjatve do komitentov za tuje bančne stroške
- terjatev za uporabo sredstev rezerv na žiro račun

23. DRUGA AKTIVA

V okviru druge aktive sta izkazani gotovina v blagajni aktivna časovna razmejitev stroškov pošttnin.

24. NALOŽBE SKLADA SKUPNE PORABE

Naložb sklada skupne porabe sestavljajo (v tisočih tolarjev):

- stanovanjska posojila delavcem
- stanovanja in stanovanjske hiše
- počitniški objekti
- oprema skupne porabe

1. IZDANI BANKOVCI

Izdani bankovci so bankovci v blagajnah bank in pri prebivalcih v tujini.

2. VLOGE**3. Vloge poslovnih bank**

4. Žiro računi in računi obvezne rezerve so izkazani kot vloge pri Banki Slovenije.

5. Postavka vloge v tujem denarju označuje vlogo Ljubljanske banke d.d., ki je bila zastavljena za zavarovanje toolarskih likvidnostnih posojil.

6. Vloge javnega sektorja

7. V skladu s 60. členom Zakona o Banki Slovenije so bila sredstva proračuna Republike Slovenije v letu 1992 postopoma prenesena na Banko Slovenije.

8. Druge vloge na vpogled so vloge tistih državnih organov in institucij, ki nimajo sklenjene pogodbe o vlaganju sredstev s poslovno banko.

9. Vloge v tujem denarju imata pri Banki Slovenije Sklad za razvoj Republike Slovenije v višini 3.107,5 milijona tolarjev in Agencija za prestrukturiranje gospodarstva v višini 10,7 milijona tolarjev. Pri Banki Slovenije so deponirana tudi devizna sredstva Ministrstva za finance, ki jih pristojni državni organi zasežejo storilcem deviznih prekrškov, v višini 90,7 milijona tolarjev.

10. Vloge drugih domačih komitentov

11. Vloge podjetij so žiro računi podjetij, ki nimajo sklenjene pogodbe o vključevanju žiro računa v depozit banke s poslovno banko.

12. Vloge drugih finančnih organizacij so v letu 1992 zelo porasle, ker so bile na podlagi Zakona o bankah in hranilnicah po 1. 7. 1992 hranilnice, ki so dobile dovoljenje od Banke Slovenije za poslovanje, glede obračuna in izločanja obvezne rezerve izenačene z bankami.

13. IZDANI TRŽNI VREDNOSTNI PAPIRJI**14. Blagajniški zapisi v tolarjih**

Obveznosti iz vpisanih blagajniških zapisov v tolarjih so znašale ob koncu leta 925,5 milijona tolarjev, obveznosti tolaškega dela dvodelnih blagajniških zapisov pa 1.517,2 milijona tolarjev.

15. Blagajniški zapisi v tujem denarju

Tolarska protivrednost izdanih blagajniških zapisov v tujem denarju je znašala do konca leta 36.143,5 milijona tolarjev, obveznosti iz deviznega dela dvodelnega blagajniškega zapisa pa 2.174,0 milijona tolarjev.

16. OMEJENE VLOGE

Omejene vloge so devizne vloge uporabnikov proračuna za nakazila v tujino in omejene vloge gospodarstva.

17. SREDSTVA V PLAČILNEM PROMETU

Sredstva v plačilnem prometu so opravljena plačila na računi pri SDK, ki še niso prenesena na račune prejemnikov.

18. KAPITAL

Kapital se še vedno obračunava kot poslovni sklad, ki je v družbeni lasti. Povečanje poslovnega sklada v letu 1992 je predvsem posledica revalorizacije osnovnih sredstev in amortizacije.

19. REZERVE BANKE

Povečanje rezerv banke je izključno rezultat razporeditve pozitivnih tečajnih razlik.

22. NERAZDELJENI DOBIČEK IZ PRETEKLEGA LETA

V tej postavki je izkazan presežek prihodkov nad odhodki Banke Slovenije za drugo polletje 1991.

23. TEKOČI DOBIČEK

Banka Slovenije izkazuje za leto 1992 pozitivni finančni rezultat v višini 3.574,9 milijona tolarjev.

25. DRUGE KRATKOROČNE OBVEZNOSTI

Druge kratkoročne obveznosti sestavljajo naslednje največje postavke (v tisočih tolarjev):

- obveznosti za pokritje konverzije dinarjev v tolarje 11134.561
- obveznosti za uporabo sredstev rezervnega sklada 90.927
- obveznosti do Agencije za sanacijo bank in hranilnic 100.000

– pasivne časovne razmejitve (obresti do 31. 12. 1992) 969.783

26. VIRI SKLADA SKUPNE PORABE

Viri sklada skupne porabe so viri sredstev skupne porabe za stanovanjska posojila v višini 238,2 milijona tolarjev in viri sredstev za druge potrebe v višini 39,6 milijona tolarjev.

Pojasnilo k postavkam bilance uspeha**I. PRIHODKI****1. Obresti od sredstev, deponiranih v tujini**

Veliki prihodki od obresti od sredstev, deponiranih v tujini, odražajo močan porast deviznih rezerv Banke Slovenije v letu 1992. Povprečna vrednost naložb se je povečala od 188,2 milijona DEM v januarju na 1.143,3 milijona DEM v decembru.

2. Obresti za posojila

Obresti za posojila so močno presegle načrtovane predvsem zaradi velikega izkoriščanja likvidnostnih posojil in zaradi nenačrtovanih nadomestil, ki so jih banke plačale za premalo izločeno obvezno rezervo.

3. Diskont

Diskont sestavljajo prihodki od deviznega poslovanja, in sicer marža, tj. razlika med prodajnim ali nakupnim in srednjim deviznim tečajem, v višini 567 milijonov tolarjev in prihodki od trgovanja z vrednostnimi papirji v višini 885 milijonov tolarjev.

4. Provizija

Banka Slovenije zaračunava provizijo za storitve v zvezi s plačevanjem v tujino, za odkup tujega denarja in za posle pri prodaji vrednotnic po sklepu o enotni tarifi, po kateri se zaračunavajo plačila za storitve, ki jih opravlja Banka Slovenije (Uradni list RS, št. 23291, 13/92 in 44/92).

5. Drugi prihodki

Drugi prihodki vključujejo izredne tečajne razlike po odločbi, prihodke od najemnin za poslovne prostore in prihodke po pogodbah za prenos valut.

II. ODHODKI**1. Obresti za depozite**

Obresti za depozite so bile obračunane skladno s sklepom o aktivnih in pasivnih obrestnih merah Banke Slovenije (Uradni list RS, št. 17/91, 32/92 in 44/92), s sklepom o načinu

obračunavanja, zaračunavanja in plačevanja aktivnih in pasivnih obresti Banke Slovenije (Uradni list RS, št. 21/91), z navodili o načinu in rokih obračuna in plačila aktivnih in pasivnih obresti Banke Slovenije (Uradni list RS, št. 3-2/92) in po neposrednih ponudbah na podlagi sklepov Sveta Banke Slovenije. Vključene so obresti za vpisane blagajniške zapise v tolarjih in v tujem denarju, za vloge pri Banki Slovenije v tujem denarju, za sredstva obvezne rezerve bank in hranilnic in za sredstva proračuna Republike Slovenije.

2. Stroški izvajanja politike na odprtem trgu

Ta postavka zajema negativno maržo pri nakupu deviznih rezerv; načrtovani so bili tudi stroški za obresti za blagajniške zapise v tolarjih, ki pa so razporejeni v zap. II/1.

3. Provizija

Banka Slovenije plačuje bankam provizijo za storitve, kot so plačila v tujino, komisijska prodaja blagajniških zapisov itd.

4. Stroški izdelave bankovcev

Po končnem obračunu Narodne banke Slovenije na dan 30. 6. 1991 so bila za tiskanje denarja v rezerve banke namensko razporejena sredstva iz realiziranih tečajnih razlik. Za leto 1992 je bila načrtovana le razlika med neuporabljenimi rezervnimi in potrebnimi sredstvi za dokončanje projekta tiskanja slovenskega denarja. Ker projekt še ni končan, bodo neuporabljena sredstva prenesena v finančni načrt za leto 1993.

5. Materialni stroški in stroški amortizacije

Materialni stroški in stroški amortizacije so bili za 14,6% večji od načrtovanih.

6. Osební dohodki delavcev

Osební dohodki delavcev in neposredna skupna poraba so bili obračunani in izplačani po določbah kolektivne pogodbe,

sklenjene med Banko Slovenije in sindikatom delavcev Bank Slovenije, davčne obveznosti iz osebnih dohodkov pa določbah Zakona o zdravstvu in Zakona o prispevkih socialno varnost.

7. Drugo

Pretežni del te postavke obsega izredni odhodek v znesku 134,6 milijona tolarjev, ki izhaja iz sklepa Sveta Banke Slovenije o načinu pokritja konvertibilnih tolarjev iz dinarjev račun pri Službi družbenega knjigovodstva. Ta strošek nastal na podlagi odloka Vlade Republike Slovenije o določitvah odloka o plačilnem prometu (Uradni list RS, št. 1/91).

Vključen je tudi odhodek Banke Slovenije za pokrivanje tolaških hranilnih vlog varčevalcev pri JIK banki Koper.

IV. SKLADI

1. Povečanje poslovnega sklada

Sredstva za povečanje poslovnega sklada so bila razporejena v načrtovani višini.

2. Sanacija bank

Zakon o proračunu Republike Slovenije za leto 1992 ni predvidel sredstev za financiranje Agencije za sanacijo bank in hranilnic, zato je Banka Slovenije zagotovila sredstva iz svojih prihodkov v višini 100 milijonov tolarjev.

V. OSTANEK PRESEŽKA PRIHODKOV

Skladno z Zakonom o Banki Slovenije je presežek prihodkov nad odhodki Banke Slovenije prihodek proračuna. Po sklenitvi o potrditvi letnega obračuna Banke Slovenije za leto 1992 v državnem zboru, bo znesek 3.574.856.622,60 tolarjev prenesen na račun proračuna Republike Slovenije.

FINANČNI NAČRT ZA LETO 1993

Na podlagi 20. in 82. člena Zakona o banki Slovenije (Uradni list RS št. 1/91-I) je Svet Banke Slovenije na svoji 41. seji, dne 20. 04. 1993 sprejel

SKLEP O FINANČNEM NAČRTU BANKE SLOVENIJE ZA LETO 1993

Finančni načrt za leto 1993 izkazuje:

1. Prihodke	6.376.017.000 tolarjev
2. Odhodke	4.778.348.000 tolarjev
3. Presežek prihodkov	1.597.669.000 tolarjev

FINANČNI NAČRT BANKE SLOVENIJE ZA LETO 1993

I. PRIHODKI

1. Obresti od sredstev, naloženih v tujini	3.460.688
2. Obresti za posojila	2.590.000
3. Diskont - nakup in prodaja na odprtem	209.141
4. Provizija	80.000
5. Drugi prihodki	36.188

II. ODHODKI

1. Obresti za vloge	3.460.555
2. Stroški izvajanja politike na odprtem trgu	81.333
3. Provizija	73.125
4. Stroški izdelave bankovcev	—
5. Materialni in amortizacijski stroški	377.689
6. Plače delavcev	785.646
7. Drugi stroški	—

III. PRESEŽEK PRIHODKOV

IV. SREDSTVA ZA SKLADE

V. OSTANEK PRESEŽKA PRIHODKOV

	Realizirano 1992	Planirano 1993	Indeks 93/92
I. PRIHODKI			
1. Obresti od sredstev, naloženih v tujini	3.359.714	3.460.688	103
2. Obresti za posojila	2.526.306	2.590.000	103
3. Diskont - nakup in prodaja na odprtem trgu	1.452.384	209.141	14
4. Provizija	62.507	80.000	128
5. Drugi prihodki	412.697	36.188	9
6. Prihodki skupaj (1 do 5)	7.813.608	6.376.017	82
II. ODHODKI			
1. Obresti za vloge	2.074.573	3.460.555	167
2. Stroški izvajanja politike na odprtem trgu	1.013.609	81.333	8
3. Provizija	6.348	73.125	1.152
4. Stroški izdelave bankovcev	101.494	0	0
5. Materialni in amortizacijski stroški	270.566	377.689	140
6. Plače delavcev	510.466	785.646	154
7. Drugi stroški	136.008	0	0
8. Odhodki skupaj (1 do 7)	4.113.064	4.778.348	116
III. PRESEŽEK PRIHODKOV	3.700.544	1.597.669	43
IV. SREDSTVA ZA SKLADE	125.687	0	0
V. OSTANEK PRESEŽKA PRIHODKOV	3.574.857	1.597.669	45

OBRAZLOŽITEV FINANČNEGA NAČRTA ZA LETO 1993

Skladno z Zakonom o Banki Slovenije (Uradni list RS št. 1/91) poteka financiranje Banke Slovenije po finančnem načrtu prihodkov in odhodkov Banke Slovenije (v nadaljevanju načrt). Načrt sprejme Svet Banke Slovenije, potrdi pa Državni zbor Republike Slovenije.

V načrtu za leto 1993 temeljijo predvideni prihodki in odhodki na trenutni politiki uravnavanja primarnega denarja. Obseg in pogoji monetarnih instrumentov se bodo prilagajali spremembam na denarnem trgu, kar bo vplivalo tudi na realizacijo načrta...

Temeljna izhodišča za načrt so:

- shema postavk finančnega načrta je skladna z Odredbo o shemi bilance stanja in bilanc uspeha za letni obračun Banke Slovenije (Ur. list št. 12/93);
- stalne cene na ravni meseca februarja 1993;
- indeks rasti cen na drobno za mesec februar 1993;
- srednji tečaj DEM na dan 28. 2. 1993;
- kolektivna pogodba, sklenjena med Banko Slovenije in sindikatom delavcev Banke Slovenije, Zakon o zdravstvu in Zakon o prispevkih za socialno varnost.

Pri prihodkih in odhodkih, ki se po veljavnih predpisih revalorizirajo, bo upoštevana dejanska rast cen v letu 1993.

(I) PRIHODKI

(I/1) Obresti od sredstev, naloženih v tujini

Obresti od sredstev naloženih v tujini, so načrtovane v višini 55,7 milijonov DEM. Načrt temelji na predpostavkah, da bo stanje naložb ostalo na nivoju stanja konec meseca februarja, da bo valutna struktura 36% USD in 64% DEM ter povprečna obrestna mera 4,92% p. a.

(I/2) Obresti za posojila

Načrtovane obresti za posojila temeljijo na obstoječih instrumentih uravnavanja primarnega denarja in njihovi rokovi ter obrestni strukturi.

Najpomembnejši del obresti je načrtovan od lombardnih posojil 790 milijonov in likvidnostnih posojil 1.810 milijonov tolarjev.

Realizacija načrta bo v veliki meri odvisna od uspešnosti sanacije bank, kar bo vplivalo na strukturo posojil in obseg obresti.

(I/3) Diskont – nakup in prodaja na odprtem trgu

V okviru te postavke so načrtovani prihodki iz naslova vodenja devizno-valutnih poslov in nakupa ter prodaje deviz na odprtem trgu.

(I/4) Provizija

Banka Slovenije bo zaračunavala provizijo za storitve iz naslova plačevanja v tujino, odkupa tuje valute in poslov prodaje vrednostnic po sklepu o enotni tarifi, po kateri se zaračunavajo plačila za storitve, ki jih opravlja Banka Slovenije (Uradni list RS št. 23/91, 13 z 92 in 44/92).

(I/5) Drugi prihodki

V drugih prihodkih so načrtovani prihodki od najemnin za poslovne prostore, prihodki od prodaje priložnostnih kovancev in prihodki po pogodbah za prevoz valut.

(II) ODHODKI

(II/1) Obresti za vloge

Obresti za vloge so načrtovane od predvidenih deviznih tolaških obveznosti, ki jih ima Banka Slovenije do bank republiškega proračuna, in sicer:

- za blagajniške zapise Banke Slovenije v tujem denarju milijonov DEM;
 - od vlog v tujem denarju Sklada za razvoj Republike Slovenije, Ministrstva za finance in LB d.d. 5,5 milijonov DEM;
 - za tolaške blagajniške zapise 126 milijonov tolarjev;
 - za obvezno rezervo 7 milijonov tolarjev;
 - za vloge proračuna Republike Slovenije v višini 35 milijonov tolarjev;
 - za dvodelne blagajniške zapise Banke Slovenije 156 milijonov tolarjev.
- Realizacija načrta bo odvisna od politike izdajanja vrednostnih papirjev Banke Slovenije

(II/2) Stroški izvajanja politike na odprtem trgu

V stroških izvajanja politike na odprtem trgu so načrtovani stroški iz naslova vodenja devizno-valutnih poslov, nakup na domačem trgu, marže in odvoda valut.

(II/3) Provizija

Banka Slovenije bo plačevala bankam provizijo za poslovanje z dvodelnimi blagajniškimi zapisi in za plačila v tujino pri drugih bank.

(II/4) Stroški izdelave bankovcev

Banka Slovenije po Zakonu o Banki Slovenije izdaja bankovce. Stroški so odhodek Banke Slovenije. Po letnem obsevu Narodne banke Slovenije 30. junija 1991 so bila tiskanje slovenskega denarja namesto razporejanja v rezervo banke sredstva iz naslova realiziranih tečajnih razlik. Neopredeljena rezervirana sredstva zadostujejo za predvideno potrebo v letu 1993.

(II/5) Materialni in amortizacijski stroški

Sredstva za materialne stroške so načrtovana z upoštevanjem stalnih cen na ravni meseca februarja 1993, kar ustreza cenam februar 1993 v primerjavi s povprečjem 1992 v višini 120%.

Banka Slovenije je od 8. oktobra 1991 centralna banka Republike Slovenije. V letu 1992 je službo plačilnega prometa s tujino in službo deviznega trgovanja tehnično in prostorsko opremila za posle preko informacijskih sistemov S. W. I. F. REUTERS in FOREX, ki jih je pričela opravljati šele na koncu leta 1992. Zato mora v letu 1993 zagotoviti dodatna sredstva za najemnine in članarine ter ostale odvisne stroške od teh poslov.

Banka Slovenije bo tudi v letu 1993 izdajala mesečno statistično publikacijo Bilten Banke Slovenije. V načrtu je izdana nove četrtletne publike in izdelava letnega poročila. lektoriranje, oblikovanje, tisk in prevod so predvideni potrebna dodatna sredstva.

Komisija Sveta Banke Slovenije za raziskovalno delo je za leto 1993 z razpisom objavila raziskovalne naloge, za katere je načrtovano 15 milijonov tolarjev sredstev.

Banka Slovenije je sklenila z Narodnim muzejem v Ljubljani sporazum o sodelovanju in dolgoročnem financiranju raziskovalnega programa dela, Numizmatičnega kabineta Narodnega muzeja v Ljubljani. Osnova za načrtovanje potrebnih sredstev

je, na podlagi 6. člena sporazuma, prispevek za leto 1987 v višini 11.885 DEM.

Banka Slovenije je tudi podpisnica sporazuma o sodelovanju pri izdajanju Bančnega vestnika, revije za denarništvo in bančništvo, ki ga izdaja Združenje bank Slovenije.

Banka Slovenije lahko za zagotovitev nemotenega opravljanja funkcij načrtovana sredstva valorizira največ do doseženega odstotka rasti cen.

Stroški amortizacije so načrtovani skladno z Zakonom o računovodstvu, po predračunu.

(IV) Plače delavcev

Po Zakonu o Banki Slovenije so delavci v delovnem razmerju v Banki Slovenije. Pravice, obveznosti in odgovornosti urejata statut in kolektivna pogodba. Plače delavcev sestavljajo plače in neposredna skupna poraba po kolektivni pogodbi ter obveznosti od osnove plač po Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ter Zakonu o prispevkih za socialno varnost.

Načrtovana sredstva temeljijo na naslednjih predpostavkah:

1. Plače:

- izhodišče je plača čistilke za mesec januar 1993;
- vsota koeficientov že zaposlenih delavcev in glede na nove posle Banke Slovenije, vsota koeficientov za nove visokostrokovne delavce po dinamiki kadrovskega načrta;
- povprečni odstotek minulega dela;
- nagrada za uspešnost.

2. Neposredna skupna poraba

- regres za letni dopust;
- jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi.

(IV) SKLADI

Po Zakonu o Banki Slovenije se iz presežka prihodkov nad odhodki, ki jih ustvari Banka Slovenije zagotovijo sredstva za sklade. Prenesena sredstva iz leta 1992 in amortizacija 1993 pokrivajo vse potrebe pa poslovni sklad.

ZAKLJUČEK

Pravna podlaga za načrt Banke Slovenije je Zakon o Banki Slovenije, trenutna politika uravnavanja primarnega denarja in drugi veljavni predpisi.

Prihodki in odhodki so načrtovani na podlagi znanih parametrov oziroma izhodišč. Dokončno bodo oblikovani z letnim obračunom. Pri tem bodo upoštevani vsi med letom sprejeti predpisi in dejanske revalorizacijske stopnje.

Na podlagi 152. člena Ustave Republike Slovenije, 82. in 83. člena zakona o Banki Slovenije (Uradni list RS št. 1/91) ter na podlagi 2. člena začasnega poslovnika Državnega zbora (Uradni list RS, št. 62/92) v zvezi s tretjim odstavkom 259. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije (Uradni list SRS št. 34/85) je Državni zbor Republike Slovenije na svoji seji, dne sprejel

ODLOK

o potrditvi letnega obračuna Banke Slovenije in o razporeditvi presežkov prihodkov nad odhodki

I.

Potrdi se letni obračun Banke Slovenije za leto 1992, ki ga je sprejel Svet Banke Slovenije na svoji 41. seji, dne 20. 04. 1993 in ki izkazuje:

A. Bilanca stanja na dan 31. 12. 1992:

(v 000 tolarjih)

- aktiva	97.901.589 tolarjev
- pasiva	97.901.589 tolarjev

B. Bilanca uspeha za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 1992:

(v 000 tolarjih)

- prihodki	7.813.608 tolarjev
- odhodki skupaj z razporeditvami v sklade	4.138.751 tolarjev
- sanacija bank	100.000 tolarjev
- ostanek presežka prihodkov	3.574.857 tolarjev

II.

Sredstva za sanacijo bank v znesku 100.000.000,00 tolarjev se razporedi na žiro račun Agencije Republike Slovenije za sanacijo bank in hranilnic.

III.

Ostanek presežka prihodkov nad odhodki, ugotovljen z letnim obračunom Banke Slovenije za leto 1992 v znesku 3.574.857.662,00 tolarjev, se razporedi v proračun Republike Slovenije.

OSNUTEK

Na podlagi 152. člena Ustave Republike Slovenije, 82. in 83. člena zakona o Banki Slovenije (Uradni list RS št. 1/91) ter na podlagi 2. člena začasnega poslovnika Državnega zbora (Uradni list RS, št. 62/92) v zvezi s tretjim odstavkom 259. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije (Uradni list SRS št. 34/85) je Državni zbor Republike Slovenije na svoji seji, dne sprejel

ODLOK

o potrditvi finančnega načrta prihodkov in odhodkov Banke Slovenije za leto 1993

Potrdi se finančni načrt prihodkov in odhodkov Banke Slovenije za leto 1993, ki ga je sprejel Svet Banke Slovenije na svoji 41. seji, dne 20. 04. 1993 in ki izkazuje:

(v 000 tolarjih)

1. prihodke	6.376.017 tolarjev
2. odhodke	4.778.348 tolarjev
3. presežek prihodkov	1.597.669 tolarjev

Stališče Vlade Republike Slovenije do sklepa Državnega zbora Republike Slovenije v zvezi s prenovo zavodov za otroke z motnjami v razvoju

Vlada Republike Slovenije je na 26. seji dne 13. maja 1993 na podlagi 64. člena poslovnika Vlade Republike Slovenije obravnavala:

– PREDLOG DRŽAVNEGA ZBORA REPUBLIKA SLOVENIJE V ZVEZI S PRENOVO ZAVODOV ZA OTROKE Z MOTNJAMI V RAZVOJU.

Vlada Republike Slovenije je o predlogu Državnega zbora Republike Slovenije v zvezi s prenovo zavodov za otroke z motnjami v razvoju sprejela stališče, ki vam ga pošiljamo v prilogi.

Državni zbor Republike Slovenije je ob obravnavi predloga zakona o izvrševanju proračuna in o proračunu Republike Slovenije za leto 1993 na svoji 7. seji, dne 24. 4. 1993 sprejel sklepe, ki med drugim vključujejo tudi predlog sklepa Državnega sveta, sprejetega dne 17. 3. 1993, ki zajema nekatere predloge in pobude v zvezi s prenovo zavodov za otroke z motnjami v razvoju. K temu sklepu Državnega zbora Republike Slovenije dajemo naslednja stališča:

1.) Ministrstvo za šolstvo in šport bo koordinator sestanka z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvom za zdravstvo, Stanovanjskim skladom Republike Slovenije, Zavodom za zdravstveno zavarovanje in Študentsko organizacijo v zvezi z izdelavo predloga za nadaljevanje prenove zavodov za otroke z motnjami v razvoju. Na sestanku bomo tudi proučili naloge posameznih resorjev glede prostorskih zahtev za invalide študente in za študentke materskih ustanov.

Rok: september 1993

2.) V 2. točki sklepa je zahteva po poročilu o dosedanjem poteku prenove zavodov, zato ga predstavljamo v krajši obliki:

I. V letu 1986 je bil kot nadaljevanje desetletne izgradnje (dijaških in študentskih domov sklenjen družbeni dogovor o prenovi zmogljivosti določenih organizacij za izobraževanje in usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (v nadaljnjem tekstu – zavodov) (Ur. list SRS št. 37/86), v katerem je bila določena prenova 21-tih zavodov republiškega oz. regionalnega značaja (2 novogradnji in 19 adaptacij oz. sanacij).

Vir zbiranja stanovanjskih sredstev v ta namen v obdobju 1986–1990 sta omogočala 136. člen zakona o stanovanjskem gospodarstvu ter 36. člen dogovora o temeljih plana SR Slovenije 1986–90).

V začetku prenove zavodov je bilo potrebno uskladiti programske in funkcionalne zasnove zavodov, analizirati stanje in mrežo ter oblikovati strokovna izhodišča za prenavo. Investicijski programi za sanacijo zavodov, ki so bili nameščeni v gradovih so pokazali, da bi sanacijski posegi v gradove zahtevali 2–3 krat več sredstev kot novogradnja. Pridobivanje novih nadomestnih lokacij je bilo zelo težavno, v nekaterih regijah smo naleteli na velike odpore v neposrednem okolju. Kljub mnogim težavam je prenova stekla.

a) V letih 1986–90 je bilo na novo zgrajenih oz. adaptiranih 13 zavodov in ena stanovanjska skupina v skupni izmeri 30.803 m² neto zazidanih površin, od tega 19.822 m² novogradnje in 10.981 m² adaptacij za kapaciteto 1.492 otrok.

Prenovljeni so bili naslednji objekti:

1. Zavod za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani s kapaciteto 90 otrok. Od razpoložljivih 1.653 m² neto zazidanih površin.

2. Center za korekcijo sluha in govora v Portorožu, novogradnja v izmeri 2.047 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 98 otrok.

3. Center za usposabljanje slušno in govorno prizadetih v Mariboru, adaptacija 1.342 m² in dozidava 464 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 128 otrok.

4. Center za rehabilitacijo sluha in govora v Ljubljani, adaptacija 2.053 m² in dozidava 1.591 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 308 otrok, od tega 48 v domskem delu zavoda.

5. Zavod za delavno usposabljanje Črna na Koroškem, novogradnja 1.496 m² in adaptacija 2.122 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 140 otrok in mladostnikov.

6. Zavod za usposabljanje invalidnih otrok Janka Premrača v Vipavi, adaptacija 1.743 m² in dozidava 1.957 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 100 otrok.

7. Zavod za varstvo in delovno usposabljanje »dr. Marjan Borštnarja« v Dornavi, novogradnja 5.014 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 180 otrok.

8. Zavod za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku – 1 faza (domski objekt), adaptacija 2.339 m² in novogradnja 1.243 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 160 otrok.

9. Vzgojnoizobraževalni zavod v Veržetu, novogradnja 1.700 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 72 otrok.

10. Mladinski dom »Tone Kozel« v Mariboru, novogradnja 652 m² neto zazidanih površin za 36 otrok.

11. Mladinski dom »Malči Beličeve« v Ljubljani, novogradnja 1.356 m² neto zazidanih površin na kapaciteto 72 otrok.

12. Vzgojni zavod »F. Miličinskega« v Smledniku, novogradnja 1.558 m² neto zazidanih površin z kapaciteto 60 otrok.

13. Vzgojni zavod v Slivnici pri Mariboru, novogradnja 686 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 36 mladostnikov.

14. V okviru sofinanciranja predvidene investicije v Vzgojni zavod v Predvoru je izvedena adaptacija stavbe za potni stanovanjske skupine v Kopru-Olmo v izmeri 232 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 12 otrok.

b) V letu 1991 so bili zgrajeni še trije objekti:

1. Vzgojni zavod v Planini pri Rakeku, novogradnja 2.192 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 72 otrok.

2. Zavod »Matevža Langusa« v Radovljici, novogradnja 2.000 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 80 otrok.

3. V okviru sofinanciranja predvideva investicije v Prehrambeni mladinski dom v Ljubljani je pričeta izgradnja stanovanjske skupine v Črnuški gmajni v izmeri 303 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 12 otrok.

c) Upoštevajoč vsa do sedaj združena sredstva lahko ugotovimo, da je bilo v obdobju 1986–1990 prenovljeno 15 zavodov ter 2 stanovanjski skupini v skupni izmeri 35.490 m² neto zazidanih površin, od tega 24.504 m² novogradenj in 10.986 m² adaptacij za kapaciteto 1.656 otrok.

II. Zaradi programskih in funkcionalnih sprememb v zasnovi zavodov, nerealno ocenjene prvotne potrebe po prenovi s strani posameznih zavodov, povečanja prostorskih normativov, težav pri pridobivanju lokacij in tehnične dokumentacije, zlasti pa zaradi visoke inflacije cen na področju gradbeništva v obdobju 1986–90 in omejevanja priliva sredstev ni bilo mogoče prenoviti vseh 21 zavodov, predvidenih v takrat sprejetem družbenem dogovoru.

Za dokončanje sprejetega programa gradenj je potrebno prenoviti še naslednje zavode:

1. Vzgojni zavod v Logatcu, ki se nahaja v gradu, za kapaciteto 44 gojencev (36 v zavodu in 8 v stanovanjski skupini). Investicija je v izvajanju, dokončanje je predvideno jeseni 1993.
2. Prehodni mladinski dom v Ljubljani za perspektivno kapaciteto 92 gojencev, razen že kupljene stanovanjske enote v Ljubljani.
3. Vzgojni zavod v Preddvoru pri Kranju, ki se nahaja v gradu Preddvor, za perspektivno kapaciteto 60 gojencev v petih stanovanjskih skupinah, razen stanovanjske skupine v Kopru.
4. Dekliško vzgajališče Višnja Gora, ki se nahaja v gradu, za perspektivno kapaciteto 60 gojenk.
5. Prevzgojni dom Radeče, ki se nahaja v gradu, za perspektivno kapaciteto 72 gojencev.
6. Zavod za varstvo in delovno usposabljanje v Dragi-Ig pri Ljubljani, dograditev telovadnice.

III. Že pri sestavljanju programov prenove in med petletnim obdobjem gradnje so priglasili potrebe po prenovi še drugi republiški zavodi in to:

1. Stara gora pri Novi Gorici, adaptacija 1.010 m² in novogradnja 1.570 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 80 predšolskih invalidnih otrok.
2. Šentvid pri Stični, adaptacija 1.745 m² in novogradnja 474 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 84 invalidnih otrok.
3. Dobrna, novogradnja 1.750 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 60 duševno in kombinirano motenih otrok.
4. Dornava II. faza, novogradnja 2.000 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 80 težje in težko duševno prizadetih (prestarelih) gojencev.
5. Kamnik II. faza, adaptacija 3.569 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 200 invalidnih oskrbovancev – izobraževalni del.
6. Vrhpolje (podružnica Vipava) novogradnja 1.500 m² neto zazidanih površin za kapaciteto 40 invalidnih oskrbovancev.

7. Dom »Dva topola« v Izoli, adaptacija 1.292 m² in novogradnja 616 m² za letovanje otrok z motnjami v razvoju.

Prenovo zavodov je vodil odbor podpisnikov družbenega dogovora na podlagi vsebinskih opredelitev komisije za prenovno zavodov in ob strokovni podlagi službe za investicije pri Izobraževalni skupnosti Slovenije, ki je sedaj v Ministrstvu za šolstvo in šport.

3.) Razpis za vpis v prve letnike srednjega izobraževanja za otroke z motnjami v razvoju v zavodih za izobraževanje temelji na predpostavki, da je potrebno v programe vključiti vso zainteresirano invalidno mladino, ki izpolnjuje pogoje za vpis, zato se oddelki oblikujejo na osnovi prijav učencev in obseg ni omejen z razpisom. V nekaterih zavodih (Vzgojno-izobraževalni zavod Višnja Gora, Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik) vključujejo v oddelke tudi zunanje učence, vendar samo do normativno določene zgornje meje učencev v oddelku. Taka integracija je v prid novim koncepcijam na področju vzgoje in izobraževanja in pogledom defektološke stroke.

Prenova šolskega dela zavoda v Kamniku, ki edini izvaja tako osnovnošolsko kot srednješolsko izobraževanje invalidne mladine je načrtovana za kapaciteto 200 otrok, od tega 96 otrok v osnovni šoli in 106 otrok v srednji šoli, pri čemer je upoštevanih 40 eksternih učencev (integracija). Domski del zavoda pa je prenovljen za kapaciteto 1260 otrok.

Nadaljevanje prenove zavoda vsebuje v II. fazi dozidavo v izmeri 839 m² in adaptacijo v izmeri 969 m² (izobraževalni del). Skupna vrednost predvidene prenove vključno z opremo znaša 134.774.634,00 SIT (per 1. 4. 1993).

Dokončanje prenove celotnega zavoda v Kamniku pa vsebuje v II. fazi še ureditev medicinsko rehabilitacijskega trakta s predvideno športno dvorano.

Proračun za leto 1993 zagotavlja za prenovno zavoda v Kamniku 40.000.000,00 SIT, kar pomeni 30% vrednosti prenove II. faze, zato bo potrebno razliko v višini 94.774.634,00 (per 1. 4. 1993) zagotoviti v proračunu za leto 1994.

4.) Spremenjen vir sredstev za prenovno zavodov (prej prispevna stopnja pri stanovanjskem gospodarstvu), nekatere spremembe v resorskih pristojnostih in realne finančne možnosti v proračunu so močno upočasnile tempo prenove zavodov. V Vladi bomo ob medresorski uskladitvi nalog in obveznosti posameznih ministrstev ponovno preverili potrebe po prenovi še preostalih zavodov, ovrednotili program, določili namenska sredstva in opredelili tudi dinamiko prenove.

Z namenom omogočiti nemoten dostop v izobraževalne zavode tudi dijakom in študentom invalidom, bomo pri gradnjah in prenovah vzgojnoizobraževalnih objektov in študentskih domov upoštevali zahteve za premagovanje arhitektonskih ovir in za nekatere vsebinske dopolnitve.

Za obravnavo v Vladi Republike Slovenije je stališče pripravilo Ministrstvo za šolstvo in šport.

VPRAŠANJA POSLANCEV

Kdaj bodo izgnanci in prisilni mobiliziranci v nemško vojsko dobili odškodnino?

FRANC ČERNELIČ, poslanec državnega zbora je postavil poslansko vprašanje, kdaj bo pripravljena informacija oziroma normativni akti, ki bodo omogočili izgnancem in prisilnim mobilizirancem v nemško vojsko uveljaviti vojno odškodnino. Če to ni mogoče, zahteva jasen odgovor, da prizadeti ne bi živeli v nekem lažnem prepričanju o reševanju problema na vladni ravni.

Odgovor:

Po osamosvojitvi Republike Slovenije državljani, ki so bili prizadeti zaradi dogodkov med II. svetovno vojno in njihova interesna združenja zahtevajo rešitev odškodninskih zahtevkov oziroma priznanje posebnih pravic. Vlada Republike Slovenije je, glede na te zahteve, ustanovila medresorsko komisijo za vprašanja vojne škode. Naloga komisije je proučitev okoliščin in obsega škode posameznih skupin slovenskih državljanov med II. svetovno vojno, priprava podlag za meddržavne dogovore o poravnavi vojne škode in priprava morebitnih zakonskih podlag za priznanje posebnih pravic upravičenecem do povrnitve vojne škode. Že iz dejstva, da ta vprašanja niso bila rešena v vsem obdobju od leta 1945, je očitno, da gre za obsežno delo.

Predvsem zaradi reorganizacije vladnih služb ob volitvah in po sprejemu zakona o vladi se je komisija, ki je bila ustanovljena že v novembru 1992, v celoti konstituirala šele v marcu 1993. Prvo informacijo o vprašanih vojne škode in o možnostih za njihovo razrešitev bo komisija predložila pristojnim organom do konca junija 1993.

Za obravnavo v Vladi Republike Slovenije je odgovor pripravilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Se bo število državljanstev pridobljenih z izredno naturalizacijo povečalo?

BRANE ERŽEN, poslanec Samostojne poslanske skupine, je v vprašanju, ki ga je naslovil na Notranje ministrstvo opozoril, da 25. junija letos v naši državi poteče veljavnost potnih listin nekdanje Jugoslavije. Glede na srbsko politiko in glede na poslabševanje razmer na Kosovu, lahko pričakujemo, da se številni Albanci, ki živijo v Sloveniji na začasnem delu, še ne bodo vrnili.

Notranje ministrstvo in ostale pristojne pa sprašuje, kaj bodo ti storili oziroma kakšne ukrepe imajo pripravljene, da se ti začasno prijavljeni državljani nekdanje Jugoslavije ne bodo spremenili v dodatno begunsko breme ob že dosedanjim množici več kot 100.000 brezposelnih, znanih več desetletij, množici legalnih beguncev in neugotovljivem številu ilegalnih beguncev pri nas.

Ministrstvo za notranje zadeve mu je odgovorilo:

Gospod poslanec v svojem vprašanju opozarja na probleme, s katerimi se Ministrstvo za notranje zadeve sooča že od osamosvojitve. Nekateri med njimi so izključno politične narave, zato je njihova rešitev odvisna od sprejete politike države.

V pristojnost Ministrstva za notranje zadeve pa sodi urejanje statusa vseh tujcev, ne zgolj Albancev oz. državljanov nekdanje SFRJ. S sprejemom ustreznih zakonodaje (Zakona o tujcih, Zakona o zaposlovanju tujcev) je vsem tujcem omogočeno

urejanje tako delovnega dovoljenja, kot dovoljenja za stalno oz. začasno prebivanje.

Večina državljanov nekdanjih jugoslovanskih republik, ki so začasno ali stalno prebivali v Sloveniji pred uveljavitvijo Zakona o tujcih, si je uredila bivanje, za kar so si morali predhodno pridobiti potno listino svoje države. Potrebujemo zaradi identifikacije, dokazila o dovoljenem bivanju kot tudi za prehajanje državne meje. Tujci, ki si svojega statusa še niso uredili, bodo morali to čimprej storiti.

Republike nekdanje Jugoslavije različno urejajo problematiko potnih listin. Informacijo o tem pridobiva naše ministrstvo preko Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije, temu ustrezno ukrepa.

Ministrstvo za notranje zadeve se zaveda pereče problematike, ki bi lahko nastala zaradi situacije v nekdanji Jugoslaviji, kar bi otežilo vračanje beguncev na eni strani oziroma povečalo število novih ubežnikov, ne nazadnje tudi zaradi državljanov nekdanje Jugoslavije, ki živijo v Republiki Sloveniji, in si statusa še niso uredili.

Nobena država takih problemov ne rešuje z dodelitvijo državljanstva, ki ni pravica posameznika, zato Ministrstvo za notranje zadeve, v katerega pristojnost sodi državljanstvo, ne bo »štancalo« novih državljanov, temveč bo sledilo političnim usmeritvam pri razreševanju tega problema.

Se na letošnjo turistično sezono ustrezno pripravljamo?

FERI HORVAT, poslanec Združene liste v državnem zboru je 23. 3. 1993 postavil poslansko vprašanje, v katerem ugotavlja, kakšne so priprave nanjo in kakšna so pričakovanja, glede na to da so mimo največje mednarodne turistične borze ter kako potekajo aktivnosti v zvezi z letno turizma.

Vlado sprašuje:

- kakšni ukrepi so in še bodo sprejeti v okviru priprav na letošnjo turistično sezono,
- kako poteka izvajanje programa leta turizma,
- kakšne rezultate lahko pričakujemo glede na stanje na trgu in glede na našo ponudbo in aktivnosti.

Vlada odgovarja:

I. PRIPRAVE NA TURISTIČNO SEZONO

Turistični promet poteka v Sloveniji brez vsakršnih ovir ali zapletov, ki bi bili posledica administrativnih ali drugih ukrepov, ki so v pristojnosti Vlade Republike Slovenije ali republik in lokalnih upravljanih organov. To med drugim potrjuje tudi praksa v zimski turistični sezoni in celoten dosednji turistični promet.

Koncentracija turističnega prometa v poletnih mesecih, ki je zaradi različnih razlogov večja, že nekaj let ne povzroča posebnih problemov, saj so tako službe na mejnih prehodih kot tiste, ki se ukvarjajo s cestnim prometom in urejanjem cest, svoje delo prilagodile pričakovani frekvenci potnikov oziroma turistov.

Podjetja različnih turističnih dejavnosti pa so kot samostojni gospodarski subjekti najverjetneje storili vse, da se bodo turisti pri njih počutili kot zaželeni in zadovoljni gostje.

na podlagi naštetega ugotavljamo, da niso več potrebne posebne kampanje, s katerimi bi prepričevali gospodarske subjekte, kaj morajo storiti za ali pa zaradi turizma.

Turizem postaja povsem normalna gospodarska in tudi širša dejavnost, ki ga v skladu s svojimi pooblastili in dejavnostmi podbuja in upošteva tako vlada kot tudi vsi upravni organi.

Tem smislu vlada v skladu s svojimi aktivnostmi sproti ureja probleme in sprejema različne ukrepe, ki neposredno ali posredno vplivajo na turizem. Še posebej pa se osredotoča na sprejemanje tistih ukrepov, s pomočjo katerih bi ta dejavnost hitreje premagala krizo, v kateri je.

Takšne dejavnosti in ukrepi, ki potekajo v okviru vlade in upravnih organov, so:

SANACIJA

Pri tem gre za ukrepe za sanacijo razmer, ki so posledica upada turističnega prometa v zimskih mesecih zaradi pomanjkanja snežnih padavin.

V zimski sezoni 92/93 je večino zimskošportnih središč močno prizadelo pomanjkanje snežnih padavin. Najbolj so prizadeti upravljavci žičnic, pa tudi posamezna hotelska podjetja in zasebniki. Glede na to, da večina teh podjetij pooblikuje turistično ponudbo tudi v poletnih mesecih, je njihova sanacija tesno povezana s pripravami na glavno turistično sezono.

Za razrešitev tega problema je bilo iz sredstev za intervencije v turističnem gospodarstvu štirim najbolj prizadetim upravljavcem žičnic (RTC Krvavec, Žičnice Vogel, Velika planina, RTC Golte) kot pomoč pri odplačevanju najetih posojil; dodeljeno za subvencioniranje obrestne mere do zdaj skupno 710.000 mio SIT (vloga Planuma-SC Koble se še rešuje). Podjetju RTC Golte, ki je lani prejelo posojilo takratnega Ministrstva za turizem in gostinstvo v višini 20 mio SIT in ga zaradi nastalega položaja ne bi moglo vrniti, pa je bil tudi za leto 1993 podaljšan rok za odplačilo tega posojila.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je upravljavcem žičnic in hotelskim podjetjem v Bohinju, ki so imeli največji izpad prometa, pomagalo pri zagotavljanju sredstev za nadomestilo osebnih dohodkov za delavce na čakanju.

Za preprečitev posledic morebitnih »zelenih zim« v prihodnjih letih pripravljajo upravljavci žičnic projekte za umetno zasneževanje smučišč, kar bo finančno podprlo Ministrstvo za gospodarske dejavnosti v skladu s proračunskimi možnostmi.

POSPEŠEVANJE

Posojila za pripravo poletne turistične sezone

Letos se v zvezi s posojili za pripravo na poletno turistično sezono, ki jih gostinska in turistična podjetja najemajo vsako leto, pojavljata dva problema:

– banke so nekaterim gostinskim podjetjem zaradi njihovega neugodnega finančnega položaja pripravljene odobriti posojila le, če za njihovo vračilo jamči država,

– obrestne mere za ta posojila so kljub napovedim o njihovem zniževanju glede na možnost vračila še vedno previsoke, saj znašajo okoli 20% ali celo več.

V pripravi je več možnih rešitev (predvsem za zagotavljanje garancijskega potenciala, na temelju katerega bi banke podjetjem odobrile posojila pod ugodnejšimi pogoji). Izбира najprimernejše rešitve je odvisna predvsem od proračunskih možnosti in dogovorov s poslovnimi bankami, ki še potekajo.

o) Promocija turistične ponudbe Slovenije

Za promocijo turistične ponudbe Slovenije je bilo letos porabljenih 48 mio SIT, s katerimi so omogočili splošne promotivne aktivnosti in promocijo posameznih regij in izdelkov.

poročevalec

Poglaviti cilj vseh promotivnih dejavnosti je bil utrditi zaznavanje Slovenije kot nove turistične dežele in poznavanje njene turistične ponudbe. Vse to pa naj bi pozitivno učinkovalo na prodajo turističnih storitev.

Novo podobo Slovenije smo skušali utrjevati na različne načine, in sicer:

– z neposrednim vzpostavljanjem stikov z novinarji, stikov z novinarji, s strokovno in širjo javnostjo,

– z izrabo različnih priložnostih, kulturnih, pa tudi političnih dogodkov,

– s podporo stikov s poslovnimi partnerji in organizatorji potovanj,

– z izdajo ali sofinanciranjem prospektov in podobnih informativnih gradiv.

Organizirane so bile predstavitve turistične ponudbe na sejnih in borzah v evropskih državah, ki so bile spremljane s tiskovnimi konferencami in s posameznimi razgovori s številnimi specializiranimi časopisi, radijskimi in televizijskimi oddajami.

Slovenijo so obiskali številni turistični novinarji posamezno in v skupinah, ki so pripravili vrsto zelo odmevnih prispevkov in oddaj.

Za predstavitev Slovenije smo izrabili tudi različna mednarodna posvetovanja s področja turizma in sestanke drugih specializiranih turističnih organizacij.

Oblikovanju nove predstave o Sloveniji so bila namenjena tudi pisna sporočila oziroma turistično-informativne edicije, kot so prospekti, plakati, zgibanka, mape, priponke ipd. in regijski prospekti, ki smo jih sofinancirali pod pogojem, da so upoštevali elemente celostne podobe turistične ponudbe Slovenije.

Pri izvajanju promotivnih dejavnosti so nastajali različni problemi zaradi nedorečene organiziranosti vodenja in izvajanja turističnopromotivnih dejavnosti, ki so sestavni del t. i. integralnega turističnega marketinga, pa tudi zaradi majhnih finančnih sredstev, ki so tej dejavnosti namenjena. Vse to negativno vpliva na sistematičnost dela in na sporočilnost akcij, ki zato ne morejo slediti dolgoročnim strateškim ciljem.

c) Usposabljanje kadrov

Ministrstvo za gospodarske dejavnosti je pričelo z izvajanjem programa usposabljanja okoli 5.000 zaposlenih v turizmu za kakovostnejše opravljanje storitev. Ta obsežen projekt vodijo najvidnejši evropski strokovnjaki na tem področju kot tehnično pomoč v okviru programa PHARE. Menimo, da bo prav ta projekt, ki mu je uspelo vplesti celotno področje gostinstva in turizma, ključnega pomena za doseganje kakovosti, ki je podlaga za konkurenčnost turističnih storitev. Še posebej je dragocen tudi zato, ker nam je v okviru tega programa uspelo pridobiti znanje, s katerim razpolagajo zdaj srednje gostinske šole in drugi strokovnjaki, ki začenjajo oblikovati strokovno jedro, ob katerem se bodo lahko sistematično razvijala znanja, potrebna za opravljanje turističnih dejavnosti in za razvoj turizma.

č) Izobraževanje

Na podlagi pobud turističnega gospodarstva in srednjih gostinskih in turističnih šol je v pripravi ustanovitev visoke šole za turizem in gostinstvo. Trenutno je v pripravi vsebina izobraževalnih programov, pri katerih sodelujejo domači strokovnjaki s tega področja ob upoštevanju uspešnih tovrstnih programov iz turistično razvitih držav.

d) Razvoj turistične ponudbe

V okviru programa Ministrstva za gospodarske dejavnosti, ki

izhaja iz razvejane strategije turizma v Sloveniji, potekajo projekti razvoja turizma v posameznih regijah, ki bodo na novo ovrednotili vse vire za oblikovanje nove turistične ponudbe oziroma novih turističnih produktov, ki doslej niso bili obravnavani z vidika možnosti njihovega trženja. Sočasno bo obdelana tudi organizacijska mreža za turizem, ki je nujna za vzpostavitev ustreznih komunikacij s turisti in s tujimi trgi in seveda za ustrezno oblikovanje turističnih proizvodov glede na povpraševanje. Delo na projektu bo usklajeno z drugimi dejavnostmi s področja kmetijstva, prometa, varstva okolja in kulture na posameznih območjih in med republiškimi upravnimi organi.

e) Pospeševanje turističnega prometa

Na upravnem področju je treba v tej zvezi omeniti predvsem:

- urejanje dobrososedskih odnosov s sosednjimi deželami in državami,
- sprejem novega zunanjetrgovinskega zakona in utrjevanje zunanjetrgovinskih odnosov, ki spodbujajo menjavo blaga in storitev s tujino in s tem tudi turističnih storitev,
- priprava zakonodaje s področja varstva okolja, ki bo vplivala za zavarovanje in ustrezno rabo prostora ter naravnih virov, kar bo vplivalo na povečanje privlačnosti za turizem,
- v postopku sprejemanja je tudi zakon o gostinski dejavnosti in na njegovi podlagi drugi akti, ki bodo uvedli nova, zahtevnejša merila kakovosti gostinskih obratov in prenočitvenih objektov.

II. LETO TURIZMA

Cilj programa leta turizma v Sloveniji je, da se znotraj dejavnosti, organizacij in organov pospeši reševanje problemov in tako prispeva k normalizaciji stanja v dejavnosti in k povečanju turističnega prometa. Iz tega sledi, da ne gre za kampanjo in zunanjo manifestacijo, ampak za več kakovostnega dela na vseh ravneh in okoljih.

Iz prej naštetih dejavnosti je razvidno, da vlada in upravni organi svoje programe v letu turizma opravljajo skladno s sprejetimi cilji, razen kadar jih pri tem ovira pomanjkanje finančnih sredstev. V tej zvezi gre omeniti predvsem problem prometne in druge infrastrukture, ki v letu turizma ni rešljiv, čeprav se vsi zavedamo odvisnosti turizma od ustreznih komunikacij in dostopnosti. Zaradi pomanjkanja sredstev bo oteženo tudi sofinanciranje različnih prireditev s področja kulture in športa, ki bi lahko bile zanimive tudi za turistični obisk.

Pričakujemo, da nas bo organizacijski odbor za leto turizma podrobneje seznanil o dejavnostih, ki jih vodijo drugi organi in organizacije v okviru Gospodarske zbornice Slovenije in Turistične Zveze Slovenije. Sele na tej podlagi bo možna celovita ocena doseganja ciljev, ki jih zasleduje leto turizma.

III. REZULTATI PROMOTIVNIH DEJAVNOSTI IN PREDHODNA OCENA TURISTIČNEGA PROMETA V LETU 1993

Letos smo z novo celostno podobo stojnice predstavili Slovenijo na naslednjih turističnih sejmih in borzah:

- v decembru 1992 v Lodnonu in Bruslju,
- od januarja do aprila 1993 pa v: Utrechtu, Brnu, Budimpešti, Berlinu, Stuttgartu, Duesseldorfu, Nürnbergu, Essnu, Münchnu, Milanu, Vicenzi, Trstu, Dunaju, Gradcu, Linzu, Salzburgu, Celovcu, Goeteborgu in 21 mestih v ZDA v okviru ETC, katerega člani naj bi postali konec aprila.

Na vseh pomembnih sejmih in borzah v Evropi in ZDA so bile organizirane tudi tiskovne konference. Sejmi so bili dobro obiskani, predvsem v Milanu, Berlinu, Vicenzi, Münchnu in Salzburgu, kar kaže na to, da se počasi vrača zanimanje za Slovenijo in njeno turistično pondubo. Razlog za nezaupanje v varnost območja pa ostaja še vedno bližina vojne v BiH. Če se bo položaj do začetka glavne sezone kolikor toliko normaliziral, lahko pričakujemo povečan turistični promet iz Italije, Avstrije, Nemčije, Madžarske, Nizozemske. Velikonočni praz-

niki so pokazali, da se zaupanje v slovenski turizem vrača, kar je dobro znamenje za uspešnejšo poletno turistično sezono. Na podlagi dosedanjega zanimanja pričakujemo, da bodo največji turistični promet imela zdravilišča, območje Alp in morje. Skupni turistični promet se bo, sodeč po zanimanju, povečal za 50% v primerjavi z letom 1989, ko smo nazadnje imeli normalen turističen promet.

Za obravnavo v Vladi Republike Slovenije je odgovor pripravilo Ministrstvo za gospodarske dejavnosti.

Podrobneje o dogodkih v snežniških gozdovih

RAFAEL KUŽNIK je v imenu Slovenske nacionalne stranke pristojnega ministra vprašal, kako lahko dovoli tako nasprotujoče ravnanje slovenske policije in sicer, da na Malem Vrhku uporabi policiste na konjih in s psi, medtem ko je slovenska policija bila le miren opazovalec kršitve ozemelske celovitosti v snežniških gozdovih. Ker s prvim odgovorom na to vprašanje, ki ga je poslanec že prejel, ni bil zadovoljen, v ponovnem vprašanju dodatno sprašuje, ali je ministrstvo za notranje zadeve pri odločitvah o svojem delovanju odvisno od odločitve zunanjega ministrstva ali od slovenske vlade in slovenskih zakonov. Zanima ga tudi vsebina dogovora med zunanjima ministroma Slovenije in Hrvaške, ki so ga policisti upoštevali in na katerega se tudi sklicuje Ministrstvo za notranje zadeve.

Ministrstvo za notranje zadeve mu je odgovorilo:

Na dodatno poslansko vprašanje g. Rafaela Kužnika o sodelovanju policistov s službenimi psi in konjenico na Malem Vrhku in sekanjem lesa v snežniških gozdovih Ministrstvo za notranje zadeve odgovarja:

G. poslancu je bilo že v prvem odgovoru pojasnjeno, da je uporaba policijskih psov in konjenice zakonito prisilno sredstvo za izvrševanje nalog v preventivne namene v primerih, ko je mogoče pričakovati množične kršitve javnega reda in miru. To bo policija storila tudi v bodoče, če bo ocenjeno, da se lahko pričakujejo množične kršitve javnega reda ali miru ali če bo do takšnih kršitev že prišlo.

Na vprašanje o sečnji lesa v snežniških gozdovih smo g. poslancu tudi že odgovorili. Policija ukrepa v skladu z zakoniti sprejeto politiko Vlade Republike Slovenije in meddržavnimi dogovori. Menimo, da na zastavljeno vprašanje nimamo več kaj dodati.

Kdo je lastnik zemljišča ob bovškem letališču?

RAFAEL KUŽNIK, poslanec SNS, je pristojne vprašal: Poslanec Slovenske nacionalne stranke zanima, kako je mogoče, da je okoli 40% travnatega zemljišča bovškega letališča formalnopravno last firme Josip Kraš iz Zagreba kot je objavil časopis »Delo« dne 19. 2. 1993.

Zagrebska firma Josip Kraš je v tolminski občini tudi lastnik dveh družb z omejeno odgovornostjo in njihovih osnovnih sredstev – poslovno že mrtve Kooperacije in Planike iz Kobarida.

Vlada Republike Slovenije je pripravila naslednji odgovor:

Na poslansko vprašanje poslancev Slovenske nacionalne stranke, ki se nanaša na lastništvo okoli 40% travnatega zemljišča okoli bovškega letališča, katerega lastnik naj bi bilo podjetje Josip Kraš, ki je član Slovenske nacionalne stranke Josip Kraš iz Zagreba, dajemo naslednji odgovor:

Iz posebej pridobljenega zemljiškoknjižnega izpiska za vložek št. 271, k. o. Bovec z dne 16. 3. 1993 je razvidno, da so pri ter-

vložku vpisana prizadeta zemljišča: parc. št. 8150/1, travnik v izmeri 276485 m², parc. št. 8150/2 v travnik v izmeri 76311 m², parc. št. 8150/3, travnik v izmeri 1010 m², parc. št. 8150/4 travnik v izmeri 6956 m² in parc. št. 8150/6 travnik v izmeri 15139 m² kot družbena lastnina. Pri navedenem vložku je vpisan upravičenec – pravna oseba »JOSIP KRAŠ« Zagreb TOZD »Planika« predelava mleka Kobarid n. sub. o., ne kot lastnik, marveč kot imetnik pravice upravljanja z navedenimi parcelami, ki so družbena lastnina. Podlaga za zemljiškoknjižni vpis je bila pogodba o prenosu pravice upravljanja, sklenjena med Kmetijsko zemljiško skupnostjo občine Tolmin in »JOSIP KRAŠ« – TOZD PLANIKA KOBARID, z dne 15. 10. 1985.

Ministrstvo za pravosodje je v obravnavani zadevi pridobilo še naslednje podatke: »JOSIP KRAŠ – TOZD PLANIKA KOBARID« se je v letu 1992 statusno preoblikoval in se organiziral kot podjetje. Navedena statusna sprememba je bila izvedena na podlagi sklepa Temelnjega sodišča v Novi Gorici, enota v Novi Gorici, št. Srg 1359/92, z vpisom v sodni register dne 3. 1992, pri registrskem vložku št. 1-1988-00. Pri navedenem registrskem vložku je vpisano podjetje: KRAŠ PLANIKA, podjetje za proizvodnjo in predelavo mleka, kremnih ploščic in namazov, d. o. o., Kobarid, Gregorčičeva 32. Gre torej za pravačno pravno osebo, v katero pa je, po dobljenih informacijah, vložena tudi tuj kapital.

Podajmo še, da so kmetijska zemljišča v družbeni lastnini in katerimi so upravljala podjetja, ki se lastninsko preoblikujejo po zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij, postala last Republike Slovenije že po samem zakonu. Po 5. členu zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij namreč podjetje pred ugotovitvijo družbenega kapitala izloči iz sredstev podjetja kmetijska zemljišča in gozdove, ki so z dnem uveljavitve zakona postala last Republike Slovenije. Podjetje lahko po navedenem zakonu z uporabo in upravljanjem takšnih zemljišč in gozdov nadaljuje, če jih obdeluje oziroma uporablja kot dober gospodar, in sicer do sklenitve ustrezne zakupne pogodbe, do podelitve koncesije ali do izdaje pravomočne odločbe o denacionalizaciji, če so zemljišča predmet vračanja po zakonu o denacionalizaciji. Navedena zemljišča so postala po samem zakonu last Republike Slovenije, tudi ta sprememba v zemljiški knjigi ni bila izvedena.

Ob obravnavo v Vladi Republike Slovenije je odgovor pripravilo Ministrstvo za pravosodje.

POMBA: Priloga k odgovoru (Zemljiškoknjižni izpisek in pogodba o prenosu pravice upravljanja) je na voljo v strokovni službi zbora

Kakšne metode lahko uporablja policija?

SAŠO LAP, poslanec Samostojne poslanske skupine, je v imenu 82 vaščanov Vranovičev, vasi v črnomaljski občini, ministra za notranje zadeve prosil, da pojasni razloge, ki so ga potrovali ravnanju policistov s postaje v Črnomlju, da so uporabili silo ob deblokiranju vaške ceste do komunalnega odlagališča nad samoiniciativno organiziranimi golorokimi prebivalci Vranovičev.

Ministrstvo za notranje zadeve je poslalo naslednji odgovor:

Gospod poslanec vprašuje ministra za notranje zadeve, ali je posredovanje policije, uporaba njenih represivnih metod pri poseganju v spor vaščanov Vranovičev z občinsko oblastjo zaradi komunalnega odlagališča pravi način in naslov za reševanje ekološke stiske vaščanov z njihovim odlagališčem odpadkov.

Občini Črnomelj že dalj časa poteka spor o deponiji komunalnih odpadkov pri vasi Vranoviči med vaščani na eni in občino ter komunalo Črnomelj na drugi strani. Obe nasprotni strani dogovora o statusu deponije nista dosegli, zato je skupina vaščanov dne 5. 1. 1993 s traktorji in drugimi delovnimi stroji zaprla dovozno pot na deponijo in tako preprečila

dovoz; zapora je trajala ves mesec januar. Občinska skupščina Črnomelj je na seji dne 27. 1. 1993 dejanje vaščanov vasi Vranovičev obsodila in zahtevala od Komunale Črnomelj in izvršnega sveta, da čimprej sprejmeta ustrezne ukrepe za normalen odvoz komunalnih odpadkov na deponijo.

Na osnovi sprejetega sklepa je IS SO Črnomelj poslal pisno zahtevo Policijski postaji Črnomelj za nudenje asistencije delavcem Komunale Črnomelj pri odstranitvi zapore dostopa do deponije, da bi tako omogočili odvoz odpadkov na deponijo.

Policijska postaja Črnomelj je na podlagi navedene zahteve za nudenje pomoči in ocene, da je mogoče pričakovati kršitve javnega reda in miru, ogrožanje življenja in zdravja ljudi in premoženja ter upiranje in preprečevanje odstranitve zapore vaščanov, odredila 12 policistov (in ne 20–30, kot navaja poslanec). Policisti niso z ničimer posegli v samo dogajanje, saj so delavci Komunale odstopili od odstranjevanja ovir z dovodne poti, ker niso imeli ustreznih sredstev oz. naprav, s katerimi bi poskrbeli za njihovo odstranitev brez nepotrebne škode.

Policisti Policijske postaje Črnomelj so torej nudili asistenco javnemu podjetju Komunala Črnomelj v skladu z veljavno zakonodajo; pri tem niso uporabili nobenih represivnih ukrepov zoper samoorganizirane vaščane vasi Vranoviče ob poskusu zaprtja javne ceste do komunalne deponije.

Kdaj se bo končala zloraba meril za dodeljevanje socialnih pomoči?

MAKS LAVRINC, poslanec LDS v Državnem zboru Republike Slovenije, je na 6. seji državnega zbora postavil tole vprašanje:

Kako in kdaj namerava vlada poseči v merila za dodeljevanje različnih socialnih pomoči, zlasti pravico do nadomestila za čas brezposelnosti. Sedanji sistem namreč dovoljuje zlorabe, ki postajajo vse bolj razširjen pojav. S stališča pravičnosti je nesprejemljivo, da takšno pomoč družbe dobivajo tudi izredno premožni in tisti, ki se izmikajo zaposlitvi ipd. Ni moralno, da revni pomagajo bogatim. Ločiti bi bilo treba zavarovanje za primer brezposelnosti, ki ga zagotavlja država, in tisto, ki omogoča ohranjanje doseženega standarda tudi ob izgubi dela.

Znani so primeri namernega stečaja obratovalnic in manjših podjetij z namero pridobiti pripadajoča sredstva za ponovno zaposlitev. Centri za socialno delo in zavodi za zaposlovanje bodo do spremembe ustreznih predpisov brez moči.

Z navedenim vprašanjem opozarja na stanje predvsem zato, da bi tisti, ki so pomoči resnično potrebni, dobili več.

Odgovor: Vlade Republike Slovenije je:

Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki ureja način in pogoje za uresničevanje pravic, do katerih so upravičene brezposelne osebe iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti, je začel veljati v letu 1991. Z zavarovanjem za primer brezposelnosti se tem osebam zagotavljajo pravice za čas, ko so brez svoje krivde ali proti svoji volji brez zaposlitve. V zakonu so zato taksativno naštet primeri, ko zavarovanec teh pravic zaradi svojega krivdnega ali voljnega ravnanja ne more uveljaviti. Hkrati pa vsebuje tudi razloge, zaradi katerih lahko že pridobljeno pravico, zlasti pravico do denarnega nadomestila oziroma denarne pomoči, med brezposelnostjo izgubi. Natančnejša merila za ugotavljanje izgube pravice do denarnega nadomestila zaradi posameznih razlogov, navedenih v zakonu, je določilo Ministrstvo za delo z izdajo pravilnika o kriterijih za ugotavljanje izgube pravice do denarnega nadomestila oziroma denarne pomoči med brezposelnostjo (Uradni list RS, št. 5/93). Pravilnik vsebuje načine in merila, na podlagi katerih Republiški zavod za

zaposlovanje ugotavlja, ali so dani pogoji za izgubo pravice do denarnega nadomestila oziroma denarne pomoči med brezposelnostjo zaradi odklonitve zaposlitve, napotitve na usposabljanje in izobraževanje, vključitve v enega izmed programov aktivne politike zaposlovanje in zaradi nejavljanja na zahtevo zavoda.

Prav gotovo, da veljavni zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti ni mogel predvideti vseh primerov, ki se bodo pojavili v praksi ob njegovi uporabi, in zato lahko prihaja tudi do zlorab, ki pa jih skušamo preprečiti. S tem namenom namerava Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve letos predlagati določene spremembe in dopolnitve omenjenega zakona. Imenovana je že komisija za pregled in analizo vseh socialnih transferjev in pripravo racionalizacije, ki bo na podlagi izhodišč in načel, ki jih je sprejela, določila potrebne spremembe. Ob predvidenih spremembah se pojavlja potreba po ureditvi vprašanja višine denarnega nadomestila za čas brezposelnosti in pogojev, ki jih je treba izpolniti ne samo za pridobitev, temveč tudi za ohranjanje denarnega nadomestila, in vprašanja višine denarne pomoči med brezposelnostjo v povezavi z zakonom o socialnem varstvu.

Ob razmišljanju o preprečevanju zlorab pa je treba opozoriti tudi na potrebo po izvajanju nadzora pri delodajalcu in povečanju denarnih kazni, če naj denarno nadomestilo oziroma denarna pomoč postane denarna dajatev za tiste brezposelne osebe, ki nimajo drugih sredstev za zagotovitev socialne varnosti zase in svojo družino, kar pa seveda zahteva dodatna finančna sredstva.

Za obravnavo v Vladi Republike Slovenije je odgovor pripravilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Je slovensko morje ogroženo zaradi prevoza nafte?

ANDREJ LENARČIČ, poslanec SNS, je postavil naslednje vprašanje:

V obdobju od zalivske vojne je bilo na svetu pet velikih ekoloških nesreč zaradi razlita ogromnih količin nafte, bodisi zaradi napak na terminalih, bodisi zaradi katastrofalnih nesreč tankerjev. Ti dogodki dajejo slutiti, da se kaj podobnega zgodi tudi v severnem Jadranu.

Samo tri kilometre zračne linije od državne meje pri Škofijah na italijanski strani v Miljskem zalivu pri Žavljah je terminal, ki sprejema dnevno do 1.800 ton nafte, katero dovažajo tankerji skozi slovenske teritorialne vode, zastavljam vladi, ministrstvu za zunanje zadeve in ministrstvu za varstvo okolja in urejanje prostora naslednja vprašanja:

1) Ali je italijanska stran Slovenijo uradno seznanila z varnostnim stanjem tega objekta in režimom plovbe tankerjev do njega in koliko ter kakšnih incidentnih situacij je bilo do sedaj v zvezi s tem?

2) Ali bo Slovenija zahtevala v okviru pogajanj za nadgradnjo osimskih sporazumov kot zainteresirana in ogrožena stran neposreden vpogled svojih strokovnjakov v delovanje in varnostne načrte v primeru hude ekološke nesreče v omenjenem objektu (tako kot so bile italijanske zahteve o neposrednem vpogledu v delovanje NE Krško)?

3) Ali so predvideni skupni načrti reševanja hudih ekoloških nesreč v severnem Jadranu v skladu z določbami Barcelonske konvencije o varstvu Sredozemskega morja in ali je Slovenija pravni naslednik podpisov te konvencije ter iz nje izhajajočih protokolov?

4) Kakšni so načrti in obveznosti države za modernizacijo ter večjo učinkovitost Službe za varstvo obalnega morja SVOM, ki je dosedaj sposobna intervenirati le ob manjših

ekoloških incidentih, kot je bilo na primer izlitje približno tisoč litrov nafte v koprskem pristanišču 15. februarja letos.

Dobil je naslednji odgovor:

Ministrstvo za zunanje zadeve podaja na podlagi prispevkov Ministrstva za okolje in prostor ter Ministrstva za promet in zveze naslednji odgovor na poslansko vprašanje g. Andreja Lenarčiča, podano na 4. seji Državnega zbora Republike Slovenije v dneh 23., 24., 25. in 26. 2. 1993

1. Republika Slovenija doslej ni bila uradno seznanjena o varnostnem stanju objektov za sprejem nafte v Trstu. Podjetje »Hidro Koper« pa je bilo neuradno obveščeno, da je pri samem pretovarjanju nafte vedno prisotno podjetje »Crismani« z vsoto potrebno opremo za ukrepanje v primeru eventualnega razlita. Glede na velikost in število tankerjev odredi Luška kapitanija 24-uradno dežurstvo ekoloških plovil tega podjetja. Vsi tankerji, ki plujejo v tamkajšnje luke, morajo pluti najmanj 2 nautični milj od obale, kar je posebej označeno na pomorski karti št. 218.

O številu incidentnih situacij nimamo podatkov. Večji incident na njihovi strani je bil pred 4 leti, ko je majhen del onesnaženja dosegel naše vode, vendar so ga uspešno odstranili.

2. Zahteva o neposrednem vpogledu v delovanje in varnostne načrte v primeru hude ekološke nesreče je sicer umestna, ne bo pa podana v okviru pogajanj za nadgradnjo Ozimskih sporazumov, temveč na podlagi drugih mednarodnih pogodb. Republika Slovenija se bo v tem okviru zavzemala za meddržavno usklajevanje varnostnih načrtov oz. planov akcij v primerih ekoloških nesreč, saj gre za skupen prostor (morje) glede na to, na kateri strani pride do nesreče.

3. Republika Slovenija nima z nobeno od sosednjih držav sklenjenega sporazuma o obveznem spremljanju in medsebojnem obveščanju potovanja ladij z nevarnim tovorom po Jadranu. To vprašanje je bilo v preteklosti večkrat na dnevnem redu zasedanj bivše jugoslovanske italijanske komisije za Jadran, vendar do neposredne sklenitve sporazuma še ni prišlo.

Skupni načrti reševanja hujših ekoloških nesreč v severnem Jadranu na meddržavni ravni tako niso bili sprejeti, pač pa so bili le-ti izdelani med podjetjem »Hidro Koper« ter italijanskim podjetjem »Crismani« ter preizkušeni v lanskeletni vaji Morje 92. Poudariti velja, da so bili ti izdelani v skladu z določbami Barcelonske konvencije o varstvu sredozemskega morja. Navedena konvencija bo v kratkem predložena v postopek notifikacije nasledstva.

4. Na območju slovenske obale in teritorialnega morja Republike Slovenije od leta 1975 deluje Služba za varstvo obalnega morja (SVOM), ki razpolaga s plovilom za odstranjevanje onesnaženj, plovilom za vleko in postavitev plavajočih zavez in opremo za čiščenje oljnih madežev, nafte in podobno. V primeru večjih ali katastrofalnih onesnaženj morja v slovenskem teritorialnem morju je izdelan plan akcij, ki predvideva aktiviranje in vključevanje sredstev pomoči iz sosednjih držav v večjem obsegu.

Opremljenost službe SVOM, podjetja Luke Koper, vlačilca ladij podjetja Brodospas Koper in podjetja Istra-Benz, zagotavlja učinkovito zaščito v primeru izlitja naftnih in drugih derivatov v akvatoriju pristanišča ali v času razkladanja.

Je »Neslovenec« lahko direktor ljubljanske Opere?

ANDREJ LENARČIČ, poslanec Slovenske nacionalne stranke je opozoril, da SNG Opera in balet v Ljubljani imenoma novega tehničnega direktorja te ustanove brez razpisa imenovani je rojen v Sarajevu in ni slovenski državljani, govori slovensko in bi moral imeti status begunca. Slovenija

ka nacionalna stranka pričakuje, da bo ta primer nemu-
doma raziskan in da bo pristojno ministrstvo ustrezno ukre-
palo.

Poslanec je prejel naslednji odgovor:

Sklepom v.d. direktorja Opere in Baleta SNG Ljubljana
izbiri delavca za določen čas z dne 12. 3. 1993, št. 12/93 je bil
izbran g. Karlo Klemenčič, akademski slikar-scenograf (VII.
stopnja izobrazbe).

G. Klemenčič je s tem sklepom nastopil radno delovno raz-
merje v Operi in baletu SNG Ljubljana za določen čas, to je do
10. marca 1994. Osnova za izdajo takega sklepa v.d. direktorja
je bil razpis, objavljen dne 19. 10. 1992 v dnevniku Delo in
delovno dovoljenje Republiškega zavoda za zaposlovanje št.
0424412952 z dne 11. 3. 1993 (pridobljeno pred izdajo sklepa
izbiri delavca za določen čas), katerega, veljavnost traja do
10. 3. 1994.

Osnova za izdajo navedenega dovoljenja je bila prošnja g.
Klemenčiča, naslovljena na Republiški zavod za zaposlova-
nje, opremljena z izjavo v.d. direktorja Opere in baleta SNG
Ljubljana, da noben izmed na razpis prijavljenih kandidatov
ne izpolnjuje zahtevanih pogojev. Sklep, da noben izmed
prijavljenih kandidatov na razpis, objavljen dne 29. 10. 1992,
ne ustreza razpisanim pogojem, je konec leta 1992 izdal
takratni v.d. direktorja Opere in baleta SNG Ljubljana g. Darko
Briek. Obrazložitev delovnega dovoljenja navaja, da tujec
izpolnjuje vse zakonsko določene pogoje za izdajo delovnega
dovoljenja, med drugim tudi to, da je v evidenci Republiškega
zavoda za zaposlovanje, enota Ljubljana, ni ustreznega kandi-
data, ki jih vlagatelj zahteva za sklenitev delovnega razmerja
in bi bil pripravljen sprejeti zaposlitev.

Menimo, da je bil sklep v.d. direktorja Opere in Baleta SNG
Ljubljana o izbiri delavca (g. Karla Klemenčiča) izdan v skladu
z veljavno zakonodajo in interesi Opere in baleta SNG Ljub-
ljana.

Za obravnavo v Vladi Republike Slovenije je odgovor pripra-
vilo Ministrstvo za kulturo.

Kdo ima/nima pravice odkupiti stanovanje?

STEFAN MATUŠ, poslanec SLS, je vprašal: »Ministrstvo za
izvajanje okolja in prostora je občinam in podjetjem izdalo
navodila za izvajanje stanovanjskega zakona, v katerem je
navedeno, da dejstvo, ali je imetnik stanovanjske pravice
državljan ali ne, ne vpliva na to, da njegov ožji družinski
član, ki pa je državljan Slovenije, ne bi mogel odkupiti
stanovanja. S tem navodilom ministrstvo posega v osnovno
pravno načelo, da nihče ne more prenašati več pravic kot jih
ima sam. (Tuj državljan sam pravice do odkupa stanovanja
namreč nima). Podobno velja tudi za vojaška stanovanja.

Prosim odgovor pristojnega ministrstva:

Zakaj je bilo izdano navodilo, ki je v nasprotju s 117. čl.
stanovanjskega zakona, kakor tudi pobuda: Vlada mora
interveniirati tako.

Da se odpravijo nezakonita navodila oziroma odloki
upravnih organov na tem področju.

Ministrstvo za okolje in prostor je pripravilo naslednji od-
govor:

Na poslansko vprašanje poslanca g. Štefana Matuša, naslov-
ljeno na Ministrstvo za okolje in prostor, ki zadeva navodila
ministrstva občinam in podjetjem za izvajanje stanovanjskega
zakona, v katerih je napotek, da dejstvo, da je imetnik stano-
vanjske pravice tuj državljan, ne vpliva na to, da njegov ožji
družinski član, ki pa je državljan Slovenije, ne bi mogel odku-
piti tega stanovanja. Glede na mnenje, da naj bi s tem navodi-
lom ministrstvo poseglo v osnovno pravno načelo, da nihče
ne more prenašati več pravic kot jih ima sam in sočasen

zahtevek za takojšnjo odpravo tega navodila, ki naj bi bilo
v nasprotju z 117. členom stanovanjskega zakona, želimo
pojasniti naslednje:

– stanovanjski zakon (Uradni list RS, št. 18/91) v 117. členu
določa, da so lastniki dolžni prodati na zahtevo imetnika
stanovanjske pravice, ki je to pravico imel na dan uveljavitve
tega zakona, z njegovo pisno privolitvijo pa tudi njegovemu
ožjemu družinskemu članu, bremen prosto stanovanje, na
katerem je imel stanovanjsko pravico.

Navodilo, ki ga je v zvezi s tem poslalo Ministrstvo za okolje in
prostor ni v nasprotju z 117. členom stanovanjskega zakona,
saj stanovanjski zakon vprašanja državljanstva ne ureja. Sta-
novanjski zakon določa pogoje, ki jih mora prejšnji imetnik
stanovanjske pravice izpolnjevati, da lahko zahteva nakup
stanovanja pod pogoji tega zakona. V kolikor prejšnji imetnik
stanovanjske pravice izpolnjuje vse pogoje za nakup stanova-
nja po stanovanjskem zakonu, nima pa državljanstva, ki je
pogoj za pridobitev lastninske pravice na nepremičnini
v Republiki Sloveniji, ožji družinski član, na katerega lahko
prejšnji imetnik stanovanjske pravice prenese pravico do
nakupa v skladu z 117. členom stanovanjskega zakona pa
državljanstvo ima, ne gre za kršitev 117. člena.

Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije je 17. 1. 1992
obravnaval in sprejel poročilo o izvajanju stanovanjskega
zakona, ki se je nanašalo na izvedbo privatizacije. Omenjeno
poročilo je obravnaval in sprejel tudi Druženopolitični zbor
Skupščine Republike Slovenije. V poročilu je bilo med drugim
navedeno, da se odprta vprašanja v zvezi z državljanstvom
delno razrešujejo z možnostjo, da lahko prejšnji imetnik sta-
novanjske pravice pravico do nakupa stanovanja prenese na
ožjega družinskega člana, ki pa mora biti državljan Republike
Slovenije.

Cilj privatizacije po stanovanjskem zakonu je čim večja priva-
tizacija bivšega družbenega stanovanjskega fonda ob pogo-
jih, ki zagotavljajo ožjim družinskim članom imetnika stano-
vanjske pravice enake pravice kot jih ima sam imetnik stano-
vanjske pravice.

Vprašanje ob pogodbi med kranjsko porodniš-
nico in zasebnim zdravnikom

IRENA OMAN, poslanka iz Samostojne poslanske skupine,
sprasuje Ministrstvo

za notranje zadeve, ali je preko UNZ Kranj seznanjeno
s sklenitvijo škodljive pogodbe med bolnišnico za ginekolo-
gijo in porodništvo Kranj kot najemodajalcem in dr. Marja-
nom Fabjanom kot najemodajalcem in kako je ukrepalo za
zagotovitev varnosti delovanja bolnišnice v korist pacientk
oz. kaj bo ukrenilo za preprečitev posledic, ki bodo nastale
s takšno pogodbo.

Ministrstvo za notranje zadeve je pripravilo naslednji od-
govor:

Kriminalisti UNZ Kranj so o sporni pogodbi o oddaji prostorov
bolnišnice zasebnemu zdravniku dr. Marjanu Fabjanu
v mesecu februarju 1993 opravili več razgovorov z delavci te
bolnišnice ter pregledali tudi dokumentacijo, ki se nanaša na
to pogodbo. Ugotovili smo, da je v. d. direktor te bolnišnice
dr. Marko Lavrič v novembru 1992 v njenemu imenu sklenil
najemno pogodbo o oddaji prostorov bolnišnice z zasebnimi
zdravnikom mikrokirurgom dr. Marjanom Fabjanom; najem
obsega dva ambulantna prostora, čakalnico in toaletna pro-
stora, v skupni izmeri 63 m², z najemnino 60 DEM dnevno ter
operacijske sobe s površino 48 m² z vso pripadajočo opremo
za najemnino 110 DEM na dan v tolaški protivrednosti po
srednjem tečaju Banke Slovenije na dan plačila.

Pogodba je bila sestavljena na podlagi strokovnega posveto-
vanja z Ministrstvom za zdravstvo, družino in socialno var-
stvo, ki je bilo mnenja, da naj cena pokriva stroške.

V istem času je dr. Marjan Fabjan sklenil pogodbo o najemu prostorov tudi s Splošno bolnico Jesenice, kjer je bil pred tem zaposlen kot specialist kirurg. Pogodbena cena za najem ambulantnih prostorov je enaka kot pri bolnišnici Kranj, najemnina za operacijsko sobo pa znaša 120 DEM na dan, vendar sta v ceno vključeni tudi sterilizacija in uničevanje kužnih odpadkov.

Dr. Marjan Fabjan je za opravljanje zasebne dejavnosti pridobil potrebno soglasje Ministrstva za zdravstvo, družino in socialno varstvo.

Nekaj zdravnikov Bolnišnice za ginekologijo in porodništvo Kranj je menilo, da so nekatere določbe v pogodbi sporne in z vidika potreb bolnišnice nesprejemljive ter da bi strokovno stran oddaje prostorov moral obravnavati strokovni kolegij, zato so se pritožili Ministrstvu za zdravstvo, družino in socialno varstvo. Medicinski svet pri tem ministrstvu je imenoval komisijo treh zdravnikov, ki si je 9. 2. 1993 ogledala bolnišnico Kranj in ocenila primernost oddaje prostorov glede varnosti delovanja bolnišnice. O tem je izdelala mnenje, za katerega smo zaprosili Ministrstvo za zdravstvo.

Ko bo Ministrstvo za notranje zadeve to mnenje prejelo, bomo lahko ugotovili, ali obstajajo razlogi za sum, da je dr. Marko Lavrič pri sklenitvi pogodbe o oddaji prostorov storil kaznivo dejanje na škodo Bolnišnice za ginekologijo in porodništvo Kranj.

Na poslankino drugo vprašanje, ali je bilo storjeno vse potrebno, da ne bi prihajalo do trgovanja med zasebnim podjetjem HY-MED d.o.o. Tržič in Bolnišnico za ginekologijo in porodničarstvo Kranj, Ministrstvo za notranje zadeve pojasnjuje:

Zaradi suma nepravilnosti pri poslovnem sodelovanju je SDK Kranj opravila kontrolo finančno-materialnega poslovanja.

Poslovno sodelovanje med Bolnišnico za ginekologijo in porodništvo Kranj in podjetjem Hy-med je trajalo od oktobra 1990 do marca 1991. V tem času je Hy-med bolnišnici za prodano blago izstavil 55 računov. Za sodelovanje v letu 1991 sta bolnišnica in Hy-med sklenila tudi letno pogodbo, katere predmet so dobave blaga Tosame, Krke in KTL na podlagi telefonskih naročil. Pogodbeno so bili določeni tudi rabati, ki jih Hy-med prizna v višini 2% za blago Tosame in KTL ter 18% za blago Krke. Za nepravočasna plačila so bile dogovorjene zakonske zamudne obresti.

V letu 1990 je Hy-med dobavil bolnišnici blago v vrednosti 156.053,80 SIT ali 1,2% vseh dobav, v letu 1991 pa v vrednosti 200.455,20 SIT ali 0,8% vseh dobav. Saldo neplačanih obveznosti bolnišnice do Hy-meda je na dan 31. 12. 1990 znašal 40.498,20 SIT ali 4,8% vseh neplačanih obveznosti do dobaviteljev. V septembru 1991 je BGP poravnala vse svoje obveznosti do podjetja Hy-med.

Primerjava cen nekaterih izdelkov med dobaviteljem Hy-med in stalnim dobaviteljem je pokazala, da je imel v letu 1990 Hy-med zaradi 2% rebata najbolj ugodno ceno, v letu 1991 je imel prav tako ugodnejšo ceno, drugi dobavitelji pa daljši plačilni rok.

Pri poravnavi računov podjetje Hy-med ni imelo prednosti in je bilo, — ko je Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo zašla v likvidnostne težave, — obravnavo enako kot drugo dobavitelji, saj mu BGP ni več redno plačevala. Hy-med za nepravočasna plačila ni zaračunaval dogovorjenih zamudnih obresti.

Iz navedenega izhaja, da ni razlogov za sum, da je bilo pri poslovanju med BGP Kranj in podjetjem Hy-med storjeno kaznivo dejanje.

Se v enotah TO slovenski jezik uporablja do sledno?

IRENA OMAN, poslanka državnega zbora je, 23. 2. 1993, postavila poslansko vprašanje, zakaj se v Teritorialni obrambi Republike Slovenije dovoljuje neizpolnjevanje ukaza generala Slaparja o obvezni rabi slovenščine in kako Ministrstvo za obrambo ukrepa v primerih, ko izve za takšne kršitve. Vlada Republike Slovenije daje v zvezi s tem tole pojasnilo.

Obvezna raba slovenščine kot uradnega jezika v Teritorialni obrambi Republike Slovenije ni predmet ukaza oziroma povelja generala Slaparja, temveč izhaja iz 11. člena ustave Republike Slovenije ter 48. člena zakona o obrambi in zaščiti, po katerem se poveljevanje in pouk v Teritorialni obrambi Republike Slovenije izvajata v slovenskem jeziku. Doslej v Teritorialni obrambi Republike Slovenije ni ugotovljen noben primer, da bi kdor koli v stalni sestavi Teritorialne obrambe odklonil izvajanje omenjene zakonske določbe. Zato tudi niso bili uvedeni disciplinski ali drugi postopki. V primerih (bilo jih je le nekaj), ko se je ugotovilo, da poveljujoči častniki ne obvladajo dovolj slovenskega jezika za normalen pouk, so bili poslani na dousposabljanje oziroma premeščeni na druga delovna mesta.

Za obravnavo v Vladi Republike Slovenije je odgovor pripravilo Ministrstvo za obrambo.

Na katerih osnovah je podpisan sporazum o sodelovanju obrambnih ministrstev?

BREDA PEČAN, poslanka Združene liste, je v državnem zboru, na 8. seji Državnega zbora postavila Vladi in posebej Ministrstvu za obrambo poslansko vprašanje, na podlagi kakšnih vsebinskih izhodišč in po čigavem pooblastilu je obrambni minister podpisal sporazum o sodelovanju z obrabnima ministrstvoma Madžarske in Avstrije.

Na postavljeno poslansko vprašanje Vlada Republike Slovenije odgovarja naslednje:

Sporazuma, ki ju je podpisal obrambni minister z obrabnima ministroma Madžarske in Avstrije, temeljita na drugem odstavku 63. člena zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 1/91). Omenjeno določilo ureja v povezavi z 59. členom tega zakona podpisovanje protokolov, programov in podobnih aktov, podpisanih zaradi uresničevanja sklenjenih mednarodnih pogodb. Takí akti ne vsebujejo novih obveznosti, potrebni pa so za uresničevanje že sklenjenih mednarodnih pogodb. Navedene akte ratificira Vlada Republike Slovenije.

Republika Slovenija je na podlagi 3. člena ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 1/91) prevzela mednarodne pogodbe in obveznosti, ki jih je sklenila Jugoslavija in se nanašajo na Republiko Slovenijo. Med drugim je na tej podlagi Republika Slovenija prevzela tudi obveznosti iz KEVS in 24/3-1992 tudi formalno po sprejemu podpisala pristop.

Oba sporazuma, na katera se nanaša poslansko vprašanje, pomenita uresničevanje obveznosti v okviru KEVS, pri čemer članice z medsebojnimi dogovori podrobneje uredijo medsebojno sodelovanje. Izhodišča za sporazum o sodelovanju med Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije in Ministrstvom za obrambo Republike Madžarske je potrdila Vlada Republike Slovenije 18/6-1992, v evidenco Ministrstvu za zunanje zadeve pa je bil poslan 19/8-1992. Izhodišče in sporazum o sodelovanju med Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije in Zveznim ministrstvom za obrambo Republike Avstrije je 11/3-1993 potrdila Vlada, sporazum pa je bil po

podpisu v evidenco Ministrstvu za zunanje zadeve poslan 6/4-1993. V obeh sporazumih se urejata medsebojno sodelovanje in obveščanje na obrambnem področju.

Z vsebino obeh sporazumov je Ministrstvo za obrambo seznanilo tudi Komisijo Skupščine Republike Slovenije za obrambo, in sicer 21/9-1992 (2. točka dnevnega reda, sodelovanje na obrambnem področju s sosednjimi državami) ter 24/11-1992. Na zadnji seji v novembru je Ministrstvo za obrambo komisijo Skupščine Republike Slovenije obširno seznanilo tudi z drugimi mednarodnimi dejavnostmi na obrambnem področju.

Glede na navedeno in ob upoštevanju vsebine, namena in postopka pri sprejemu obeh sporazumov Vlada Republike Slovenije ugotavlja, da sta bila oba akta sprejeta v skladu s predpisi.

Za obravnavo v Vladi Republike Slovenije je odgovor pripravilo Ministrstvo za obrambo.

O usodi pobude za preverjanje ustavnosti dela zakona o zadrugah

MILOŠ PAVLICA, poslanec Združene liste, je pristojne vprašal, kakšna je usoda pobude za preverjanje ustavnosti X. poglavja zakona o zadrugah (Ur. l. RS 13/92) in še posebej 57. člena tega zakona, ki je vložena na Ustavnem sodišču Republike Slovenije.

Vlada Republike Slovenije na poslančevo vprašanje odgovarja:

Več podjetij s seznama iz 57. člena zakona o zadrugah (Uradni list RS, št. 13/92 in 7/93) je Ustavnemu sodišču Republike Slovenije v obdobju april–julij 1992 dalo pobude za oceno skladnosti X. poglavja zakona o zadrugah z ustavo Republike Slovenije in ratificiranim mednarodnim paktom o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je te pobude poslalo takratni Zakonodajno-pravni komisiji Skupščine Republike Slovenije, ta pa je zaprosila za mnenje takratno Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter takratno Ministrstvo za zakonodajo.

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je ta odgovor pripravilo in ga 18. 9. 1992 poslalo Zakonodajno-pravni komisiji Republike Slovenije in Ustavnemu sodišču Republike Slovenije.

Za obravnavo v Vladi Republike Slovenije je odgovor pripravilo Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo.

Še enkrat o podrobnostih iz stečajnega postopka koprskega Slavnika

ŽARE PREGELJ, poslanec Slovenske ljudske stranke, je ponovil naslednje vprašanje: »Vladi Republike Slovenije, še posebej pa Ministrstvu za gospodarske dejavnosti, se zahvaljujem za izčrpen odgovor na moje vprašanje v zvezi s problematiko Avtobusnega podjetja Slavnik. Hkrati pa ugotavljam, da so ostala nepojasnjena nekatera pomembna dejstva, ki jih lahko izrazimo s pojmom oškodovanje družbene lastnine in s tem povezanih pravic zaposlenih.

Iz odgovora vlade in na podlagi priloženih podatkov inšpekcijskih poročil ugotavljam, da je bil žal moj sum o nepravilnem in nezakonitem poslovanju podjetja Slavnik utemeljen. Menim, da je tako poslovanje verjetno eden od pomembnejših vzrokov za katastrofalen položaj podjetja Slavnik. Iskreno upam, da se bodo vse te verjetne nepravilnosti in nezakonitosti iz poslovanja podjetja, s tem pa tudi odgovor-

nost tako vodilnih delavcev Slavnika, ki so podpisovali za podjetje škodljive pogodbe, kakor partnerjev, ki so v takih škodljivih poslih sodelovali, razjasnile v obravnavi stečajnega postopka na Temeljnem sodišču v Kopru. Glede na to, da bo vlada, v okviru svojih pristojnosti, spremljala stečajni postopek podjetja, predlagam, da o tem sproti obvešča komisijo Državnega zbora za nadzor lastninskega preoblikovanja. Obenem pa Vladi Republike Slovenije obveščam, da sem kot poslanec iz slovenske listre neposredno zainteresiran za redno obveščanje o reševanju te problematike.

Dovolite mi, da, če ta problem še ni rešen, postavim vladi ob tem še poslansko vprašanje.

Sredstva javnega obveščanja so nas obvestila, da je stečajni upravitelj podjetja Slavnik g. Aldo Kocjančič pri krčenju števila zaposlenih v tem podjetju odpustil z dela praktično celoten stavkovni odbor podjetja, ki je vodil odmevno stavko in z njo upravičeno opozoril na nevzdržne razmere v tem podjetju. Obalni sindikat, s pomočjo katerega je stavkovni odbor Slavnika deloval, je ostro protestiral nad takim ravnanjem stečajnega upravitelja. Ne moremo se otresti občutka, da gre za svojevrstno kaznovanje delavcev, ki so se izpostavili za reševanje svojih zakonitih pravic.

Vlado Republike Slovenije prosim za mnenje o tem problemu. Hkrati pa zahtevam, da vlada v okviru svojih pristojnosti spodbudi reševanje tega problema v smislu povrnitve legitimnih pravic eksemplarno odpuščenim delavcem, članom stavkovnega odbora podjetja Slavnik.

Spomin na pred leti odpuščene luške delavce še ni zbledel. Očitno se stara praksa celo nadaljuje, kar nas navdaja z grozljivimi občutki moči in krivičnosti. Zato se ne čudite, če lahko taka ravnanja sprožijo nezaželene socialne pojave.«

Odgovor Vlade Republike Slovenije:

Po zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (Ur. l. SFRJ, št. 84/89) pravne posledice začetka stečajnega postopka nastanejo z začetkom dneva, ko je oklic o začetku stečajnega postopka nabit na oglasno desko sodišča.

Po določbi 93. člena zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (Ur. l. SFRJ, št. 84/89) z dnem začetka stečajnega postopka zaposlenim delavcem preneha delovno razmerje. Stečajni upravitelj mora o prenehanju delovnega razmerja delavcev zaradi uveljavljanja njihovih pravic obvestiti pristojni organ za zaposlovanje in družbenopolitično skupnost, na katere območju ima dolжник sedež oziroma na katere območju je del dolžnika (obrat ipd.).

Stečajni senat sme, dokler traja stečajni postopek, obrzati na delu potrebno število delavcev zaradi dokončanja že začelih del ali zaradi izvedbe stečajnega postopka.

Delavec, ki mu zaradi uvedbe stečajnega postopka preneha delovno razmerje v organizaciji oziroma pri delodajalcu, lahko uveljavlja le pravice za primer brezposlenosti po določbah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti.

Po podatkih stečajnega upravitelja je bilo stanje zaposlenih na dan uvedbe stečajnega postopka 9. 2. 1993 334 delavcev, stanje zaposlenih na dan 8. 3. 1993 pa je za 106 delavcev manjše. Od štirinajstčlanskega stavkovnega odbora je sedmim delavcem prenehalo delovno razmerje.

Glede na navedeno ni posebne zakonske zaščite pred prenehanjem delovnega razmerja delavcev zaradi uvedbe stečajnega postopka, kar pomeni, da tudi delavcem – članom stavkovnega odbora podjetja, preneha delovno razmerje po samem zakonu, razen v primeru drugega navedenega odstavka 93. člena zakona.

Vlada Republike Slovenije meni, da mimo zakonskih določil ni pristojna za dodatno ukrepanje.

Za obravnavo v Vladi Republike Slovenije je odgovor pripravilo Ministrstvo za gospodarske dejavnosti.

Kaj je že uspela narediti medresorska komisija za vprašanja vojne škode?

IVAN SISINGER, poslanec državnega zbora, je postavil tole poslansko vprašanje:

»Poznano nam je, da je bila imenovana že pred časom vladna medresorska komisija za vojno škodo (2. svetovna vojna) za razrešitev odprtih vprašanj, vezanih na izgnance, internirance in mobilizirance, in ker na tem področju doslej ni bilo konkretnih rešitev, postavljam vladi javno vprašanje:

Kaj je doslej že naredila oz. storila konkretno vladna medresorska komisija za vojno škodo (2. svetovna vojna) za izgnance, internirance in mobilizirance?»

K poslanskemu vprašanju pojasnjujemo tole:

Vladna medresorska komisija za vprašanja vojne škode se je konstituirala na svoji prvi seji 18. marca 1993. Na tej seji je bil določen način dela komisije in predvideni so bili prednostni cilji.

Komisija je doslej le zbirala in evidentirala zahtevke posameznikov in interesnih združenj državljanov, ki zahtevajo pravice na podlagi škode med II. svetovno vojno. Konkretno rešitve teh zahtevkov bodo možne, ko bodo podane materialne podlage za izplačevanje odškodnine oziroma za priznavanje drugih pravic. V tej smeri tečejo dogovori za oblikovanje posebnega sklada za poplačilo vojne odškodnine, ki je predviden v 33. členu zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (Ur. l. RS, št. 55/92), priprave za razgovore z Nemčijo, Madžarsko in Italijo o vprašanju vojne škode in priprave zakonov o vojnih veteranih in žrtvah vojne.

Za obravnavo v Vladi Republike Slovenije je odgovor pripravilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

V kateri fazi je preiskava tim. »prisluskovalne afere«?

JAJA L. ZLOBEC je notranjega ministra in direktorja VIS vprašal, v kateri fazi je preiskava, ki jo je notranje ministrstvo sprožilo novembra 1992. Pravosodnega ministra pa je ob tej priliki vprašal, ali je v skladu z zakoni, da lahko časniki mirno objavljajo najbolj strogo zaupne državne skrivnosti.

Dnevnik Slovenske novice je namreč objavil dokument, ki bil strogo zaupne narave, vendar glavni in odgovorni urednik ni doživel nikakršnih sankcij zaradi tega, čeprav je javno zapisal, da natančno ve, kakšen dokument objavlja. Posameznec bi tudi rad zvedel, kako je to urejeno v drugih državah parlamentarne demokracije!

Ministrstvo za notranje zadeve mu je odgovorilo:

Zaradi suma storitve kaznivnega dejanja izdaje uradne tajnosti (194. čl. KZ RS ali izdaja državne tajnosti po 129. čl. KZ SR) je Uprava kriminalistične službe Ministrstva za notranje zadeve pričela preiskovalna dejanja z namenom, da ugotovi, kako je posnetek telefonskega razgovora med italijanskim konzulom g. Cristianiem in članom predsedstva RS g. Cirilom Zlobcem prišel v javnost oziroma v časopis Slovenske novice, ki ga je 26. 11. 1992 objavil.

V preiskavi je bilo ugotovljeno, da je glavni in odgovorni urednik g. Marjan Bauer dne 25. 11. 1992 prejel fotokopijo zapisa prve in druge strani telefonskega pogovora brez oznake tajnosti. Po sklepu uredniškega odbora je bil zapis objavljen. Preiskava je pokazala, da dokument ni bil odtujen iz prostorov Ministrstva za notranje zadeve, Kriminalistično-informativna preiskava pa, da poslana fotokopija iz Slovenskih novic ni fotokopija dokumenta iz skupščine (kamor je bil posredovan članom komisije za nadzor nad zakonitostjo dela VIS).

Ključne ugotovitve preiskave je Uprava kriminalistične službe MNZ 10. 12. 1992 s poročilom posredovala Temeljnemu javnemu tožilstvu, Enoti v Ljubljani. V skladu z določbami 4. člena Zakona o kazenskem postopku smo zaprosili za oceno teh elementov kaznivnega dejanja in za nadaljnje delovne usmeritve v predhodnem kazenskem postopku.

Do sedaj Ministrstvo za notranje zadeve ni prejelo nikakršnega odgovora, zato dela po 10. 12. 1992 nismo nadaljevali.

Varnostno-informativna služba pa mu odgovarja:

Poslanec Liberalno-demokratske stranke, g. Jaja L. Zlobec, na seji Državnega zbora dne 23. 3. 1993 ministru za notranje zadeve in direktorju VIS-a postavil vprašanje o rezultatih preiskave v zvezi s t. i. prisluskovalno afero, ki je bila na MNZ uvedena novembra 1992.

Kot je znano, je preiskava na Ministrstvu za notranje zadeve potekala v okviru kriminalistične službe, ki je poročilo o ugotovitvah preiskave posredovala Temeljnemu javnemu tožilstvu. Varnostno-informativna služba v omenjeni preiskavi ni sodelovala.

ODGOVOR

Vlada Republike Slovenije na pobudo FRANCA ČERNELIČA za sprejem ustreznega akta, s katerimi bi obvezali nezaposlene, ki prejemajo denarno nadomestilo, na 10-dnevno delo na javnih delih v okviru lokalne skupnosti ali na delih po pogodbi

Poslanec SKD g. Franc Černelič je vložil na 6. seji državnega zbora dne 23., 24., 25. in 26. 3. 1993 pisno pobudo za proučitev možnosti sprejetja ustreznega akta, s katerim bi obvezali nezaposlene, ki prejemajo denarno nadomestilo za primer brezposelnosti, na 10-dnevno delo na javnih delih v okviru lokalne skupnosti ali na delih po pogodbi.

Vlada Republike Slovenije je pobudo poslanca g. Černeliča proučila in o njej meni tole:

Zaradi enotnega razumevanja in definiranja instituta javnih del v Republiki Sloveniji uvodoma dajemo naslednjo informacijo o javnih delih kot trajnejšem instrumentu države Slovenije za blažitev socialnih posledic odkrite brezposelnosti (koncept, zakonska podlaga, področja javnih del, navodila za izvajanje ukrepa in merila za izbor brezposelnih oseb v javnih delih, vloga sodelujočih v javnih delih, podatki o področjih, obsegu javnih del in strukturi udeležencev).

Med ukrepi za urejanje povpraševanja po delovni sili poznajo v svetu predvsem programe za odpiranje novih delovnih mest, programe javnih del in programe regionalnega razvoja. Poleg ukrepov aktivne politike zaposlovanja je na povečanje povpraševanja po delovni sili mogoče vplivati predvsem z ustrežno makroekonomsko politiko.

Javna dela so ena od oblik izvajanja aktivne politike zaposlovanja, ki zagotavlja angažiranje brezposelnih oseb za opravljanje družbeno koristnih del. Namenjena so brezposelnim, da bi lažje preživeli krizo in da bi lažje našli zaposlitev. Njihov temeljni cilj je preprečevati demoralizacijo brezposelnih, ohranjanje delovne navade, izobraževati oziroma usposabljanje brezposelne za trajno zaposlitev, spodbujati k samozaposlovanju na podobnih delih ter zagotavljati socialno varnost večjemu številu registriranih iskalcev zaposlitve. Javna dela morajo biti koristna za lokalno skupnost, ne smejo pa nadomestiti del, ki se sicer opravljajo, in ne smejo biti konkurenčna redni dejavnosti. Njihov primarni cilj ni učinkovitost v smislu dobička, ampak da ljudem, ki so brez dela, zagotavljajo socialno vključenost. Javna dela so začasna: delovna vključenost v posamezen program je omejena na največ eno leto (razen na področju socialnega varstva na največ dve leti).

Zakonska podlaga javnih del je v 52., 53. in 66. členu zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti.

Z javnimi deli imamo v Republiki Sloveniji že dveletne izkušnje. Programi javnih del se pri nas prilagajajo strokovni izobrazbi in drugim posebnostim brezposelnih. Pri sodobnih javnih delih gre za veliko majhnih projektov, ki vključujejo majhne skupine brezposelnih. Organizacija javnih del se spreminja, od sodelujočih je pričakovati vedno več samoiniciativnosti, ki lahko preraste tudi v samostojne projekte za samozaposlitev. Značilno je, da so programi javnih del najbolj premišljeni in domiselni v tistih občinah, kjer so pri njihovem snovanju občinski izvršni sveti tesno sodelovali s službo za zaposlovanje, saj so se tako lahko najbolj približali brezposelnim in programe prilagodili tudi njihovim strokovnim usposobljenosti in znanjem. Tako ponekod še vedno prevladujejo klasični komunalni programi javnih del, drugod se uveljavljajo

socialno skrbstveni, ni pa tudi malo programov, ki so namenjeni manjšim skupinam strokovno visoko usposobljenega brezposelnega kadra.

Področja javnih del, ki so bila že opravljena ali še potekajo po Republiki Sloveniji, so:

Socialnovarstveni programi

Pomoč družinam, zdravstvena nega bolnikov na domu, oskrba na domu, pomoč starejšim in invalidom na domu, pomoč beguncem v zbirnih centrih za begunce, varstvo otrok, pomoč otrokom in mladoletnim pri socialnem vključevanju.

Programi v javni upravi, izobraževanju, kulturi, turizmu

Pomoč pri geodetski izmeri, izdelava hortikulturenega katastra, izdelava katastra divjih odlagališč odpadkov, popis objektov za počitek in rekreacijo, razvoj programskega paketa za vzdrževanje tehnološke opreme v podjetjih, pomoč pri učenju, mladinske delavnice, učenje življenjskih veščin (sodelovanje in usposabljanje brezposelnih oseb za samozaposlitev), vzgoja otrok, urejanje arhivov, restavratska dela, arheološka dela, urejanje muzejske dokumentacije, pomoč pri širjenju kmečkega turizma, organiziranje turističnih akcij, vodniška služba...

Ekološki, kmetijski in gozdarski programi

Odstranjevanje divjih odlagališč odpadkov, čiščenje obrežij in strug potokov ter hudournikov, urejanje zelenih površin, sanacija površin v zaraščanju, pomoč pri delu na kmetijah, celostno urejanje podeželja, gojenje in trženje vrtnin, revitalizacija kmetij, negovalna dela v gozdovih, pogozdovanje, agromelioracija planinskih pašnikov, varovanje in vzdrževanje vodnih virov...

Programi za komunalno infrastrukturo

Gradnja lokalnih cest, vzdrževanje cest, gradnja telefonskega omrežja, odpravljanje posledic naravnih ujm...

Predsodke o javnih delih kot preživelih in malo koristnih »prisilnih« delih so dosedanja programi premagali. Predstavljeni programi dokazujejo, koliko je takšnih del, ki bi jih bilo treba opraviti, pa zanje ni bilo dovolj podjetniškega interesa, državnega denarja ali pa se je z njimi zgolj odlašalo.

Seveda je iluzorno pričakovati, da bomo z javnimi deli odpravili brezposelnost, saj gre le za začasna dela, katerih bistveni smoter je brezposelnemu pomagati – ga vključiti v družbene procese, namesto da bi ga potisnili na družbeno obrobje, v apatijo brezizhodnega položaja, ko vsak mesec zaman trka na vrata zavoda za zaposlovanje z istim vprašanjem...? Tisti, ki je dalj časa brezposeln, je prejel ali slej žrtev psihosocialnih patoloških pritiskov. Da bi lažje prebrodil krizo in se ne nazadnje počutil koristnega z opravljanjem dela, ki ga obvlada, je brezposelnemu treba dati priložnost, da na nek način aktivira svoje delovne zmogljivosti.

Temeljni cilj javnih del torej ni dobičkonosnost, temveč poleg vseh drugih ukrepov socialno vključevanje, vzdrževanje delovne (poklicne) sposobnosti, spodbujanje samozavesti s koristnim delom, ki je omejeno na največ eno leto.

Program javnih del poteka skladno z Navodili o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja št. 7 SOFINANCIRANJE JAVNIH DEL in merila za izbor brezposelnih oseb v javna dela. Ministrstvo za delo je razpisalo programe javnih del v Sloveniji za leto 1991 in za leto 1992, za leto 1993 pa Republiški zavod za zaposlovanje. Program javnih del za tekoče leto

z sprejeme upravni odbor Republiškega zavoda za zaposlovanje. Za proučevanje določenih nalog, pripravo predlogov in uresničevanje sklepov oziroma odločitev v zvezi z javnimi deli je upravnih odbor Republiškega zavoda za zaposlovanje ustanovil Odbor za izbor javnih del. Javna dela se lahko pričnejo po normalnem podpisu pogodb s strani pooblaščenih oseb izvršnega sveta občine (oziroma drugega naročnika javnih del), izvajalske organizacije in Republiškega zavoda za zaposlovanje.

Informacije o možnostih vključevanja v javna dela dobijo brezposelni na oglasnih deskah območnih enot Republiškega zavoda za zaposlovanje in pri svetovalcih zaposlitve. Pri motiviranju za vključitev v javno delo sodelujejo v neposrednem stiku (intervju) svetovalci zaposlitve. Izbor brezposelnih oseb, vključenih v javna dela, opravi območna enota Republiškega zavoda za zaposlovanje. Brezposelne osebe se napotujejo na javna dela s posebno odločbo območne enote Republiškega zavoda za zaposlovanje. Pred napotitvijo in izdajo odločbe za javna dela napotene osebe podpišejo izjavo o izpolnjevanju obveznosti na javnih delih.

V opravljanje javnih del se vključujejo praviloma brezposelne osebe ustreznih poklicnih profilov, ki v zadnjih šestih mesecih niso bile vključene v katero od oblik usposabljanja, prekvalifikacije in podobno. Prednost imajo iskalci zaposlitve z daljšo čakalno dobo. V javna dela se vključujejo:

- mladi iskalci zaposlitve, ki po obveznem šolanju ne želijo ali nimajo možnosti nadaljevati izobraževanja niti nimajo ustreznih sposobnosti, da bi se lahko zaposlili,
- ki niso vključeni v programe izobraževanja ali usposabljanja,
- ki ne morejo računati na predčasno upokožitev,
- diplomanti srednjih šol in fakultet,
- starejši delavci,
- težji iskalci zaposlitve (psihofizične omejitve).

V javna dela se brezposelni vključujejo prostovoljno – brez prisile oziroma sankcij.

Vloga (naloga) regionalne službe za zaposlovanje je, da v tesnem sodelovanju z občinskimi izvršnimi sveti spodbuja in izbira programe javnih del – prilagojene strukturi brezposelnih, sodeluje z drugimi sponzorji, nadzira vstop v programe javnih del in njihov potek skladno s sprejetimi merili in poroča upravnemu odboru o rezultatih posameznega programa.

Osebe, vključene v javna dela, imajo zakonsko zagotovljene pravice do kritja stroškov predhodnega izobraževanja, zdravstvenega pregleda in dnevnega prevoza na kraj, kjer opravljajo javno delo, do regresa za prehrano ter do denarne pomoči (v višini 80% zajemčenega OD), krijejo pa jim tudi prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Dodaten stimulativni del nagrade k denarni pomoči udeležencem javnih del prispevajo občinski izvršni sveti, izvajalske organizacije pa morajo zagotoviti poleg strokovnega nadzora opravljanja javnih del še varstvo pri delu in dodatno neugodno zavarovanje. Nagrada (vsi prejemki) vključenim v javna dela se v povprečju približuje 70% normalne plače za delo, ki ga opravljajo. Brezposelna oseba, vključena v javna dela, izgubi navedene pravice zaradi namernega neizpolnjevanja prevzetih obveznosti ali lastne malomarnosti.

V različne programe javnih del je bilo v letu 1991 vključenih 2.619 brezposelnih oseb (v 245 programih), v letu 1992 je bilo vključenih v 476 programih 3.513 brezposelnih oseb.

Delež brezposelnih, ki so vključeni v javna dela, je tako v dveh letih že na ravni evropskih držav, kjer se, razen skandinavskih, giblje med 3 in 6 odstotki (v Sloveniji je ta odstotek leta 1993 4,5%).

Na razpis javnih del se je v letu 1991 odzvalo 52 občin, v letih 1992 in 1993 pa vse občine v Republiki Sloveniji.

Struktura udeležencev javnih del kaže, da se programi posrednega zaposlovanja prilagajajo trendu intelektualizacije brezposelnosti. V letu 1992 je bilo 15,5% udeležencev s III. in IV. stopnjo izobrazbe, 21,5% s V. stopnjo ter 9,2% s VI. in VII. stopnjo strokovne izobrazbe. Od skupaj 3.513 udeležencev v urejenih programih javnih del je bilo 53,8% udeležencev brez formalne strokovne izobrazbe. Struktura brezposelnih udeležencev v javnih delih, ki so vključeni v javna dela, je ugodnejša od strukture vseh prijavljenih iskalcev zaposlitve (stanje na 31. december 1992). Najboljša izobrazbena struktura je med udeleženci socialnovarstvenih in izobraževalnih programov, v javni upravi, kulturi in turizmu, saj ima 53,8% najmanj srednjo, višjo ali visoko izobrazbo.

Največ je bilo socialnovarstvenih programov (151), komunalnih programov je bilo uresničenih 131, v javni upravi, izobraževanju, kulturi in turizmu 98 in 96 v ekoloških in kmetijskih programih.

Največ udeležencev javnih del je bilo vključenih v socialnovarstvenih programih (1.294), na drugem mestu so komunalna javna dela z 981 udeleženci. Povprečno trajanje programov javnih del je bilo 5,6 meseca.

Med udeleženci javnih del je bilo 1/3 žensk in 2/3 moških. V letu 1991 1/4 žensk in 3/4 moških, medtem ko sta med brezposelnimi oba spola približno enako zastopana. Ženske prevladujejo v socialnovarstvenih in drugih »intelektualnih« programih javnih del.

Po starosti je bila skoraj polovica udeležencev do 25 let. Med udeleženci se povečuje število mladih do 18 let starosti (21% in starejših od 40 let (368)).

Po trajanju brezposelnosti (čakalni dobi) pred vstopom v javno delo je bilo do 6 mesecev 725 udeležencev, od 6 mesecev do 1 leta 873 udeležencev, od 1 do 3 let 1.456 in nad 3 let 459 udeležencev. Čakalna doba pred vključitvijo v javna dela se podaljšuje.

Preko javnih del je v letu 1992 našlo trajno zaposlitev 28% brezposelnih oseb (57 v letu 1991).

Sponzorja javnih del sta bila v večini primerov izvršni svet skupščine občine in Republiški zavod za zaposlovanje. V letu 1992 je postal največji naročnik javnih del vladni Urad za priseljevanje in begunce, ki vključuje 284 oseb na javnih delih v zbirnih centrih za begunce. Naročnik javnih del je bil tudi Ministrstvo za obrambo. V redkih primerih je prispevala k sponzorstvu tudi izvajalska organizacija.

V letu 1992 je bilo porabljenih sredstev Republiškega zavoda za zaposlovanje za izvajanje javnih del 253.128.685,00 SIT. Iz podatkov projektne dokumentacije posameznih programov javnih del je razvidno, da so imela javna dela v preteklem letu tudi ekonomsko pozitivne učinke, saj so bila porabljena enkrat manjša sredstva, ki bi jih zahtevali redni programi za izvedbo istih del.

Odbor za izbor javnih del pri Republiškem zavodu za zaposlovanje spremlja opravljanje javnih del v Sloveniji (vse regije), izvršnih svetov občin, 51 izvajalcev javnih del, 47 programov javnih del. Ugotovljeno je bilo, da obstoječi programi javnih del potekajo skladno s sprejetimi merili. Okvirna analiza programa evalvacija programov javnih del je bila opravljena v dvodnevni delavnici v Mariboru. Poglobljene evalvacije javnih del so bile sprožene na področju varstva otrok, socialnega varstva, varstva okolja ter v kmetijstvu in na podeželju in bodo uresničene v letu 1993.

K vsebinski zasnovi v občinah ni bilo bistvenih pripomb. Institut javnih del je v poldrugem letu v Republiki Sloveniji zaživel in se uresničujejo zastavljeni cilji tega ukrepa aktivne politike zaposlovanja.

Veliko število programov, namenjenih brezposelnim osebam s srednjo, višjo izobraževalno visoko strokovno izobrazbo, je preseglo ponekod prisotne predsodke o javnem delu (tudi za

negativne konotacije termina »javna dela« iz preteklosti) kot prisilnem delu. Strokovna evalvacija je ponovno potrdila, da bo treba opustiti (morebitne) namere o kakem novem Bew Dealu ali o brigadah. Ob sodobni tehnologiji in intelektualizaciji delavcev – tudi brezposelnih, bi bilo to nespametno.

Tudi sodobne izkušnje v zahodnih državah (ZDA, Kanada, Velika Britanija, Nemčija, Švedska, Nizozemska, Italija) kažejo, da so pri njih programi javnih del nekaj običajnega in stalnega, čeprav zelo skrbno programe spremljajo, dopolnjujejo in tudi ukinjajo. Pred kratkim smo izmenjali strokovne izkušnje o javnih delih z italijanskimi in škotskimi kolegi. Ugotovljena je velika sorodnost pri opravljanju javnih del. V Italiji so zlasti sredstvo reševanja nezaposlenosti mladine do 29. leta starosti.

Brezposelnost v zadnjih dveh letih v Sloveniji dobiva nove razsežnosti. Strukturna brezposelnost, ki je za večino iskalcev zaposlitve pomenila le kratkoročno brezposelnost, je dobila naravo ciklične ali krizne brezposelnosti, ki je dolgoročnejša. Z javnimi deli (in drugimi ukrepi) zato ne bomo preprečili naraščanja socialnih napetosti, pač pa jih bomo lahko znatno omilili. Saj vemo, da je v Sloveniji delo – zaposlitev tudi kot vrednota visoko postavljena in izguba te vrednote pomeni za večino manjvreden položaj, odrinjenost na rob družbe in ne le socialno pomanjkanje. Brezposelni, ki občasno delujejo pri javnih delih, se počutijo zopet kot delavci. Zato ima lahko ta oblika (če je nagrada primerna) tudi zelo ugodne psihološke učinke. V javnih delih se brezposelni usposabljaajo za iskanje zaposlitve in samozaposlitve, so obveščeni o možnosti za zaposlovanje in so v nekaterih primerih tudi za stalno sprejeti.

Širitev programov javnih del v Republiki Sloveniji (za leto 1993 je sprejetih 715 programov za 5.369 udeležencev) zahteva stalno in poglobljeno evalvacijo, ki bo omogočala konceptualno, pravno, kadrovsko, organizacijsko in finančno dopolnjevanje instituta javnih del. Sedanji obseg javnih del predstavlja za večino občin zgornjo mejo finančnih možnosti.

Generalizirati poslansko pobudo v smislu, naj bi vse brezposelne osebe, ki prejemajo dajatev za brezposelnost, obvezno opravile 10-dnevno javno delo, ni sprejemljivo. Kot že rečeno, še to v okviru programov zaposlovanja opravlja, predvsem pa takšnemu pristopu nasprotuje, določba 49. člena Ustave Republike Slovenije, ki govori o svobodi dela in prepovedi prisilnega dela. Če bi s predpisom uzakonili splošno obveznost dela za vse kategorije prejemnikov dajatev za brezposelnost, bi prišli v nasprotje z navedenim določilom ustave, ki ga vsebujejo tudi mednarodne konvencije s področja dela. Zato je takšna enostranska pobuda težko sprejemljiva za urejanje delovnih razmerij in pravic, ki izhajajo iz zavarovanja za primer brezposelnosti. Po načelu zavarovanja, ki se uporablja tudi za socialno zavarovanje, namreč delavec plačuje prispevek za zaposlovanje za primer, če ostane brez dela oziroma zaposlitve. Zavod je po tem načelu dolžan izplačevati delavcu dajatev za čas, ki je odvisen od časa, za katerega je bil zavarovanec zavarovan za primer brezposelnosti. Dajatev za brezposelnost po mednarodni konvenciji št. 122 o politiki zaposlovanja tudi ni pogojena z nikakršnim censusom, niti drugim pogojem, ki so kakor koli vezani na premoženjski status osebe. Zato menimo, da bo bolj smotno, da se že utečeni programi javnih del, ki jih organizira Republiški zavod za zaposlovanje, še bolj okrepijo tudi v smislu prostovoljnega vključevanja vseh brezposelnih v to obliko dela. Ob tem je treba tudi opozoriti na določbo 6 alineje prvega odstavka 32. člena zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki omogoča, da prejemniku denarnega nadomestila preneha pravica do nadomestila, če odkloni vključitev v enega od programov aktivne politike zaposlovanja, kamor javna dela tudi sodijo.

Za obravnavo v Vladi Republike Slovenije je odgovor pripravilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

ODGOVOR

Ministrstva za notranje zadeve na vprašanje in pobudo ŠTEFANA MATUŠA, da se ustanovi posebna vladna komisija za dodeljevanje državljanstva po 13. členu zakona o državljanstvu

Poslanec Štefan Matuš je v imenu Slovenske ljudske stranke prosil pristojno ministrstvo, da pove, koliko oseb je pridobilo državljanstvo po 13. členu zakona o državljanstvu RS ter kateri organi in v kakšni sestavi dajejo za to potrebna mnenja.

Predlagal tudi je, da se za dodeljevanje državljanstva, po 13. členu zakona o državljanstvu, pri Vladi RS ustanovi posebna komisija, v kateri bodo zastopane vse parlamentarne stranke, ki bo dajala mnenja za pridobitev državljanstva.

Ministrstvo za notranje zadeve mu je odgovorilo:

Po 13. členu Zakona o državljanstvu Republike Slovenije se v državljanstvo sprejme oseba, če to koristi državi zaradi znanstvenih, gospodarskih, kulturnih, nacionalnih ali podobnih razlogov. O sprejemu mora dati predhodno mnenje Vlada Republike Slovenije, kot to določa drugi odstavek 13. člena.

Preden Ministrstvo za notranje zadeve zaprosi Vlado Republike Slovenije za mnenje, zaprosi ustrezní resorni organ o tem, ali sprejem prosilca v državljanstvo Republike Slovenije koristi državi zaradi znanstvenih, gospodarskih, kulturnih, nacionalnih in podobnih razlogov (npr. o obstoju interesa za umetnika daje mnenje Ministrstvo za kulturo). Vlogo z vsemi potrebnimi prilogami in mnenjem ustreznega resornega organa pošlje Ministrstvo za notranje zadeve Odboru za državno ureditev in javno upravo, ki je delovno telo Vlade Republike Slovenije za predhodno obravnavo teh zadev. Dokončno mnenje pa sprejme Vlada.

Popolnoma se strinjamo s poslančev o ugotovitvijo, da pridobitev državljanstva po izredni naturalizaciji (13. čl.) ni zgolj strokovno vprašanje, ampak tudi politično. Prav zato je zakonodajalec predvidel, da o tem odloča s svojim mnenjem tudi vlada. Kot nepotrebno pa ocenjujemo ustanavljanje posebne komisije, v kateri bi bile zastopane vse parlamentarne stranke, saj vlado sestavljajo parlamentarne stranke. Ustanovitev predlagane komisije bi pomenila dodatno delovno telo, ki bi obravnavalo ista vprašanja, kot jih sedaj obravnava odbor in vlada.

Po izredni naturalizaciji (13. čl.) je bilo do sedaj sprejetih v državljanstvo Republike Slovenije 41 oseb, 26 osebam je bila vloga zavrnjena (največ jih je iz nacionalnih interesov, sledijo pa še gospodarski, kulturni in športni interes).

ODGOVOR

Ministrstva za gospodarske dejavnosti na pobudo MARIJANA POLJŠAKA za rešitev problemov v zvezi z begunci v turističnih krajih

V zvezi s pobudo poslanca, g. Marijana Poljšaka, vam pošiljamo naslednji odgovor, ki smo ga uskladjili z Uradom za priseljevanje in begunce Vlade Republike Slovenije, ki je pristojen za urejanje problemov v zvezi z nastanitvijo začasnih beguncev pri nas:

Ministrstvo za gospodarske dejavnosti podpira pobudo g. Marijana Poljšaka za ureditev razmere v Postojni tako, da problemi beguncev ne bodo motili turistov in s tem tudi turizma, ki je za ta kraj velikega gospodarskega pomena.

Zahteva bivšega Ministrstva za turizem in gostinstvo, ki jo zastopa tudi naše ministrstvo kot njegov naslednik, je bila, da se beguncev ne naseljuje v turističnih objektih in krajih, saj

njihove socialne in druge stiske ne smejo motiti običajnega življenja v krajih, ki jih v tujini propagiramo za turistični obisk.

V dokumentih, ki jih je v zvezi z urejanjem problemov sprejema in bivanja beguncev v naši državi obravnavata Vlada Republike Slovenije v lanskem letu, je bilo zagotovljeno, da bodo te zahteve upošteevane.

Predstavniki turističnega gospodarstva ali drugih organizacij, ki se ukvarjajo s turizmom, nam doslej niso poslali nobenega obvestila ali pobude, na podlagi katere bi lahko sklepali, da obstajajo problemi, ki jih navaja poslanec, g. Marijan Poljšak. Zato se s tem področjem tudi nismo več posebej ukvarjali.

Na podlagi pobude g. Marijana Poljšaka smo zaprosili Urad za priseljevanje in begunce za informacijo o reševanju problemov v zvezi z begunci, ki bi bili moteči za turizem v Postojni.

Na tej podlagi nas Urad obvešča, da je skladno s priporočilom Vlade Republike Slovenije o racionalizaciji stroškov za reševanje problematike začasnih beguncev, pripravil projekt postopnega zapiranja zbirnih centrov.

Projekt ima tri faze preseljevanja zbirnih centrov, ki se bo odvijalo na podlagi naslednjih kriterijev: – manjšega števila začasnih beguncev.

- višine stroškov vzdrževanja in upravljanja,
- standardov storitev,
- lokalnih interesov.

Pri tem pa so upoštevana načela:

- združevanja družin,
- neboleč prehod otrok, ki so vključeni v osnovnošolski program,
- preselitev invalidov in težkih bolnikov v centre, ki so v bližini zdravstvenih domov in bolnic.

Med zbirnimi centri, ki so bili predvideni za selitev, je tudi zbirni center Motel Proteus, iz katerega v teh dneh že poteka preseljevanje na podlagi dogovora z medresorsko delovno skupino Izvršnega sveta Skupščine občine Postojna in direktorjem podjetja HOT d.o.o. Postojna.

ODGOVOR

Ministrstvo za notranje zadeve na pobudo MARIJANA POLJŠAKA za zaprtje meje proti državam bivše Jugoslavije

Na pobudo poslanca Marijana Poljšaka, v kateri predlaga, da se zapre meja proti Republiki Hrvaški in da se varovanje meje proti Republiki Hrvaški in Madžarski okrepi s patruljami Teritorialne obrambe, Ministrstvo za notranje zadeve odgovarja:

Zakon o nadzoru državne meje določa, da opravlja mejno kontrolo in ukrepe varovanja državne meje Ministrstvo za notranje zadeve oz. enota ministrstva, določena za kontrolo prehajanja čez državna mejo, t.j. mejna policija. Upoštevač veljavno zakonsko ureditev, ki ureja pogoje za vstop in izstop tujcev oziroma varovanje državne meje, pa Ministrstvo za notranje zadeve že sedaj izvaja ukrepe, katerih cilj je preprečitev ilegalnih prehodov meje Republike Slovenije kot tudi selektivno obravnavanje tujcev, bivših državljanov Jugoslavije, pri vstopu v Republiko Slovenijo.

Vsi državljani Zvezne Republike Jugoslavije (nekdanji republiki Srbija in Črna Gora) potrebujejo za vstop v Republiko Slovenijo vizum. Pri izdaji vizumov mejni organi dosledno preverjajo zakonske pogoje za vstop v državo in tujcu ne izdajo vizuma, če ugotovijo, da obstajajo razlogi iz 10. člena Zakona o tujcih (npr. če ugotovijo, da bi bivanje tujca lahko finančno obremenilo Republiko Slovenijo; če nima vstopnega vizuma za državo, v katero potuje, pa bi ga moral imeti; če prihaja z območij, kjer razsajajo nalezljive oz. kužne bolezni in nima dokazila o vakcinaciji; če nima dokumentov, na osnovi katerih bi bilo mogoče ugotoviti njegovo istovetnost, ali so ti dokumenti neveljavni itd.).

Tudi vstopi državljanov BIH v Republiko Slovenijo dosledno preverjajo. Državljeni BIH, ki potujejo v Republiko Slovenijo poslovno, morajo imeti za vstop poslovno vizumsko firmo iz Slovenije ter potrdilo legalnih oblasti BIH, da niso vojni obvezniki. Državljeni BIH, ki tranzitirajo Republiko Slovenijo, morajo imeti vizum (vstopni, tranzitni, delovni) in ciljno državo oziroma drug dokument, ki so ga izdali uradni državni organi države, kamor potujejo. Državljeni BIH, imajo kot tujci stalno ali začasno prebivališče v Republiki Sloveniji, morajo imeti to označeno v potnem listu. Mejni organi dosledno zavračajo vse državljane BIH, ki so morebitni begunci. Vračanje državljanov BIH, ki ne izpolnjujejo zakonskih pogojev za bivanje na območju Republike Slovenije, je problem, na katerega je Ministrstvo za notranje zadeve večkrat opozorilo Ministrstvo za zunanje zadeve, ki je pristojno, da z uradnimi oblastmi BIH dogovori način vračanja teh oseb.

Podoben problem, na katerega je naše ministrstvo tudi opozorilo, je vračanje državljanov ZRJ, ni na območju Republike Slovenije ostanejo brez dokumentov svoje države; dogovorjenih pogojev za vrnitev, ki bi jih izdali organi Srbije ali Črne Gore, nismo mogli dobiti, ker nimamo vzpostavljenih diplomatskih in konzularnih odnosov.

Glede sporazuma o vračanju oseb z Republiko Hrvaško, ki omenja poslanca v svoji pobudi, pojasnjujemo, da sta besedila sporazuma že uskladili obe državi; pripravljeno je bilo podpis ministrov za notranje zadeve obeh držav.

Zavedajoč se vseh problemov, Ministrstvo za notranje zadeve ocenjuje, da je nadzor južne meje Republike Slovenije, glede na opisane ukrepe, zadosten; kakršnikoli ostrejši ukrepi oziroma popolna zapora meje z Republiko Hrvaško bi povzročili negativne posledice, tako pri državah članicah Evropske skupnosti kot v mednarodni javnosti.

Varovanje državne meje oziroma mejno kontrolo opravlja pristojna organizacijska enota Ministrstva za notranje zadeve (2. člen Zakona o nadzoru državne meje), kar je v skladu s standardi, ki veljajo v Evropi. Zato Teritorialne obrambe v miru ni mogoče uporabiti za varovanje državne meje; mogoče pa jo je uporabiti za njeno obrambo v skladu z odločitvami pristojnih organov.

ODGOVOR

Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve na pobudo dr. JOŽETA PUČNIKA za ustanovitev Urada za invalide pri Vladi Republike Slovenije

Dr. Jože Pučnik je v imenu poslancev Socialdemokratske stranke v Državnem zboru pozval Vlado Republike Slovenije in Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, da pospešijo ustanavljanje Urada za invalide pri Vladi Republike Slovenije.

V zvezi z omenjeno poslansko pobudo daje Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve naslednji odgovor:

Po zakonu o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 93) je v področje dela novega Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve prešla vsa problematika invalidov ter njihovega varstva, s katero so se pred uveljavitvijo tega zakona ukvarjali Ministrstvo za delo, Ministrstvo za boro vojaške invalide ter Ministrstvo za zdravstvo, družino in socialno varstvo. Glede na novo organiziranost menimo, da potrebe po ustanavljanju posebne vladne službe. Urad za invalide pri Vladi Republike Slovenije bi imel namreč po naši presoji pomen le kot medresorsko telo, ki bi usklajevalo in koordiniralo urejanje in reševanje invalidske problematike, bi bila le-ta še vedno v pristojnosti več resorjev.

Ker zaradi prostorskih in kadrovskih težav Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve še ni dokončno reorganizirano, ni bila sprejeta rešitev oziroma končna organizacijska rešitev o sektorju, ki bo v prihodnje skrbel za invalidsko varstvo ter širše ukvarjal s celovito problematiko invalidov. Menimo, da bi v okviru bodoče organizacije ministrstva, in ob predpostavki, da bo to omogočal tudi zakon o upravi, kazalo razmišljati o uradu za invalide v okviru ministrstva.

